

ŽELEZAR

JESENICE, 10. MAJA 1984

ŠTEVILKA: 18 • XXXIII

Naš kovinar, svobodni glasilo delavcev KID, je kot predhodnik Železarja začel izhajati 26. januarja 1937. Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 1. aprila 1959 kot štirinajstdnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik: Joža Vard. Naslov: Uredništvo Železarja, SŽ - Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 2618, administracija 2619 in 2621. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Opreščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72.

PROIZVODNJA V APRILU NEKOLIKO SLABŠA KOT V MARCU

Zaradi pomanjkanja grodlja in s tem nižje proizvodnje v jeklarni so bili proizvodni rezultati v aprilu nekoliko slabši kot v marcu. Dobava vložka iz tujih virov je bila v aprilu precej večja kot v marcu in tudi izvoz je po vrednosti dosegel načrtovano količino. Načrtovana skupna proizvodnja je bila dosežena 96,1 % glede na družbeni plan in 97,5 % glede na program, blagovna pa 98,6 % oziroma 99,4 %.

STANOVANJSKO IN KOMUNALNO GOSPODARSTVO V LUČI DOLGOROČNEGA PROGRAMA GOSPODARSKE STABILIZACIJE

V zadnjem času je v jeseniški občini potekalo nekaj razprav o stanovanjskem gospodarstvu in občini, kar nikakor ne bi smeli ločevati od komunalnega gospodarstva, niti obravnavati samo z vidika trenutnih razmer. V teh razpravah moramo nujno izhajati iz dosedanjega razvoja in politike stanovanjskega in komunalnega gospodarstva in njune opredelitve v dolgoročnem programu gospodarske stabilizacije. In ne nazadnje, upoštevati tudi to, da stanovanje ni samo ekonomska, temveč tudi socialna kategorija, kar bo v prihodnjem obdobju zahtevalo, da bomo hkrati razvijali različne oblike reševanja stanovanjskega vprašanja.

Stanovanje je poleg prehrane in obleke najpomembnejša eksistenčna potreba delovnega človeka in njegove družine, oziroma temeljni pogoj za ustanovitev in razvoj družine ter sredstvo za obnavljanje delovnih in življenjskih sposobnosti, je poudarjeno v uvodu dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije stanovanjskega in komunalnega gospodarstva. Zato ta vprašanja lahko obravnavamo le v okviru celotnega programa gospodarske stabilizacije, še posebej, ker sta stanovanjski in komunalni sklad pomembni del celotnega bogastva naše družbe, vlaganja v njun nadaljnji razvoj pa pomenijo pomemben delež v celotnih naložbah.

Reševanje stanovanjskih in komunalnih potreb v okviru celotnega programa gospodarske stabilizacije pa seveda brez odlašanja zahteva spremembo ravnanja vseh subjektov, ki delujejo na področju gradnje in vzdrževanja stanovanjskega sklada, od posameznikov do vseh drugih družbenih subjektov, da bi čim prej premagali neracionalnosti v gradnji in uporabi stanovanj. Nujna zahteva našega spremenjenega ravnanja do teh vprašanj pa bo prav gotovo v začetku naletela na različne odpore in zavore, na kar bomo morali gledati kot na socialne in ekonomske posledice dosedanjega reševanja stanovanjskega problema oziroma posledice dosedanje prakse graditve in delitve stanovanj v organizacijah združenega dela in občini.

V dosednji praksi gradnje in delitve stanovanj smo hkrati v ljudeh ustvarjali prepričanje, da si je z zaposlitvijo že avtomatsko pridobil pravico do stanovanja, še posebej, ker je dajal obvezen prispevek za stanovanjsko graditev, ne da bi v materialnem smislu imel kakšne obveznosti, oziroma, da bi moral tudi za varčevanje za stanovanje najti prostor v svojem družinskem proračunu. Ob vsem tem smo premalo razvijali in utrjevali pojmovanje, da je stanovanje dolgoročno in zelo draga potrošna dobrina in da mora vsak delovni človek skrbeti za njegovo gradnjo in vzdrževanje. Premalo smo tudi spodbujali materialno zainteresiranost, da si človek to dobrino pridobi, da pazi nanjo in jo izboljšuje v skladu z materialnim razvojem in družbenim napredkom. V dosedanjem razvoju nismo dovolj ustvarjali razmer za spodbujanje interesov delovnega človeka, da bi z lastnimi sredstvi in delom zadovoljeval svoje stanovanjske potrebe.

Doslej smo za stanovanjsko graditev v Jugoslaviji izločali poprečno deset odstotkov nacionalnega dohodka, kar je precej visok odstotek. Tudi dosednji rezultati obnove in gradnje stanovanjskega sklada so dokaj dobri. Iz tega pa izhajajo tudi nekatere negativne ekonomske in družbene posledice, ki nujno zahtevajo spremembe v stanovanjski politiki in stanovanjski graditvi. Ker smo gradnjo stanovanj financirali iz družbenih sredstev, sta bila zanemarljiva ekonomičnost graditve in racionalnost, razen tega je bila tudi soudeležba za pridobitev novega stanovanja nizka in je vsakdo stremel za čim večjim in komfortnejšim stanovanjem, največkrat tudi nad običajnimi potrebami. Ob vsem tem pa je bil odsoten tudi interes uporabnikov, da bi gradili racionalnejše in cenejša stanovanja, za katere bi lahko plačevali stanovanjske stroške.

Poleg slabo organizirane in drage zidave stanovanj je na visoko ceno stanovanj, ki je med najvišjimi v Evropi, vplivalo tudi to, da se je dobesedno del komunalne gradnje — priprava zemljišča in drugih komunalnih storitev, povezanih z graditvijo in uporabo stanovanj — financiral iz sredstev za stanovanjsko gradnjo, ker nismo zgradili sistema financiranja komunalnega gospodarstva iz drugih virov. Vse to, ob močni prisotnosti ostankov administrativnih metod in tehnokratske neodgovornosti ter dolgoletna stanovanjska politika, ki je izhajala iz tega, da je stanovanje skrb družbe in ne posameznika, je prispevalo k deformacijam tako ekonomskih zakonitosti kot socialnega varstva.

Ze iz tega grobega razmišljanja izhaja, da je potrebno stanovanjsko in komunalno gospodarstvo obravnavati povezano in celovito ob analizi vseh vzrokov, ki so povzročili kopičenje sedanjih problemov na tem področju in konkretno opredeliti cilje gospodarske stabilizacije v stanovanjskem in komunalnem gospodarstvu občine ter njihovo etapno reševanje. Ti cilji pa se razpenjajo od racionalne stanovanjske in komunalne gradnje ter racionalne uporabe razpoložljivih sredstev in sistema financiranja zidave stanovanj do krepitve samoupravljanja v stanovanjski in komunalni dejavnosti.

Seveda v sistem financiranja sodi tudi večja osebna udeležba pri pridobitvi stanovanja in prehodu na ekonomske stanarine ob istočasnem formiranju solidarnostnih skladov za pomoč delavcem oziroma osebam, katerih dohodki ne omogočajo, da si pridobijo lastno stanovanje oziroma plačujejo ekonomske stanarine. To pa bi morali obravnavati v sklopu celotnega sistema financiranja, ne pa kot izključni problem sedanjih težav, vključno s krepitvijo in usklajevanjem samoupravnega interesnega organiziranja s potrebami konkretnih investitorjev in uporabnikov stanovanj, kamor sodijo tudi hišni sveti s sredstvi za vzdrževanje.

Pri premagovanju vseh teh in drugih težav pa bomo morali izhajati iz samoupravnega položaja delavcev v temeljnih organizacijah, ki združujejo sredstva za komunalno in stanovanjsko gospodarstvo, ki so mu sedaj še močno odtujena, da bo dejansko uresničeval svojo pravico pri oblikovanju in usmerjanju komunalne in stanovanjske politike v občini.

TOZD PLAVŽ

Glavni remont plavža 2 se je zaradi deževnih dni in nekaterih drugih vzrokov zavlekel preko načrtovanega termina. Tako je v aprilu obratoval samo plavž 1. V njem so izdelali 125,7 % z družbenim planom predvidene količine grodlja.

TOZD JEKLARNA

Zaradi pomanjkanja grodlja je bilo 5. aprila ustavljeno obratovanje SM peči št. 3. Do konca meseca je SM jeklarna obratovala samo s štirimi pečmi. Dosežena proizvodnja je bila tako ustrezno nižja, pomanjkanje grodlja pa je imelo tudi določen negativen vpliv na izpolnjevanje

(Nadaljevanje na 6. strani)

Med prižiganjem prenovljenega plavža 2 (foto I. Kučina)

UČINKI BILANCE POSLOVANJA V LETU 1983 BREZ CILJA

Podatki iz zaključnih računov za preteklo leto kažejo kaj čudno sliko v pogledu delitve akumulacije in v pogledu gibanja poprečnih osebnih dohodkov, ugotavlja Ekonomska politika ob koncu aprila.

Izkazana akumulacija (realne praktično tudi ni) je pretežno skoncentrirana v nekaj privilegiranih dejavnostih, v katerih so po pravilu tudi osebni dohodki zaposlenih relativno visoki. So pa tudi nasprotni primeri dejavnosti, v katerih ne izkazu-

jejo akumulacije niti na papirju (kjer so izkazane izgube večje od izločenih sredstev za razširjanje materialne osnove), kot sta, na primer, elektrogospodarstvo in proizvodnja naftnih derivatov, kjer osebni dohodki znatno presegajo poprečje ju-

goslovanskega gospodarstva. To kaže, da organizacije združenega dela nimajo racionalnega cilja in motiva gospodarjenja.

Kako lahko zaposleni v elektrogospodarstvu, sprašuje novinar v Ekonomski politiki, kjer znaša neto izguba 2,3 dinarja na 100 din poslovnega sklada, izplačujejo osebne dohodke, ki presegajo poprečje gospodarstva za 24 %. Isto vprašanje se lahko postavi tudi za zaposlene v proizvodnji naftnih derivatov. V tej dejavnosti izkazana izguba presega akumulacijo, neto izguba na 100 din poslovnega sklada pa znaša 42 din. Pri tako visoki izgubi izplačani poprečni osebni dohodki presegajo poprečje gospodarstva Jugoslavije za 36 %.

Ti dve dejavnosti nista osamljena primera. Nekatere dejavnosti in organizacije združenega dela kažejo še na večje nesmisle v razporejanju dohodka.

Odgovor za stanje v elektrogospodarstvu lahko v pretežnem delu dobimo v neustreznih cenah. Vendar to ni edini razlog. Pri tem ne bi smeli pozabiti, da elektrogospodarstvo uživa pomembne privilegije pri financiranju investicij. Pri večjem delu gre za obvezno dolgoročno združevanje sredstev, oziroma prelivanja akumulacije iz ostalega gospodarstva v elektrogospodarstvo, pri tem pa inflacija topi združena sredstva, obvezno vračanje pa nominalno ostaja na istem nivoju.

Vzroki za opisano razporejanje v proizvodnji naftnih derivatov se lahko, poleg neustreznih cen, najdejo tudi v izredno nizki stopnji izkoriščenosti kapacitet, neugodnih kratko-

(Nadaljevanje na 4. strani)

INOVACIJSKA DEJAVNOST V PRETEKLEM MESECU

V preteklem mesecu so odbori za gospodarstvo na sedmih sejah obravnavali dvanajst predlogov tehničnih izboljšav in jih pozitivno ocenili ter odobrili ustrezno nadomestilo. Skupni prihranek oziroma koristi znašajo 8.801.295 din, zato je 24 novatorjev prejelo 259.869 din posebnih nadomestil ali 2,95 % od ugotovljenih koristi.

TOZD VALJARNA ŽICE IN PROFILOV

Avtorju Maksu Rovanu je bilo za izdelavo zaščitne zavesa na osmem ogrodju proge Ø 320 odobreno prvo posebno nadomestilo. Ta valjavska proga je konti proga in ima štiri grupe. Vsaka grupa ima po dva duo ogrodja. Za kalibracijo valjev rombkvadrat med vsako grupo so montirane obračalne valjčne odvodke za

obračanje romba profila za 90 %. Pri nepravilnem obračanju ali pri razcepljenem koncu valjanec iztiri. Ob izturu valjanca med sedmim in osmim ogrodjem se je občasno dogajalo, da sta valja osmega ogrodja izpadlo zanko prišla in jo potegnili skozi valja, kar je povzročilo zlom valja.

Avtor izboljšave je izvedel posebno zaščitno zaveso, katera prepreču-

(Nadaljevanje na 2. strani)

POSLOVNI REZULTATI ŽELEZARNE V PRVEM TROMESEČJU

Z gospodarskim načrtom smo za prve tri mesece 1984 načrtovali, da bomo realizirali 11.806 milijonov dinarjev celotnega prihodka, in sicer s prodajo 90.960 ton naših osnovnih izdelkov, s prodajo stranskih izdelkov, opravljanjem storitev prevajanja ter interno realizacijo.

Načrtovano prodajo izdelkov osnovne dejavnosti smo uresničili s 104 %, prodali smo 94.597 ton izdelkov, za kar smo iztržili 6.832 milijonov dinarjev. Zaostanek za planiranim iztržkom iz tega naslova znaša 22 %. Vzrok je v 5 % slabšem asortimentu ter nižje doseženi prodajni ceni, kot smo planirali. Če bi vse izdelke prodali na domačem trgu, bi poprečna prodajna cena zaostajala za planirano za 15 %. V treh mesecih smo na tujem trgu prodali 18.953 ton

naših izdelkov. Dosežena cena na tujem trgu je precej nižja od domače, kar nam je prineslo za 400 milijonov dinarjev nižjo realizacijo in je tako prodajna cena zaostajala za planirano za 22 %. Ostali prihodki so znašali 2.695 milijonov dinarjev ali 88 % načrtovanih.

Celotni prihodek, dosežen v prvih treh mesecih 1984, je torej znašal 9.527 milijonov dinarjev, kar je 19 % manj od načrtovanega in za 69 % več

(Nadaljevanje na 6. strani)

SLOVENSKE ŽELEZARNE IN »TEHNIKA ZA OKOLJE '84«

V času ekoloških dni je v Ljubljani letos od 15. do 18. maja organiziran na Gospodarskem razstavišču že osmi mednarodni sejem — razstava TEHNIKA ZA OKOLJE ENV YUG '84, na kateri sodelujejo tudi Slovenske železarnе, in sicer železarnе Ravne, Štore in Jesenice ter Metalurški inštitut.

Osnovni namen naše udeležbe na razstavi je, da predstavimo svojo dejavnost za varstvo delovnega in širšega bivalnega okolja. Prvič smo se predstavili na tej razstavi že leta 1982, in sicer v manjšem obsegu, saj smo za našo železarno takrat predstavili le najpomembnejši dosežek, pomemben izključno za varstvo okolja — to je novo odpraševalno napravo za elektroobložne peči v TOZD Jeklarna ter objekt predelave talilniških odpadkov.

Letos obsega program celovitejši

prikaz problematike varstva tako delovnega kot širšega okolja v vseh treh železarnah in dejavnost za omejitve in odpravo škodljivih vplivov predvsem pri varstvu zraka pred onesnaževanjem in pri varstvu pred hrupom ter raziskave Metalurškega inštituta z ekološkega področja.

Po dogovoru ne predstavljamo problematike odpadkov iz železarn, ker je ta vključena v program Zveze vodnih skupnosti Slovenije, ki prav tako nastopa na razstavi s predstavitvijo

(Nadaljevanje na 5. strani)

S PRIŽIGOM PLAVŽA 2 PRIČAKUJEMO TUDI BOLJŠE PROIZVODNE REZULTATE

Po podatkih statistične službe smo do 7. maja izdelali 19.802,8 tone skupne proizvodnje in tako dosegli 80 % družbenega plana in 84,5 % operativnega programa.

V TOZD Plavž so z enim plavžem izdelali 1.905,1 tone grodlja, kar je 60,3 % družbenega plana in operativnega programa, v katerem je za maj že predvideno obratovanje obeh plavžev.

V TOZD Jeklarna so izdelali 7.703 tone jekla in s tem dosegli 87,8 % operativnega programa.

V prvih treh dneh smo odpremili 4.222 ton gotovih izdelkov in storitev, kar je 88,7 % družbenega plana in 89,1 % operativnega programa.

V torek, 8. maja, so na dopoldanski izmeni ponovno zakurili prenovljeni plavž 2. Želimo, da bi izpolnil vsa pričakovanja, kar bo pomembno vplivalo na izpolnjevanje planskih obveznosti.

INOVACIJSKA DEJAVNOST V PRETEKLEM MESECU

(Nadaljevanje s 1. strani)

je neusmerjeno pot valjanca tako, da ne more pasti med valje osmega ogrođa proge.

TOZD ELEKTRODE

Avtorjema **Ludviku Podlesniku** in **Jožu Kralju** je bilo odobreno izplačilo tretjega posebnega nadomestila za uvedbo mletja odpadne opeke na mlinu. Z ukinitvijo proizvodnje v obratu šamotarna so bile ob zmanjšanju mletja ognjestalnega materiala dane tehnične možnosti za mletje odpadne opeke in surovin za lastno uporabo za izdelavo materialov za varjenje. Ker granulat za mletje opeke ni bil pogoj, sta avtorja prišla na idejo, da speljeta tok materiala mimo mlina, to je od drobilca prek elevatorja in trakov direktno v silose. Z izločitvijo krogičnega mlina se pojavlja prihranek pri zamudnem čiščenju mlina, poleg tega se podaljša vzdržnost naprav za mletje.

TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE

Avtorju **Francu Zupanu** je bilo za uspešno uveden nov način izdelave stranskih odbijalcev za valjčne vstavke odobreno izplačilo drugega posebnega nadomestila. Stranske odbijalce so pred uvedbo izdelave izdelovali na rezkalnem stroju. Postopek dela je bil dokaj zamuden in povezan z nizko storilnostjo, poleg tega pa površina izdelanega odbijalca ni bila kvalitetna. Avtor izboljšave je izdelal posebno vpenjalno napravo, ki omogoča izdelavo odbijalcev na stružnici. S tem je poenostavil tehnologijo, ki povečuje storilnost, zboljšuje kvaliteto ter odpravlja dodatno ročno delo pri vgrajevanju v valjčni vstavek. Prednost obdelave na stružnici je tudi v tem, da delavec ni neposredno izpostavljen prahu, ki nastaja med obdelavo.

TOZD PROFILARNA

Avtorju **Sandiju Bertoniču** je bilo odobreno tretje posebno nadomestilo za spremembo oblikovnih kolotov za oblikovno progo Rossi I. Avtor je z uvedbo navedene tehnične izboljšave odpravil problem vleženih valjev, ki so potrebni za oblikovanje profilov na tej progi. Sistem, ki se je uporabljal pred predelavo, to je prirobnica privita z vijaki, je imel dosti pomanjkljivosti. Vijaki so se pogosto lomili — trgli zaradi natežnih obremenitev. Zlomljeni deli vijakov, ki so ostali v oblikovnem kolotu, so se težko izvijali. Take kolute je bilo potrebno dokončno popraviti v delavnici. Koluti izdelani po sistemu, ki ga je predlagal avtor, nimajo teh pomanjkljivosti. Nova izvedba oblikovnih kolotov ima ležaje v posebni puši iz cementacijskega jekla.

Avtorju **Francu Mežanu** je bilo odobreno drugo posebno nadomestilo za izdelano predelavo platoja na zakladalnih vozčkih oblikovnih linij Rossi I in Rossi II. Na teh oblikovnih linijah se je pojavil problem na zakladalnem vozčku. Prislon za svetle je bil pritrjen s štirimi vijaki, ki so bili močno obremenjeni in so se večkrat odlomili. Pri tem je prihajalo do zastojev, obstajala pa je tudi možnost poškodb delavcev. Avtor tehnične izboljšave je izdelal pritrditev prislon s sorniki in zagozdani, podaljšal pa je tudi ohišje vozčka in prislon. Podaljšani prislon preprečuje lomitev sornikov in zagozd in tako ne prihaja več do zastojev na prislonu zakladalnega vozčka.

Avtorju **Francu Mežanu** je bilo odobreno drugo posebno nadomestilo za predelavo tekalnih koles na prečnem vozčku žage linije Rossi I. Na tej oblikovni liniji je pogosto prihajalo do zastojev na prečnem vozu žage zaradi vleženja tekalnih koles. Avtor je izvedel izboljšavo, ki je pripomogla k zmanjšanju zastojev in povečuje proizvodnjo linije.

TOZD PLAVŽ

Avtorjem **Francu Hudolinu**, **Francu Jeklerju**, **Ivanu Mežiku** in **Marjanu Drolcu** je bilo za uspešno izvedeno predelavo transportnih trakov za rudo v aglomeraciji odobreno drugo posebno nadomestilo. Avtorji izboljšave so s predelavo dosegli krajšo transportno pot mlete rude in obnem dosegli znižanje stroškov obratovanja in vzdrževanja.

Avtorjema **Francu Hudolinu** in **Stanislavu Feknerju** je bilo odobreno izplačilo drugega posebnega nadomestila za zamenjavo vibratorjev s transportnimi trakovi pod silosi za drobni koks v objektu številka 30. Na dozirnih vibratorjih na silosih za drobni koks so bili v prvotni izvedbi montirani vibratorji iz Poljske. Vibratorji so bili neprestano pokvarjeni, pri obratovanju pa so povzročali velik hrup. Dotrajane vibratorje so

zamenjali z enakimi, ki so odpadli na silosih za sinter in koks. Ko je zmanjkalo le-teh, so jih zaradi dotrajnosti morali pogosteje popravljati, oziroma menjati tuljave.

Avtorja izboljšave sta vibratorja zamenjala s transportnimi trakovi, ki so odpadli na tehtnicah v objektu 17. S to zamenjavo je skoraj v celoti odpadlo vzdrževanje trakov in menjava tuljev. Zmanjšal se je tudi hrup s 107 na 72 dB, kar je velik prispevek k boljšim varnostnim razmeram oziroma delovnim pogojem.

TOZD JEKLARNA

Avtorjem **Mihu Šibariju**, **Janezu Peternelu**, **Dušanu Šmidu**, **Marjanu Vovku**, **Marjanu Lužniku** in **Francu Smoleju** je bilo odobreno prvo posebno nadomestilo za izvedbo in pritrditev tračnic v livnem polju TOZD Jeklarna. Tračnice žerjavne proge livnih žerjavov so bile zaradi starosti že dotrajane, zaradi česar je prihajalo do težav v redni proizvodnji, nevarno pa je bilo tudi delo z žerjavi. Te tračnice so bile izdelane iz profila kv. 100 mm, v katerega so izskobljali utor za pritrditev na žerjavno progo. Avtorji predloga so najprej nameravali dotrajane tračnice zamenjati z enakimi novimi, kar pa bi povzročilo številne probleme, in sicer:

- vprašljiva je bila nabava profila kv. 100 mm ustrezne kvalitete,
- težavna in zamudna izdelava utora (skobljanje) za pritrditev na žerjavno progo,
- zamudna montaža tračnic, kar bi oviralo redno proizvodnjo.

Zaradi teh problemov so avtorji predloga uporabili tračnice A 100. Po vsej dolžini so jih na obeh straneh odrezali tako, da jih je bilo moč pritrditi z obstoječimi delitvami vijakov žerjavnega nosilca. Idealno so tudi rešili problem podpornih lamel, tako da v prihodnje pri menjavi tračnic lamel ne bo potrebno več menjati. Izdelava in pritrditev tračnic po predlogu avtorjev je mnogo enostavnejša od prejšnje, saj je odpadlo zamudno skobljanje, skrajšal se je čas menjave tračnic, tako da so bile vse tračnice zamenjane med remontni posameznih peči in ni prihajalo do težav v proizvodnji.

Avtorjema **Janezu Markovcu** in **Jožu Rožiču** je bilo odobreno izplačilo drugega posebnega nadomestila za predelavo vagonov iz livne jame.

Konstrukcijska izvedba voz za prevoz talilniških odpadkov iz livne jame je bila taka, da so imeli vagoni

stranice na tečajih. Zaradi velike teže odpadkov je pri praznjenju vagonov vsakodnevno prihajalo do krivljenja stranic, do odtrganja tečajev itd., zaradi česar je bil vsak dan vsaj en voz v popravilu. S tem pa je prihajalo tudi do motenj pri odvozu odpadkov. Avtorja predloga sta stranice na tečajih zamenjala z vstavljivimi in s tem preprečila poškodbe, izboljšala pa se je tudi varnost v livni jami, saj so prej odpadke vili z vagoni, ki so imeli deformirane stranice, s tem pa je bila zmanjšana stopnja varnosti med samim prevozom.

TOZD HLADNA VALJARNA BELA

Avtorju **Marku Dolancu** je bilo za nadomestitev uvoženih termoelementov Fe-Ko za meritev temperature lužine na liniji SCAP in SSAP odobreno drugo posebno nadomestilo. Temperaturo lužine na linijah merijo s termoelementi Fe-Ko. Od začetka obratovanja HVB pa do uvedbe izboljšave so vgrajevali termoelemente firme Honeywell. Ti elementi so bili izdelani s klasično kovinsko zaščitno cevjo, prevlečeno s plastično maso, ki je odporna na delovanje lužine. Ta plast je bila dokaj tanka, zato je bila zaščitna cev zaradi mehanskih poškodb kmalu uničena, hkrati z njo pa tudi termoelement. Avtor izboljšave je izdelal termoelement z zaščitno cevjo iz plastične mase, ki je odpornjša na mehanske poškodbe, s tem pa se je tudi povečala življenjska doba termoelementa.

Avtorjema **Ibrahimu Tubiču** in **Slavku Koselju** je bilo za zamenjavo ožemalnih valjev za kislino s plastično banjo v lužilnici odobreno drugo posebno nadomestilo. Pri procesu luženja na lužilni liniji SCAP sta med drugo in tretjo banjo vgrajena dva ožemalna gumirana valja, pod njima pa plastično korito. Valja sta služila za ožemanje kisline v traku. Kislina se je stekala v plastično korito, od tam pa odtekala nazaj v drugo banjo. Zaradi napak na vložku, kot so zatrgani robovi, sabljavost, enostranska valovitost in podobno, je prihajalo do okvar plastičnega korita, ožemalnih valjev in cilindrov, s tem pa do nekontroliranega izliva kisline. Avtorja sta problem rešila s tem, da sta odstranila ožemalne valje skupno s cilindrom in vso krnilno napeljavno ter med drugo in tretjo banjo vgradila še eno plastično banjo in s tem odpravila možnost izliva kisline na temelj in v okolico.

I. P.

DEŽURSTVO V PROSTORIH DIATI JESENICE

Eden izmed zaključkov občnega zbora društva DIATI Jesenice je bil tudi ta, da uvedemo vsakih 14 dni dežurstvo v prostorih društva v Delavskem domu pri Jelenu (I. nadstropje).

Tako bo dežurstvo v četrtek, 17. maja, in sicer od 14. do 17. ure. Dežurali bodo: Sašo Piber, Avrelij Ravnik, Janez Vidmar.

Namen dežuranja:

- vpisovanje članov,
- pobiranje članarine,
- dajanje pojasnil o delovanju društva in o pravilnikih, ki urejajo inovacijsko dejavnost,
- sprejemanje pritožb članov društva,
- sprejemanje pobud za boljše delo društva in uveljavljanje množične inventivne dejavnosti.

Novatorji, pričakujemo vas!

Upravni odbor DIATI Jesenice

Prenovljen plavž 2 se bohoti nad svojim »revnim« sosedom (foto I. Kučina)

Železarski globus

ZDRUŽENE DRŽAVE AMERIKE

V nekem ameriškem raziskovalnem inštitutu so razvili katalizator, ki za 50 % pospeši razkroj apnenca pri žganju apna. Ker predstavljajo stroški za energijo okoli 25 % proizvodnih stroškov pri žganju apna, bo pomenilo to za ameriško industrijo

apna letni prihranek približno 250 milijonov dolarjev. Zaenkrat je ta katalizator, katerega sestava je tajna, uporabljen v laboratorijskem merilu in je pokazal zelo dobre rezultate, tako da upajo na uspeh tudi pri praktičnem obratovanju. Velike količine apna porabijo poleg gradbeništva še pri izdelavi umetnih gnojil, stekla in jekla.

JUBILANTI DELA NAŠE ŽELEZARNE

Pred praznikom dela — 1. majem so se predstavniki poslovnega odbora, samoupravnih in družbenopolitičnih organizacij Železarne že na tradicionalnem srečanju zahvalili jubilarom dela za njihov prispevek k razvoju Železarne in jim izročili priznanja. Letošnji jubilarji so bili:

DELAVCI S 40 LET DELOVNE DOBE V ŽELEZARNI:

IVAN KODRIČ — TOZD Vzdrževanje, JOŽE LUŽNIK — TOZD Vzdrževanje in JOŽE HUDOLIN (še v delovnem razmerju) — TOZD Remontne delavnice.

DELAVKE S 35 LET DELOVNE DOBE V ŽELEZARNI:

ELIZABETA BEGUŠ — SEO, VALENTINA ČRV — FRS, FRANKA JENSTERLE — OTK, CVETKA KOBLAR — OTK, ALBINA KRISTAN — komercialni sektor, MARIJA KRIVEC — TOZD Vzdrževanje, MARIJA LIPOVEC — TOZD Remontne delavnice, ANICA OBID — TOZD Valjarna debele pločevine, ANICA NOČ — kadrovske sektor, ANGELCA PIRŠ — SEO, MARIJA SMOLNIKAR — TOZD Vratni podboji, EMILJA TALER-BOŽIČ — TOZD Želbljarna in SIMONA TARMAN — komercialni sektor.

Še v delovnem razmerju: NEDA BRANC — Družbena prehrana, MARIJA ČOP — FRS, VIDA DORNIK — TOZD Remontne delavnice, MILANA FÜLLE — TOZD Valjarna žice in profilov, MARIJA JEZERSEK — FRS, MILENA KAVČIČ — komercialni sektor, EMILJA MEŽNAREC — TOZD Valjarna žice in profilov, MARIJA MIŠIČ — TOZD Livarna, SONJA MUHAR — TOZD Elektrode, ANICA NOVAK — komercialni sektor, VLADIMIRA SODJA — komercialni sektor, MARIJETA URBANEC — FRS in HILDA ZIDAR — E-TKR-NG-OOPP.

DELAVCI, KI SO BILI UPOKOJENI V LETU 1983 IN IMAJO VEČ KOT 35 LET, OZIROMA DELAVKE VEČ KOT 30 LET DELOVNE DOBE V ŽELEZARNI:

ANTON AMBROŽIČ — TOZD Valjarna žice in profilov, JOŽE BATAJELJ — TOZD Remontne delavnice, JOŽE BERČIČ — E-TKR-NG-OOPP, SLAVAN BERLISK — FRS, RIHARD BOBIČ — TOZD Energetika, ALOJZ BRGANT — TOZD Plavž, ENGELBERT BRUN — TOZD Jeklovlek, ANTON BURJA — TOZD Strojne delavnice, ŠTEFAN CIGAN — KSI — splošna varnostna služba, BLAŽ ČERNE — TOZD Valjarna žice in profilov, GABRIJEL ERŽEN — TOZD Transport, SLAVKO FERČEJ — KSI — PGRS, LUDVIK FERENČEK — TOZD Energetika, IVAN FERJAN — TOZD Strojne delavnice, BRUNO GREGORČIČ — TOZD Valjarna žice in profilov, JANKO GROHAR — TOZD Valjarna žice in profilov, ZVONKO HUTAR — TOZD Livarna, FRANC ISKRA — TOZD Remontne delavnice, KAREL JEREB — TOZD Hladna valjarna Jesenice, ZDRAVKO KAVALAR — TOZD Transport, MILAN KERIN — TOZD Livarna, ŠTEFAN KOBLAR — TOZD Vzdrževanje, MIRKO KOS — TOZD Transport, IVAN KOSELJ — TOZD Valjarna žice in profilov, JOŽE KOŠIR — TOZD Transport, JOŽE LAVTIŽAR — TOZD Jeklovlek, FRANC LIKAR — TOZD Transport, ALOJZ LIKOVIČ — TOZD Valjarna bluming štekel, ANTON MIKELJ — TOZD Valjarna bluming štekel, IVAN MOKOREL — E-TKR-NG — OTK, ANTON PERKO — TOZD Energetika, IVAN POR — TOZD Transport, FRANC PREVC — TOZD Transport, FRANC RAVNIK — TOZD Žičarna, ALOJZ RIHTARŠIČ — TOZD Hladna valjarna Jesenice, FRANC ROBIČ — TOZD Transport, MIRKO RAJTERIČ — TOZD Jeklarna, FRANC SVETINA — kadrovske sektor, BRANKO ŠMID — TOZD Strojne delavnice, STANE ŠORL — TOZD Remontne delavnice, ANTON TANCAR — TOZD Želbljarna, MATO UKALOVIČ — KSI — spl. varn. sl. in ANTON VARL — poslovodni odbor.

ŽENSKES: ZDENKA HRIBAR — TOZD Strojne delavnice, IVANKA JESIH — TOZD Valjarna bluming štekel, FRANKA KOFLAR — TOZD Hladna valjarna Jesenice, LJUDMILA KOVAČEVIČ — TOZD Žičarna, FRANKA KUNŠIČ — TOZD Elektrode, MARIJA LJUTA — FRS, ZINKA LUNDER — KSI — spl. varn. sl., FATIMA OMAN — TOZD Livarna, IVICA ŠKRLJ — FRS in MARIJA ŽAGAR — TOZD Energetika.

JUBILANTI DELA S 30 LET DELOVNE DOBE V ŽELEZARNI

V predprazničnih dneh so tudi v TOZD in delovnih skupnostih podelili jubilejna priznanja. Diplome in značke za 30-letno delo v Železarni so prejeli:

- TOZD Plavž: Muharem ČATAK, Alojz KOŽELJ, Miro POGAČAR, Franc RAZPET in Franc RIHTARŠIČ;
- TOZD Jeklarna: Dragotin NIKOLIČ, Anton PIRC, Milan URŠIČ, Franc ARH, Andželko BLAŽEVIČ, Franc ČUFAR, Jože DEŽMAN, Jože FALETIČ, Jože KENDA in Karel LESKOVSEK;
- TOZD Livarna: Niko ČEBULJ, Karel FLORJANČIČ in Jože NOVAK;
- TOZD Valjarna bluming štekel: Franc BOKŠA, Safet HODŽIČ, Karel JEREB, Geno KRŽIŠNIK, Vladimir LAPAJNE, Franc RAZINGER, Ivan RAZINGER, Stanko REVEN, Bilal SUHONIČ, Andrej VIDIC in Jože ZUPAN;
- TOZD Valjarna žice in profilov: Dane KNEŽEVIČ, Ferdinand KOS, Ciril KUSTERLE, Vinko MALEJ, Jože MRAK in Ivan SMOLEJ;
- TOZD Valjarna debele pločevine: Avgust GABOR, Ivan MALEJ, Alojz PEGAM, Branko RESMAN in Jože RUPAR;
- TOZD Hladna valjarna Bela: Anton BERCE in Franc LAZAR;
- TOZD Hladna valjarna Jesenice: Severin HLEDE in Tedo TRIFKOVIČ;
- TOZD Žičarna: Albin BEGUŠ, Rudi JEREB, Jože PEŠEC, Franc POGAČNIK in Vinko TEKAVČIČ;
- TOZD Profilarna: Jože BEVC in Janez KOGOJ;
- TOZD Vratni podboji: Tomaž KAVČIČ;
- TOZD Jeklovlek: Miran KAVALAR, Anton KLEMENC in Antonija SABOLIČ;
- TOZD Elektrode: Ana DOLŽAN, Marija KOSTIČ, Marija SIRTAR in Ivan VRTAČNIK;
- TOZD Strojne delavnice: Albin BREGANT, Alojz EGART, Jože GRINTOV, Anton KLINAR, Vladimir KLINAR, Franc KOBLAR, Oto MARKUN, Janez MENCINGER, Jože PALOVŠNIK in Rudi REICHMAN;
- TOZD Remontne delavnice: Ludvik LEBEN, Jože PARTE, Ferdo PODLIPEC, Janez SENICA, Alojz VARL in Janez ZALOKAR;
- TOZD Vzdrževanje: Vinko BREČKO, Anton KAVČIČ, Stanko KOFLER, Franc KOROŠEC, Jože MAČEK, Ivan PETRIČ, Franc RAZINGER, Hedvika ŠKRJANC, Marjan TRONTELJ in Ivan VOLARIČ;
- TOZD Energetika: Mirko AMBROŽIČ, Albin BUKOVNIK, Ciril FERJAN, Janez PETERMAN, Rajko RADIČ, Karel RAZINGER in Anton ZUPANČ;
- TOZD Transport: Janez CVEK, Ivan DOLUŠIČ, Drago KOLENC, Ivan VIDIC, Ivan ZUPAN in Zvone ŽMITEK;
- delovna skupnost za komercialne in finančne zadeve: Franc BRUS, Janez ISKRA, Vida JELOVČAN, Valentina JESENSEK, Peter REŠETIČ in Marija ŠKABAR;
- delovna skupnost za kadrovske in splošne zadeve ter informiranje: Anton BOŽIČ, Smajl ČATAK, Štefanija LOŽAR in Florjan STARIČ;
- delovna skupnost za ekonomiko, tehnično kontrolo in razvoj ter novogradnje: Franc AMBROŽIČ, Stanko ČOP, Valentin ČRV, Anica GROSMAJER, Ivan JEGLIČ, Franc JELENC, Regina KOCJANČIČ, Iva KUNŠIČ, Božidar MLINARIČ, Terezija OBLAK, Sonja PAJER, Marija PETRIČ, Anton PRHAJ, Franc SELJAK, Elvira STENOVEC, Jožefa ŠETINC in Franc URBANEC;
- TOZD Družbena prehrana: Cilka ARH in Ivanka REBSELJ.

PROGRAM UKREPOV IN AKTIVNOSTI OB ODMRZITVI CEN IN UVELJAVITVI UKREPOV ZA FINANČNO KONSOLIDACIJO GOSPODARSTVA

Po uveljavitvi novih ukrepov Zveznega izvršnega sveta, kot dela zavezne akcije za uresničevanje dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije, o katerih smo bili obveščeni, so na osnovi tega že narejeni nekateri programi in zastavljene akcije. Zaostrite pogojev gospodarjenja so občutne, zato stojijo pred nami resne in težke naloge. Pri uresničevanju politike gospodarske stabilizacije je zavezitev inflacije vsekakor eno od osrednjih vprašanj.

Marsikje rešitve iz težav gradijo na preprostem računu »zidanja« cen. Program sprostitev cen pa tega ne dopušča. Programi za reševanje morajo sloneti na konkretnih nalogah, tako z vidika odpravljanja vzrokov inflacije kot tudi z vidika večjega obsega proizvodnje in izvoza, predvsem pa z vidika utrjevanja položaja delavca, da v TOZD skupaj z delavci, s katerimi je z reprodukcijo povezan in dohodkovno soodvisen, oblikuje cene, upošteva ekonomske zakonitosti in pogoje na tržišču.

Sedanje gospodarske razmere vsekakor terjajo večjo reprodukcijsko povezavo v celotni državi. Ekonomska zakonitost pa terja od OZD učinkovitejšo gospodarjenje z družbenimi sredstvi.

Sedanja faza pomeni zaostritev boja za uresničevanje stabilizacijske politike. Zato je posebno pomembna usklajena akcija vseh subjektivnih sil in celotnega delegatskega sistema, predvsem pa delavcev v združenem delu. Zato zveza komunistov skupaj z vsemi organiziranimi socialističnimi subjektivnimi silami — SZDL, sindikatom, ZSMS, samoupravnimi, poslovnimi in strokovnimi organi v TOZD ter drugih organizacijah združenega dela, SIS, družbenopolitični skupnosti, mora okrepiti svojo aktivnost za mobilizacijo vseh delavcev za uresničevanje nalog, ki zadevajo vprašanje cen, finančno konsolidacijo gospodarstva in bank, razbremenitev gospodarstva in še zlasti povečanje proizvodnje, še posebno za izvoz.

Zato so potrebne naslednje konkretne aktivnosti:

Za okrepljeno in usklajeno politično in strokovno akcijo so predlagane konkretne aktivnosti, ki se nanašajo na OZD, gospodarsko zbornico in poslovna združenja, samoupravne interesne skupnosti, SDK in druge organe ter organizacije in skupnosti v temeljnih družbenopolitičnih skupnostih.

V sleherni organizaciji združene dela je potrebno proučiti posledice izvajanja predvidenih ukrepov, upoštevajoč, da ob izvajanju projekcije rasti cen ne bo možno s cenami pokriti povečanje stroškov in zagotoviti načrtovano rast dohodka. Zlasti je treba proučiti — ugotoviti, kako bo ob izvajanju ukrepov za finančno konsolidacijo gospodarstva, restriktivni kreditno-monetarni politiki (ob hkratnem povečanju obrestnih mer in tečajev) in izvajanju politike cen potekala proizvodnja in izvoz.

Nekateri konkretni predlogi za aktivnosti v OZD so še:

— V proizvodnji je potrebno proučiti obseg zalog surovin in reprodma-

teriala ter sprejeti ukrepe za njihovo optimalno uporabo.

— Prosta sredstva usmeriti v zagotovitev kapacitet za povečanje obsega in kvalitete proizvodnje, ki jo je možno uspešno prodati, predvsem na tujem trgu (v našem primeru za posreden izvoz).

— Predvideti prenos proizvodnje nekaterih izdelkov in storitev v manjše enote drobnega gospodarstva, ki to opravljajo ceneje in rentabilneje.

— Proučiti organiziranost in ureditve odnosov med TOZD in delovno organizacijo ter njunimi oblikami povezovanja dela in sredstev, predvsem v reprodukcijskih celotah ter na tej osnovi sprejeti ukrepe za boljše poslovanje, predvsem za bolj usklajen razvoj, prestrukturiranje, izvoz in združevanje finančnih funkcij.

— Racionalizirati proizvodnjo, zmanjševati stroške, racionalno uporabljati surovine in reprodukcijske materiale.

— Na področju povečanja konvertibilnega izvoza narediti čimveč od preverjanja reprocelot, ki jih je skupščina SISEOT že potrdila, do priprave novih izvoznih programov, ki naj predstavljajo podlago za dolgoročnojšo izvozno ekspanzijo.

— Na področju cen je potrebno izdelati predloge za samoupravno povezovanje in sporazumevanje med dobavitelji in kupci ter po vrstah izdelkov. Prav gotovo bo potrebno še več analiz. V Železarni Jesenice se kažejo nesorazmerja v cenah, saj materialni stroški hitreje naraščajo kot cene izdelkov. Zato bo morala biti stopnja rentabilnosti posameznih izdelkov še predmet analiz za nadaljnje sporazumevanje s kupci, ali pa drugih odločitev.

— Na področju finančne discipline je potreben program za odpravljanje primanjkljaja trajnih in dolgoročnih obratnih sredstev. Izdelava likvidnostnih planov in izvajanje vseh poslovnih funkcij za vzdrževanje tekoče likvidnosti pri poravnavi obveznosti. Potrebni so ukrepi za tekoče nadomeščanje ugotovljenih negativnih tečajnih razlik.

Pregledati bo treba vse možnosti za zmanjševanje obveznosti iz dohodka; od možnosti zmanjševanja materialnih stroškov do zmanjševanja obsega sredstev za delovne skupnosti. Zmanjšati porabo iz sredstev skladov skupne porabe. V predlogu je tudi zmanjšanje prispevka za stanovanjsko izgradnjo iz čistega dohodka in predlog, da bi se doseglo gospodarnost in smotrnost izvajanja programov na vseh področjih družbene dejavnosti in večja izkoriščenost porabe združenih sredstev.

Takoj je treba proučiti vse možnosti za razbremenitev gospodarstva, kar naj prispeva k lažjemu prilaganju pogojem gospodarjenja. Tudi v nekaterih samoupravnih in družbenopolitičnih skupnostih se bo treba odločiti, katere programe moramo ohraniti in čemu se lahko odrečemo brez težjih posledic za razvoj celotnega procesa družbene reprodukcije. Ocenjeno je, da za zmanjšanje skupne in splošne porabe ni velikih možnosti, ampak da so rezerve v tako imenovanih drugih obveznostih iz dohodka in združevanje iz sredstev za reprodukcijo. Zato so nekateri predlogi, ki jih bo potrebno kon-

kretizirati po občinah in organizacijah, kot so gospodarska zbornica, zavarovalne, banke in samoupravne interesne skupnosti.

Predlogi se nanašajo na zmanjšanje obveznosti iz dohodka TOZD. To je zmanjšanje obveznosti, ki se nanašajo na osebne dohodke delavcev, je predlog za zmanjšanje dodatnega prispevka solidarnosti, ukinitvev prispevka solidarnosti od pokojnin ter zmanjšanje obremenitev od samoprispevkov.

Gospodarska zbornica in splošna združenja imajo nalogo pripraviti pregled vseh oblik in višine dodatnega zaračunavanja, združevanja sredstev in doplačil, ki predstavljajo povečanje uradno določene cene. Pri krepitvi finančne discipline pa imajo koordinacijsko vlogo pri povezovanju OZD.

Temeljne banke morajo tekoče planirati devizne prilive in odlive ter skrbeti, da ne pride do zaostrovanja likvidnosti. Izdelati morajo informacijski sistem in pretok občasnih presežkov likvidnih sredstev med OZD in razmejitveni program za nadomeščanje razmejenih negativnih tečajnih razlik.

Ob upoštevanju ekonomskega položaja OZD in skupnosti, kakor tudi upoštevanje povečanja posameznih cen izdelkov in storitev na življenjski standard delovnih ljudi in občanov, morajo v občini skupno z občinskimi skupnostmi za cene izdelati program selektivnega povečanja cen in njegovo dinamiko. Pregled ukrepov za vzdrževanje normalne ravni preskrbe, oceno kompenzacij oziroma intervencij v porabi hrane, zagotoviti usklajeno in hitro ukrepanje vseh organov pregona in nadzora v zvezi z neizvajanjem sprejetih predpisov na področju cen.

Nadalje so predlogi, ki se nanašajo na republiški izvršni svet, pred katerim so konkretne naloge, ki se nanašajo na področje pospeševanja kmetijstva, urejevanja cen v povezavi z ukrepi za zaščito življenjskega standarda (sredstva za delno nadomestitev stroškov določenim kategorijam prebivalstva — socialni korativi), razne intervencije na tržišču, nato iz področja družbenih dejavnosti, pregleda obstoječe samoupravne organiziranosti in porabo sredstev.

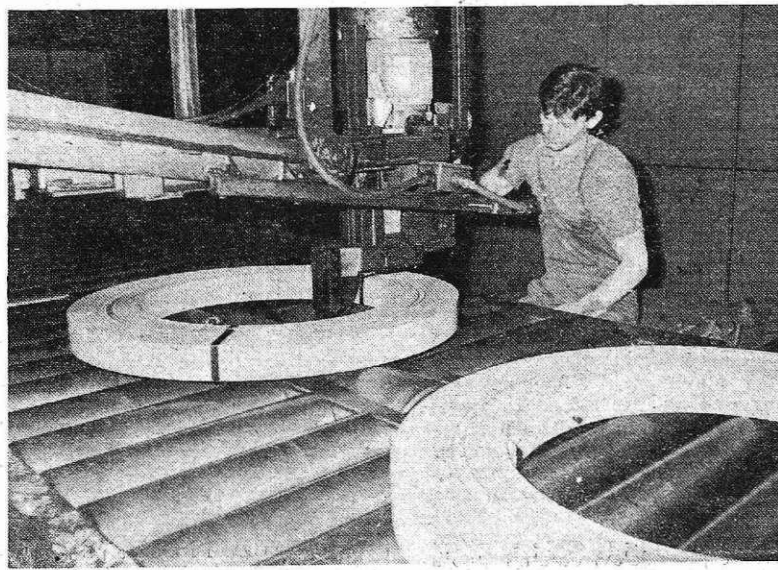
V tem smislu se pripravljajo predlogi, ki naj okrepijo aktivnosti in pristop k enotni akciji za mobilizacijo vseh delovnih ljudi in občanov.

Š. N.

Železarski globus

JAPONSKA

Japonska železarska industrija, ki se danes sooča z najslabšimi proizvodnimi rezultati, doseženimi v zadnjih desetih letih, je pričela pripravljati ukrepe za preživetje in izboljšanje gospodarske situacije. Vendar so predstavniki največjih japonskih železarskih družb mnenja, da protekcionizem in zapiranje pred uvozom železarskih izdelkov ni najboljša pot. Treba bo investirati v naprave, ki bodo znižale proizvodne stroške in število zaposlenih, varčevati z energijo in razvijati nove, visokovredne izdelke. Pri varčevanju z energijo gre za širjenje uporabe kontinuirnega vlivanja jekla, izkoriščanje raznih vrst odpadne toplote in proizvodnjo električne energije z uporabo pritiska plina na žrelu plavža.

Sodelavec v hladni valjarni Bela (foto S. Kokalj)

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 14. DO 20. MAJA

14. maja, Jakob MEDJA, vodja OTK, Jesenice, Titova 1/a, tel. št. 81-117.
15. maja, Leon MESARIČ, vodja TOZD Žebljarna, Jesenice, Titova 3, tel. št. 81-216.
16. maja, Srečo MEŽNAR, vodja TOZD Jeklovlek, Mojstrana, Dovje št. 107/a.
17. maja, Vladimir OBLAK, vodja TOZD Strojne delavnice, Jesenice, Titova 1/a, tel. št. 81-727.
18. maja, Jože OSVALD, vodja TOZD Livarna, Rateče št. 21, tel. št. 88-012.
19. maja, Janko PERNE, vodja invest. razvoja, Jesenice, Titova 20, tel. št. 81-904.
20. maja, Ernest PUŠNIK, vodja komerciale, Jesenice, Titova 2/a, tel. št. 81-490.

Dežurstvo je vsak delovni dan od 14. do 6. ure zjutraj naslednjega dne, in sicer tako, da je dežurni v tem času dosegljiv doma. Ob sobotah, nedeljah in praznikih traja dežurstvo od 6. ure do 6. ure naslednjega dne.

V času dežurstva mora dežurni opraviti en obhod po Železarni, svoja opažanja vpisati v dežurno knjigo ter o tem poročati ob predaji dežurstva podpredsedniku poslovnega odbora.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

PONEDELJEK — 14. 5.	RADO LEGAT	PAVEL ŽMITEK
TOREK — 15. 5.	MARJAN TRONTELJ	STANE ERŽEN
SREDA — 16. 5.	JANEZ JAKŠIČ	IGOR LOGAR
ČETRTEK — 17. 5.	MARJAN ENDLIHER	DUŠAN BAK
PETEK — 18. 5.	FRANC NOVAK	KAREL KOBLAR
SOBOTA — 19. 5.	IVO LEBAN	ZDENKO CUND
NEDELJA — 20. 5.	MATJAŽ KELVIŠAR	MARJAN DROLČ

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 3551, vezni telefon je: 2317.
Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14. do 18. ure, nočni pa od 18. do 6. ure.
Na proste sobote, nedelje in praznike dela: dnevni dežurni od 6. do 18. ure, nočni pa od 18. do 6. ure.
Predaja poslova se izvede na vodstvu TOZD Vzdrževanje, oziroma v sobi dežurnega vzdrževala.

DEŽURSTVO V VATROSTALNI ŽENICA TOZD JESENICE

12. in 13. maja, Branko MARKIZETI, Jesenice, Titova 4/a, telefon 83-596.

Dežurstvo Vatrostalne je v soboto od 6. do 12. ure v Vatrostalni, telefon 81-743, oziroma telefon Železarne 34-65. V preostalem času do ponedeljka do 6. ure zjutraj je dežurni dosegljiv doma.

Na podlagi sklepa 13. seje odbora za delovna razmerja TOZD Remontne delavnice z dne 17. aprila 1984 in v skladu s pravilnikom o delovnih razmerjih

OBJAVLJAMO PROSTA DELA IN NALOGE

1. PRVI TESAR šifra 8820 D-4 9. ktg. 2 osebi
 2. PRVI ORODNI KLJUČAVNICAR šifra 8927 D-4 9. ktg. 1 oseba
 3. STRUGAR šifra 8928 D-4 9. ktg. 1 oseba.
- Kandidat mora poleg splošnih pogojev, predpisanih z zakonom, izpolnjevati še naslednje:
- pod 1 — da ima končano poklicno šolo lesne stroke in dve leti delovnih izkušenj;
 - pod 2 — da ima končano poklicno šolo strojne smeri — smer orodjar in dve leti delovnih izkušenj;
 - pod 3 — da ima končano poklicno šolo strojne smeri — smer strugar in dve leti delovnih izkušenj.
- Delovno razmerje bomo sklenili za nedoločen čas.
- Kandidati naj prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljejo v osmih dneh po objavi na naslov: SZ — ŽELEZARNA JESENICE — kadrovski sektor — Jesenice, C. železarjev 8, z oznako: »za TOZD Remontne delavnice«.
- Posebne prijavnice lahko kandidati dobijo na sprejemnem oddelku kadrovskega sektorja.

Po sklepu odbora za delovna razmerja pri DS TOZD Valjarna debele pločevine

OBJAVLJAMO PROSTE DELOVNE NALOGE

ŽERJAVOVODJA ŠT. 3 šifra 1382 D-3 7. kategorija 2 osebi
POGOJI: žerjavovodski tečaj

Prijave na prijavnicah, ki jih dobite na sprejemnem oddelku, pošljite v roku osmih dni na naslov: Kadrovski sektor Železarne Jesenice, C. železarjev 8.

Po sklepu odbora za delovna razmerja delovne skupnosti KSI z dne 23. aprila 1984 in v skladu s pravilnikom o delovnih razmerjih

PONOVO OBJAVLJAMO

- dela in naloge za določen čas od 5. junija do 25. septembra 1984 v počitniškem domu Biograd n/m:
1. glavna kuharica 1 oseba
 2. ekonom 1 oseba
- POGOJI:
- ad. 1 — dokončana gostinska šola — smer kuharstvo in nekaj let delovnih izkušenj v kuhinji;
 - ad. 2 — kvalificiran delavec gostinske ali trgovske stroke, šoferski izpit B kategorije, oziroma delavec z nekajletnimi delovnimi izkušnjami v preskrbi z živil.
- Stanovanje in hrana brezplačno. Kandidatom pripada osebni dohodek v skladu z določili samoupravnih aktov.
- Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v osmih dneh po objavi na kadrovski sektor Železarne Jesenice.

Po sklepu odbora za delovna razmerja TOZD Žebljarna z dne 19. aprila 1984 in v skladu s pravilnikom o delovnih razmerjih

PONOVO OBJAVLJAMO PROSTA DELA IN NALOGE

voznik viličarja šifra 2471 D-3 6. kategorija 1 oseba
POGOJI: šest razredov osnovne šole, izpit za voznika viličarja.
Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v osmih dneh na kadrovski sektor Železarne Jesenice.

(Nadaljevanje s 1. strani)

ročnih zadolženj v inozemstvu za uvoz nafte, vplivih drsečega kurza, kurznih razlik in podobno.

Iz tega bi lahko sklepali, da zaposleni v elektrogospodarstvu vendar niso krivi za ustvarjeno neto izgubo. Isto bi lahko rekli tudi za zaposlene v proizvodnji naftnih derivatov. Družbenopolitične skupnosti so odločale o gradnji rafinerij. Družbenopolitične skupnosti določajo tudi rafinerijske cene, odločajo o uvozu nafte, država vodi politiko kurza dinarja, država odloča o pogojih prodaje na domačem trgu. Če bi take argumente lahko sprejeli, potem le-ti veljajo tudi za druge dejavnosti. Po isti logiki niti delavci zaposleni v zunanji trgovini niso zaslužni za to, da je bilo v tej dejavnosti ustvarjene 22 dinarjev neto akumulacije na 100 dinarjev poslovnega sklada, pa tudi niso zaslužni za osebne dohodke, ki presegajo poprečje jugoslovanskega gospodarstva za 57 %. Jasno, iste argumente bi lahko porabili za zaposlene v proizvodnji nafte in plina, v cevovodnem transportu in na mnogih drugih področjih.

Visoka akumulacija in visoki osebni dohodki zaposlenih v zunanji trgovini zanesljivo niso rezultat učinkovite in rentabilne zunanje trgovine. Ali je potrebno 40.000 zaposlenih delavcev v zunanji trgovini za tak obseg in kvaliteto izvoza in uvoza? Seveda tudi v proizvodnih organizacijah na teh delih dela približno prav toliko delavcev. Pri tem gre za vprašanje privilegijev, ki jih je ustala država s tem, ko je dala zunanjetrgovinski organizacijam izključen monopol pri izvajanju izvoznih in uvoznih poslov.

ZAKAJ DEGRADIRANJE SAMOUPRAVLJANJA?

Iz tega primerov bi lahko povzeli, da delavci v večini niso niti mnogo krivi, niti mnogo zaslužni za rezultate, kakršni so bili izkazani v zaključnih računih za preteklo leto. Da bi bil nekdo kriv za rezultate, ki jih do-seže, mora imeti tudi določeno samostojnost. Na prvem mestu gre za samostojno sprejemanje investicijskih odločitev. Jasno je, da ta prvi pogoj ni izpolnjen. O vsaki veliki naložbi ne odločajo nominalni investitorji, temveč družbeno-politična skupnost. Drugi vidik samostojnosti je v opredeljevanju cen lastnih proizvodov in uslug, skladno s pogoji tržišča. Pri nas tržišča ni, cene pa praktično odredajo organi družbeno-političnih skupnosti. Tehniko in pogoje zunanje trgovine prav tako predpisuje država. Tako država vzpostavlja legalen monopol zunanjetrgovinskih organizacij za posamezna področja, za posamezne grupe proizvodov, za posamezna tržišča.

Država je poskrbela tudi za razvrednotenje lastnine organizacij zruženega dela. Velik del akumulacije so organizacije zruženega dela prisiljene združevati v različne sklade, ki so namenjeni za pokrivanje izgub, za vlaganje v elektrogospodarstvo, kreditiranje razvoja nerazvitih republik in pokrajin, za kreditiranje razvoja nerazvitih občin in podobno. Organizacije zruženega dela ne nadomeščajo z inflacijo izgubljene vrednosti dela poslovnega sklada, ki se koristi za pokrivanje obratnih sredstev, in tako je gospodarstvo vedno bolj odvisno od bank in države.

V pogojih, v katerih organizacije zruženega dela nimajo samostojnosti odločanja o teh vprašanjih, je težko od njih zahtevati odgovornost. V takih pogojih se prav tako ne morejo vzpostaviti racionalni cilji in motivi poslovanja organizacij zruženega dela. Kadar pa ni racionalnih ciljev in motivov poslovanja, ki veljajo za gospodarske subjekte, morajo skupni rezultati gospodarstva dežele biti daleč izpod optimalnih. Organizacije zruženega dela nimajo niti možnosti za sprejemanje notranjih ukrepov, ki bi jih pripeljali do pomembnih prihrankov. Čeprav se, na pri-

mer, proizvodnja nekih izdelkov pomembno zmanjšuje zaradi pomanjkanja materiala iz uvoza ali, čeprav se popolnoma ukinja posamezna proizvodnja, še število zaposlenih v organizaciji zruženega dela ne more uskladiti z zmanjšanim obsegom dela. Kadar v sistemu ni vgrajenega racionalnega ekonomskega cilja in motiva gospodarjenja, se organizacijam zruženega dela, odvisno od dnevnih potreb države, postavljajo politične naloge. Še vedno je aktualna naloga izvoz zaradi pridobivanja deviz. Politična naloga se nekaako uresničuje, ker je položaj poslovnega organa v organizaciji in družbi odvisen od ocene predstavnikov družbeno-političnih skupnosti in družbenopolitičnih organizacij. Dejanski ekonomski učinki so prilično porazni. Rentabilna proizvodnja se ne razvija, pri izvozu se dosegajo izrazito nizke cene, izvažajo se proizvodi, ki jih manjka na domačem trgu, kar povzroča večkratno ekonomsko škodo. Pridobivanje deviz ni racionalni cilj. Problem je edino v tem, da bi organizacije zruženega dela morale biti z ukrepi ekonomske politike zainteresirane za njegovo uresničevanje.

Postavlja se vprašanje, ali take materialne učinke, kakršne je izkazovalo gospodarstvo v bilancah za preteklo leto, lahko pripišemo samoupravni sistemu. Odgovor je lahko in mora biti samo negativen, ker ni niti najosnovnejše podpostavke za vsaj malenkostno učinkovito funkcioniranje kakršnegakoli gospodarskega sistema.

TRADICIJE IN MONOPOLI

Razlike v višini čistega dohodka na delavca, ki ga ustvarjajo posamezne gospodarske dejavnosti, so prilično velike. To je tudi razumljivo in take razlike obstojijo tudi v gospodarstvu vsake druge države. Le-te so prvenstveno odvisne od organskega sestava sredstev v posameznih dejavnostih, oziroma od stopnje intenzivnosti »kapitala«. Normalno je zaradi približnega izenačevanja stopnje rentabilnosti dohodek na delavca v kapitalno intenzivnih dejavnostih pomembno večji v odnosu na delovno-intenzivne dejavnosti. V našem gospodarstvu razlike niso posledice delovanja te zakonitosti. Med ostalim odnos do sredstev sploh ni rešen in to pravzaprav opredeljuje skupne rezultate poslovanja gospodarstva.

Elektrogospodarstvo je kapitalno izrazito intenzivno. Čisti dohodek na delavca je v elektrogospodarstvu države samo za osem odstotkov večji v odnosu na poprečje gospodarstva v celoti. V zunanji trgovini, na primer, je čisti dohodek na delavca večji od poprečnega za 195 %. Največji čisti dohodek na delavca se ustvarja v proizvodnji nafte in plina — 689 % nad poprečjem. Koliko je tak učinek posledica učinkovitosti poslovanja, privilegijev v primarni delitvi in koliko pomanjkanja normalnega sistema in politike obdavčevanja, je težko reči.

V zunanji trgovini je poprečni osebni dohodek na delavca večji za 57 % v odnosu na poprečje gospodarstva. Znani so skupni učinki jugoslovanske zunanje trgovine. Znan pa je tudi z zakonom zaščiteno monopolni položaj teh organizacij.

Izrazito nerentabilne dejavnosti, kakršno je elektrogospodarstvo ali proizvodnja naftnih derivatov, izplačujejo nadpoprečne osebne dohodke. V teh primerih ima pomembno vlogo tudi tradicija. Te dejavnosti so bile izrazito akumulativne (čeprav nikoli posebno rentabilne) in je bil dohodek na delavca izrazito visok. Znano je, da se je politika razporejanja sredstev za osebne dohodke oblikovala samo na enem principu — da dejavnosti in organizacije, ki ustvarjajo večji dohodek na delavca od poprečja, lahko izplačujejo tudi osebne dohodke, ki so večji od poprečnih.

Rentabilnost sredstev, razumljivo, ni bila upoštevana. Te dejavnosti so še naprej nerentabilne ali so sedaj tudi neakumulativne. Osebni dohodki pa se kljub temu ne zmanjšujejo.

Podatki kažejo, da organizacije zruženega dela nimajo racionalnega cilja poslovanja. Cilj bi moral biti en sam — trajno povečevanje osebnih dohodkov zaposlenih, kar predstavlja tudi maksimalizacijo rentabilnosti in narodni plasma akumulacije. Cilja seveda ni dovolj postaviti samo deklarativno. Potrebno mu je podrediti gospodarsko-sistemske mere in ukrepe ekonomske politike. Poleg svobode gospodarskih subjektov v okvirih, o katerih je govora v članku, bi morali doseči dogovor o izenačevanju akontacij osebnih dohodkov na osnovi zahtevnosti, težine in pogojev dela. Vgraditev motiva — da sredstva morajo odvreči določene vrednosti, ob izenačenih akontacijah osnov osebnih dohodkov, lahko prispeja k formiranju normalnih cen za proizvode in usluge. Med drugim so to osnovni principi, na katerih se formirajo cene v svetu, katere mi želimo deklarativno prenesti tudi na naše tržišče. A tržišča, zaključuje članek Ekonomska politika, brez motiva in brez odgovornosti gospodarskih subjektov praktično ne more biti.

NEKAJ PRIMERJAV ZA ČRNO METALURGIJO

Za ilustracijo trditev v obravnavanem sestavku Ekonomska politika v razpredelnih prikazuje učinke na delavca in akumulacijo ter rentabilnost po posameznih dejavnostih. V celotni industriji Jugoslavije je bil v lanskem letu čisti dohodek na delavca večji za 2 %, v primerjavi s poprečjem gospodarstva, čisti osebni dohodek na delavca pa v poprečju za en odstotek večji. V proizvodnji premoga je bil čisti dohodek na delavca večji za 12 %, čisti osebni dohodek na delavca pa 31 %, v črni metalurgiji je ta odnos znašal 16 in 12 %, v barvni metalurgiji 40 in 19 %, v kovinski predelovalni industriji 4 in 4 %, v strojogradnji 21 in 13 %, v elektrogospodarstvu 8 in 24 %, v proizvodnji nafte in plina 689 in 46 %, v proizvodnji naftnih derivatov 95 in 36 %, v zunanji trgovini 195 in 57 %, pri finančnih in drugih uslugah 56 in 31 % itd.

Ob tem je zanimivo, da je v lanskem letu neto akumulacija, to je razlika med sredstvi izločenih za razširjanje materialne osnove in izkazanih tekočih izgub, v jugoslovanskem gospodarstvu znašala 238 milijard din, v industriji in rudarstvu v celoti 95, v črni metalurgiji 1,2, v barvni 1,6, kovinsko predelovalni dejavnosti 17,4, strojogradnji 12,9, gradbeništvu 17,7, trgovini 58,1 milijarde dinarjev itd. Minus 13,3 milijarde din neto akumulacije izkazuje elektrogospodarstvo, minus 0,6 proizvodnja premoga, minus 13,9 milijarde din proizvodnja naftnih derivatov itd.

Bruto akumulacija, to je neto akumulacija povečana za obresti, je skupaj v jugoslovanskem gospodarstvu leta 1983 znašala 634 milijarde din, v industriji in rudarstvu skupaj 336, v črni metalurgiji 13,2, v barvni 8,5, kovinsko predelovalni industriji 36,3, strojogradnji 27,5, gradbeništvu 32,1, trgovini 132 milijarde din, itd.

Neto rentabilnost, to je odnos med neto akumulacijo in stanjem poslovnega sklada, pa je za jugoslovansko gospodarstvo znašala 4,4 milijarde din, za industrijo in rudarstvo skupaj 3,6, za črno metalurgijo 0,8, barvno 3, kovinsko predelovalno industrijo 9,6, strojogradnjo 13,9, gradbeništvu 6,9, trgovino 12 milijard din itd. Minus 2,3 milijarde din neto rentabilnost izkazuje elektrogospodarstvo, minus 1,2 rudarstvo in minus 42,1 milijarde din proizvodnja naftnih derivatov.

Te številke in primerjave dovolj argumentirano potrjujejo komentar, ki ga je objavila Ekonomska politika 23. aprila letos.

DS za kadrovske in splošne zadeve ter informiranje

12. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

12. seja odbora za delovna razmerja delovne skupnosti za kadrovske in splošne zadeve ter informiranje je bila 23. aprila. Sklical in vodil jo je predsednik odbora Miro Mohorič.

Pri pregledu sklepov so ugotovili, da so izvršeni. Realiziran ne bo sklep za premostitev delavca iz TOZD Remontne delavnice v poklično gasilsko in reševalno četo, ker je med tem prekinil delovno razmerje.

Za počitniški dom v Biogradu na morju še niso dobili ustreznih kandidatov za opravljanje delovnih nalog ekonomista in kuharja, zato so sklenili, da za te delovne naloge ponovno objavijo razpis. Kandidatka, ki se je prijavila za servirkovo, je zamudila prijavni rok, prošnjo delavca iz TOZD Strojne delavnice, ki se je prijavil na delovne naloge ekonomista, pa so zavrnili zaradi pomanjkanja delavcev v tej TOZD.

Odobrili so nadomeščanje na delovnih nalogah »socialni delavec za stanovanjska vprašanja« za čas porodniškega dopusta.

V nadaljevanju seje so obravnavali kadrovske spremembe in:

— odobrili prestop delavcu iz TOZD Jeklarne v splošno varnostno službo na delovne naloge vratarja;

— potrdili razporeditev za določen čas: treh delavk za opravljanje pripravništva, dveh delavk na delovne naloge tekač in ene delavke na delovne naloge čistilke;

— ugotovili so, da se je na delovne naloge korespondenta v CPSI prijavila samo ena kandidatka in sklenili, da se z njo sklene delovno razmerje za določen čas, za nadomeščanje delavke med porodniškim dopustom;

— potrdili so prerazporeditev dveh delavk z delovnih nalog vratar 2 na vratar 1 za nedoločen čas in enega delavca z delovnih nalog vratar na delovne naloge varnostnika za dobo treh mesecev;

— pripravnika, ki je uspešno opravil pripravništvo in strokovni izpit, so razporedili na delovne naloge varnostni inženir;

— sklenili so, da se z delavko v oddelku industrijske psihologije, ki

je uspešno opravila pripravniški izpit, sklene delovno razmerje za nedoločen čas in jo razporedili na delovne naloge kadrovske analitike.

Pri obravnavanju prošnje so:

— zavrnili prošnjo tekačice in čistilke, ki prosita za premostitev na druge delovne naloge;

— ugodno rešili prošnjo delavca iz TOZD Družbeno prehrana za prestop v PGRC in prošnjo delavca, ki prosi za sprejem v splošno varnostno službo;

— na prošnjo OK ZSMS so odobrili izredno plačano odstotnost delavki, ki se bo udeležila mladinske delovne brigade »Djerdap '84«;

— na prošnje KS ZSMS Železarnice, OK ZSMS Jesenice in TVD PARTIZAN Jesenice so odobrili trem delavcem KSI po en dan izredno plačane odstotnosti;

— petim delavcem, ki so poslani na zdravljenje v Sklene Toplice, so odobrili po sedem dni izredno plačane odstotnosti;

— soglašali so, da se sprejme na počitniško delo pet medicinskih sester in ena dve delavki za nadomeščanje tekačic med letnim dopustom.

V nadaljevanju seje so:

— pregledali prispele predloge za nadomeščanja delavcev med odsotnostjo in ugotovili, da veliko vodij predlogov še ni poslalo, zato so zahtevali, da to store čimprej;

— zavrnili so ugovor delavca, ki se je pritožil na prerazporeditev in ga odstopili v rešitev delavskemu svetu delovne skupnosti;

— potrdili so deficitarnost za delovne naloge vratar 2 in vratar 1.

Kadrovik je člane odbora seznanil s kadrovsko problematiko v prvem tromesečju 1984. leta.

Ugotovili so, da je presežen indeks stalež/plan in do prihodnje seje zahtevajo pojasnilo, zakaj in kje je prišlo do prekoračitve.

P. F.

TOZD Valjarna debele pločevine

12. SEJA DELAVSKEGA SVETA

V torek, 24. aprila, je predsednik delavskega sveta TOZD Valjarna debele pločevine Franc Justin sklical dvanaesto redno sejo.

Po pregledu izvrševanja sklepov so ugotovili, da so bili sklepi zadnje seje v glavnem izvršeni, razen sklepa, ki obravnava reševanje problematike dela na žerjavu štev. 5 v polnih mesecih in sklepa, s katerim se zahteva izdelava pisnih poročil o delu samoupravnih organov in samoupravnih interesnih skupnosti. V zvezi z zadnjim neizvršenim sklepom so naročili, da se v odločeni delegaciji in predsedniku odbora, ki še niso izdelali poročil, pošlje pisni zahtevek.

V nadaljevanju seje so bili seznanjeni s proizvodnimi rezultati v prvem tromesečju. Pod planom je bil samo oddelek proge, ki je kumulativno realiziral plan 92 %.

Adjustaža in odprema sta plan presegli, in sicer za 0,6 oziroma 4,3 %.

Po obravnavi poročila volilne komisije o rezultatih referendumu in volitev v TOZD Valjarna debele pločevine so ugotovili, da so bili vsi predlagani kandidati izvoljeni, z večino glasov pa so bili sprejeti samoupravna sporazuma o združevanju dela delavcev v TOZD oziroma o združevanju TOZD v delovno organizacijo Železarna Jesenice in pravilnik o varstvu in vrednotenju izumov in tehničnih izboljšav te drugih oblik inventivnega ustvarjanja.

Na znanje so vzeli informacijo, da so samoupravni sporazum o ustanovitvi območne vodne skupnosti Gorenjske obravnavale vse samoupravne delovne skupine in nanj niso imele pripomb. Za sporazum je glasovala večina delavcev, zato so sprejeli ustrezen ugotovljeni sklep. Za podpisnika samoupravnega sporazuma so pooblastili predsednika delavskega sveta.

Na podlagi obravnav pravilnika o oblikovanju cen proizvodov in storitev so ugotovili, da so delavci na vseh zbiorih delavcev obravnavali register verificiranih sporazumov o cenah med kupcem in proizvajalcem in ga sprejeli z večino glasov.

Brez pripomb so potrdili deficitarnost dela in naloge v TOZD Valjarna debele pločevine, in sicer: pripravljalec vložka, valjavec, pomožni delavec pri škarjah, žerjavovodje žerjavov štev. 3, 4, 5 in 7, I. in II. pomožnik zapisovalca pločevine ter II. prebiralec pločevine.

Skladno s 17. členom zakona o temeljnih sistema družbenega plana Jugoslavije, odloka o pripravi družbenega plana SRS 1986—1990, odloka Skupščine občine Jesenice in 24. člena samoupravnega sporazuma o združitvi v DO Železarna, so sprejeli ustrezne sklepe v zvezi s pripravo srednjeročnega plana za obdobje 1986—1990.

Na koncu seje so soglašali z uveljavljanjem doplačil za dimenzijska odstopanja od proizvodnega programa, ker bo s tem izboljšana struktura naročil in doseženi boljši ekonomski rezultati. Pri tem bodo upoštevali tudi pripombo, da je potrebno za manjše formate, kot so predpisani v standardih, uvesti še višja doplačila.

IS

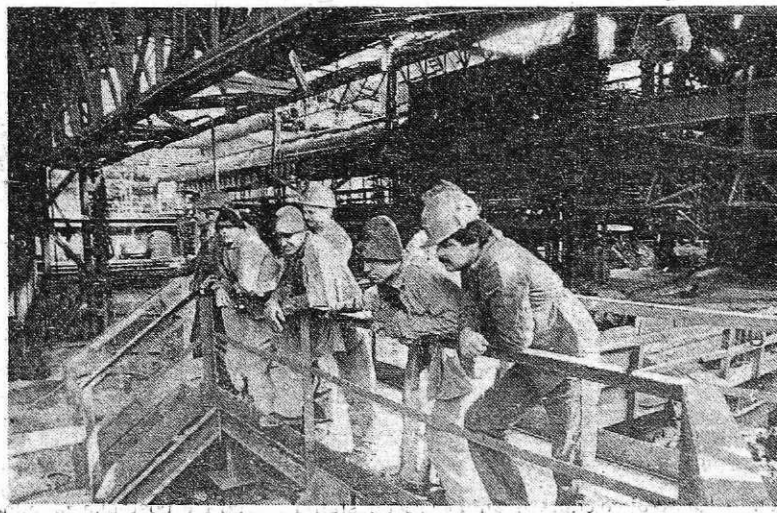
Železarski globus

NEMŠKA DEMOKRATIČNA REPUBLIKA

V predvidenem roku so bila zaključena montažna dela na novi jeklarni s kisikovimi konvertorji v železarni »Hermann Matern« v mestu Eisenhüttenstadt. Dobava opreme in gradnja je bila zaupana avstrijski železarski družbi VÖEST-Alpine in v letošnjem marcu je bila odlita iz kisikovega konvertorja tudi prva šarža. V jeklarni obratujeta dva 210 in 235-tonska kisikova konvertorja, naprava za kontinuirno vliivanje slabov z dvema žilama in naprava za kontinuirno vliivanje blumov s šestimi žilami. Poleg tega so postavili še kisikarno in dve apnenici s celotno potrebno infrastrukturo. Pri realizaciji tega projekta so sodelovali skoraj vsi finalni obrati železarne VÖEST-Alpine, kot kooperanti pa še 200 manjših in srednjih avstrijskih podjetij. Skupno je bilo dobavljeno 80.000 ton razne opreme in pri gradnji so uporabili 230.000 ton betona. Dokončen prevzem vseh naprav je predviden po zaključku poskusnega obratovanja v letošnjem septembru.

ČESTITAMO

Sodelavec ROBERT STARC iz TOZD Energetika je v šolskem letu 1983/84 uspešno zaključil drugi letnik nadaljevalnega izobraževanja kovinsko-predelovalne usmeritve — V. stop. zahtevnosti. S tem si je pridobil naziv: obratni strojni tehnik — tehnolog. K njegovi vztrajnosti in uspehu mu čestitamo ter želimo veliko delovnih uspehov in osebnega zadovoljstva!

Med težko, težje gradnjo (foto B. Grac)

TITO

Na osnovi spoznanj, ugotovljenih z obratovanjem poskusne naprave in ob upoštevanjem zahtev tržišča, bodo razvili dve vrsti KR postopka za industrijsko uporabo. Prva je z letno proizvodnjo 100.000 ton grodlja in druga s 300.000 ton.

PROIZVODNJA V APRILU NEKOLIKO SLABŠA KOT V MARCU

(Nadaljevanje s 1. strani)

kvalitetnega asortimenta. V elektro jeklarni so imeli daljši obratovalni zastoj zaradi odstranjevanja zalitega jekla iz prebodne jame v času popravila Lectromelt peči. Letni remont Lectromelt peči, ki je bil predviden za ta mesec, je bil prestavljen na mesec maj. SM jeklarna je dosegla zaradi obratovanja s štirimi pečmi znižani operativni program 100,8 % in elektro jeklarna zaradi prestavitve letnega remonta Lectromelt peči zvišani operativni program 95,1 %.

Na napravi za kontinuirno vlivanje so dosegli 4.659 ton proizvodnje ali 103,5 % načrtovane količine.

TOZD VALJARNA BLUMING ŠTEKEL

Zaradi kampanje vlivanja nerjavne jekla, ki zahteva znatno daljše ogrevanje v globinskih pečeh kot ostale kvalitete in to brez obratovanja potisne peči, je bilo nekoliko več zastojev zaradi čakanja na pravilno temperaturo blokov pred valjanjem.

Zaradi slabega stanja naprav, saj je ta valjarna pred glavnim remontom, je bilo predvsem na valjarskem ogrožju štekel več zastojev. Načrtovano skupno proizvodnjo so dosegli 91,1 %.

TOZD VALJARNA ŽICE IN PROFILOV

Zaradi popravila ogrevne peči za blume ta valjarna ni obratovala 30. aprila in so zato z družbenim planom načrtovano skupno proizvodnjo dosegli le 98,8 %.

TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE

V tej valjarni so v mesecu aprilu dosegli načrtovano skupno proizvodnjo 89,6 %. Valjali so veliko majhnih formatov pločevine, namenjenih za izvoz. V začetku meseca je prišlo zaradi slabega dela valjarske proge do pomanjkanja materiala v adjustaži. Zaradi tega so imeli tudi nekaj neskladja med specifikacijo naročil in

zmogljivostjo posameznih proizvodnih naprav.

TOZD HLADNA VALJARNA BELA

Kot v mesecu marcu so tudi v aprilu dosegli dober proizvodni rezultat. Načrtovano skupno proizvodnjo so presegli za 5,5 %. Dinamo kvalitet so izdelali 2345 ton in nerjavnih jekel 373 ton.

TOZD HLADNA VALJARNA JESENICE

Z družbenim planom predvideno proizvodnjo za mesec april so dosegli 100,9 %. Dinamo jekel so izdelali 389 ton in kvalitetnih jekel 167 ton.

TOZD ŽIČARNA

Zaradi odsotnosti in premajhnega števila delavcev so načrtovano skupno proizvodnjo dosegli le 81,9 %. Poleg tega so imeli tudi nekaj težav z naročili. Patentirane žice so izdelali 805 ton, VAC žice 553 ton in EPP žice 99 ton.

TOZD PROFILARNA

V mesecu aprilu so načrtovano skupno proizvodnjo dosegli s 100,3 %.

TOZD VRATNI PODBOJI

Načrtovano skupno proizvodnjo so v tem mesecu glede na družbeni plan presegli za 3 %, glede na znižani operativni program pa za 54,5 %.

TOZD JEKLOVLEK

Zaradi slabe kvalitete vložka so imeli nekoliko večji izmeček kot normalno. Načrtovano skupno proizvodnjo so presegli za 5,4 %.

TOZD ELEKTRODE

Za mesec april so z družbenim planom predvideno skupno proizvodnjo presegli za 2,7 %.

TOZD ŽEBLJARNA

Zaradi premajhnega števila delavcev in zastojev, ki so jih povzročile mehanske okvare, so načrtovano skupno proizvodnjo dosegli 95,7 %.

TOZD MONTER DRAVOGRAD

V tej TOZD so družbeni plan izpolnili 95,6 %, nekoliko znižani operativni program pa presegli za 0,6 %.

Avgust Karba

Težaško delo (foto B. Grce)

POSLOVNI REZULTATI ŽELEZARNE V PRVEM TROMESEČJU

(Nadaljevanje s 1. strani)

od doseženega v lanskih prvih treh mesecih.

Stroški proizvodnje so znašali 9.775 milijonov dinarjev, kar je 98 % načrtovanih stroškov, vendar 98 % več, kot so bili doseženi v prvih treh mesecih 1983. Temeljne organizacije so sicer imele znižanje planiranih stroškov, vendar pa so cene surovin in energetskih medijev porasle že za 35 milijonov dinarjev, posebni stroški izvoza pa so znašali 53 milijonov dinarjev.

Ce primerjamo stroške v zadnjih treh mesecih 1983 s stroški, nastalimi v prvih treh mesecih 1984, so le-ti večji za 37 % ob tem, da je bila skupna proizvodnja v letošnjih treh mesecih večja za 7 %. Stroški za surovine so porasli za 37 %, stroški energije pa za 58 %. Prihodki, realizirani s prodajo naših osnovnih izdelkov, so se v primerjavi z zadnjimi tremi meseci 1983 povečali le za 25 % ob tem, da se je količinsko prodaja povečala za 9 % (v zadnjih treh mesecih 1983 smo prodali 86.663 ton naših proizvodov). S to primerjavo rasti realiziranih prihodkov in nastalih stroškov jasno vidimo, da je bila rast stroškov (cene surovin in energije, tečaj dinarja) precej večja od rasti prihodkov (manjši porast cen naših izdelkov).

Med izrednimi materialnimi stroški so največja postavka negativne tečajne razlike, nastale pri neodpla-

čanih deviznih anuitetah ter terminskih nakupih.

Amortizacija po minimalnih z zakonom določenih stopnjah se je povečala za 26 % zaradi revalorizacije osnovnih sredstev konec leta 1983.

Porabljen sredstva so se povečala za 22 indeksnih točk, bolj kot obseg poslovanja, kar pomeni padec rasti dohodka, ki je v prvih treh mesecih 1984 znašal 184 milijonov dinarjev.

Obveznosti iz dohodka so znašale 622 milijonov dinarjev, kar pomeni 76 % načrtovanih obveznosti. V primerjavi s prvimi tremi meseci 1983 pa so se povečale za 41 %. Največ so se povečale zavarovalne premije ter obresti.

Obveznosti iz dohodka so tako znašale več kot doseženi dohodek. V treh mesecih smo za osebne dohodeke namenili 555 milijonov dinarjev; temeljne organizacije, ki so poslovale pozitivno, pa so na sklade začasno razporedile 7 milijonov dinarjev. Končni rezultat je izguba v višini 1.000 milijonov dinarjev, konsolidirana izguba pa 993 milijonov dinarjev.

Glavni vzroki za nastalo izgubo so torej nedosežena planirana struktura prodanih izdelkov, prenizka prodajna cena, usmerjenost v izvoz, visoka rast stroškov (cene, iztrošenost naprav) in povečanje zaloga nedovršene proizvodnje.

CELOTNI PRIHODEK IN NJEGOVA DELITEV JANUAR—MAREC

	Plan I.—III. 84	Doseženo I.—III. 83	I.—III. 84	Indeks	
v milij. din	1	2	3	(3/1)	(3/2)
Celotni prihodek	11.806	5.639	9.527	80,7	169,0
Stroški	9.953	4.890	9.343	93,9	191,1
Dohodek	1.853	749	184	9,9	24,6
Obveznosti iz doh.	822	440	622	75,6	141,3
Čisti dohodek	1.031	309	438	—	—
— OD	689	438	555	80,6	126,6
— stanovanj. prisp.	30	6	1	1,9	10,2
— skladi	334	63	6	1,8	9,5
Izguba	—22	—198	—1.000	—	504,5

IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA IN PROGRAMA SKUPNE IN GOTOVE PROIZVODNJE ZA PRODAJO TER ODPREMA V APRILU

TOZD	SKUPNA PROIZVODNJA					GOTOVA PROIZVODNJA					ODPREMA	
	Družbeni plan	Program	Izvršitev	% 4/2	% 4/3	Družbeni plan	Program	Izvršitev	% 9/7	% 9/8	za prodajo	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
PLAVŽ	6.000	6.000	7.540,9	125,7	125,7	—	—	—	—	—	—	—
JEKLARNA	40.800	39.200	38.711,4	94,9	98,8	—	—	—	—	—	—	—
— SM	26.900	25.000	25.202,5	93,7	100,8	—	—	—	—	—	—	—
— EL	13.900	14.200	13.508,9	97,2	95,1	—	—	—	—	—	—	—
— ASEA	6.800	6.800	6.760,6	99,4	99,4	—	—	—	—	—	—	—
— LM	6.900	7.200	6.538,9	94,8	90,8	—	—	—	—	—	—	—
— BBC	200	200	209,4	104,7	104,7	—	—	—	—	—	—	—
LIVARNA	160	160	193,3	120,8	120,8	50	50	12,7	25,4	25,4	12,7	—
— jeklo	157	157	190,0	121,0	121,0	50	50	12,7	25,4	25,4	12,7	—
— kovino	3	3	3,3	110,0	110,0	—	—	—	—	—	—	—
BLUMING-ŠTEKEL	33.600	33.600	30.596,5	91,1	91,1	4.980	4.980	5.212,6	104,7	104,7	5.442,3	—
— Bluming	18.100	18.100	16.745,5	92,5	92,5	300	300	460,2	153,4	153,4	464,7	—
— Štekel	12.480	12.480	11.174,5	89,5	89,5	2.180	2.180	2.137,0	98,0	98,0	2.232,7	—
— Štekel storitve	520	520	61,1	11,8	11,8	—	—	—	—	—	—	—
— Termična obdelava	2.500	2.500	2.615,4	104,6	104,6	2.500	2.500	2.615,4	104,6	104,6	2.744,9	—
VALJARNA ŽICE	9.340	9.340	9.224,4	98,8	98,8	2.040	1.600	1.947,3	95,5	121,7	2.375,8	—
— Valjarna žice	9.340	9.340	9.224,4	98,8	98,8	—	—	—	—	—	—	—
— Valjarna žice storitve	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
VALJARNA DEBELE PLOČEVINE	6.150	6.150	5.508,9	89,6	89,6	5.320	5.320	4.646,9	87,4	87,4	4.714,2	—
— Valjarna debele pločevine	5.490	5.490	4.679,4	85,2	85,2	—	—	—	—	—	—	—
— Valjarna debele pločevine storitve	660	660	829,5	125,7	125,7	—	—	—	—	—	—	—
HLADNA VALJARNA BELA	8.300	8.300	8.757,8	105,5	105,5	6.710	6.810	7.469,0	111,3	109,7	7.134,6	—
— Hladna valjarna Bela	6.850	6.850	7.511,2	109,7	108,1	—	—	—	—	—	—	—
— Hladna valjarna Bela storitve	1.450	1.450	1.246,6	86,0	86,0	—	—	—	—	—	—	—
HLADNA VALJARNA JESENICE	2.500	2.500	2.521,7	100,9	100,9	2.100	2.100	1.959,4	93,3	93,3	1.802,6	—
— Hladna valjarna Jesenice	2.300	2.300	2.108,1	91,7	91,7	—	—	—	—	—	—	—
— Hladna valjarna Jesenice storitve	200	200	413,6	206,8	206,8	—	—	—	—	—	—	—
ŽIČARNA	4.620	4.620	3.781,4	81,9	81,9	3.250	3.425	2.602,4	80,1	76,0	2.649,5	—
— Žičarna	4.620	4.620	3.781,4	81,9	81,9	—	—	—	—	—	—	—
— Žičarna storitve	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
PROFILARNA	1.730	1.730	1.735,3	100,3	100,3	1.450	1.450	1.638,9	113,0	113,0	1.893,3	—
— HOP	1.525	1.545	1.634,1	107,2	105,8	1.395	1.395	1.572,3	112,7	112,7	1.811,5	—
— HOP storitve	30	30	13,2	44,0	44,0	—	—	—	—	—	—	—
— ronđele	45	45	66,6	148,0	148,0	45	45	66,6	148,0	148,0	81,8	—
— ronđele storitve	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— diski storitve	100	100	21,4	21,4	21,4	—	—	—	—	—	—	—
— deli za cestne ograje	30	10	—	—	—	10	10	—	—	—	—	—
SKLADIŠČE 38	120	120	—	—	—	120	120	—	—	—	—	—
VRATNI PODBOJI	120	80	123,6	103,0	154,5	120	80	123,6	103,0	154,5	103,2	—
JEKLOVLEK	1.990	1.990	2.097,0	105,4	105,4	1.970	1.970	2.097,0	106,5	106,5	1.987,6	—
ELEKTRODE	1.820	1.820	1.868,5	102,7	102,7	1.610	1.610	1.656,7	102,9	102,9	1.794,8	—
— elektrode + varilna žica	1.490	1.490	1.447,9	97,2	97,2	1.480	1.480	1.438,8	97,2	97,2	1.576,2	—
— varilna žica storitve	—	—	1,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— varilni prašek	70	70	66,5	95,0	95,0	70	70	64,6	92,3	92,3	65,3	—
— suha el. masa	—	—	26,4	—	—	—	—	26,4	—	—	26,4	—
OGNJEVZDRŽNI MATERIAL	260	260	325,8	125,3	125,3	60	60	126,9	211,5	211,5	126,9	—
ŽEBLJARNA	990	990	947,5	95,7	95,7	990	990	943,9	95,3	95,3	966,1	—
MONTER DRAVOGRAD	1.120	1.065	1.071,0	95,6	100,6	1.120	1.065	1.071,0	95,6	100,6	1.071,0	—
SKUPAJ:	119.360	117.665	114.679,2	96,1	97,5	31.830	31.570	31.381,4	98,6	99,4	31.947,7	—
ELEKTRODE ZAGREB	—	—	—	—	—	100	100	—	—	—	—	—
SKUPAJ	—	—	—	—	—	31.930	31.670	31.381,4	98,3	99,1	31.947,7	—
Storitve	—	—	—	—	—	2.440	2.340	2.526,2	103,5	108,0	2.526,2	—
SKUPAJ	—	—	—	—	—	34.370	34.010	33.907,6	98,7	99,7	34.473,9	—

POSLOVANJE INTERNE BANKE SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE V LETU 1983

Težavnost splošnih gospodarskih razmer se odraža tudi v poslovanju Slovenskih železarn. Zaradi pomanjkanja deviz je, na primer, prizadeta oskrba proizvodnje s surovinami iz uvoza, kar otežuje uresničevanje proizvodnih načrtov. Ne glede na to pa smo lani v proizvodnji dosegli rezultate, s katerimi smemo biti kar zadovoljni.

Bolj problematični pa so lanskoletni finančno-ekonomski dosežki, ki se odražajo v doseženem dohodku, čistem dohodku oz. v akumulaciji. Predvsem v zadnjih mesecih leta nam je namreč akumulativnost pridelala močno upadati, tako da so se v poslovnih knjigah posameznih delovnih organizacij začele pojavljati rdeče številke. Še predvsem je bila dohodkovno prizadeta črna metalurgija.

Razmeroma skromni so bili dosežki SOZD Slovenske železarne lani tudi na področju izvoza. Po vrednosti nam je namreč izvoz nekoliko nazadoval, čeprav smo načrtovali nasprotno. Še posebno so nazadovali v primerjavi s prejšnjim letom devizni prilivi iz naslova izvoza.

Devizni prilivi iz združevanja s kupci pa so nam lani porastli. To in močan porast kompenzacijskih poslov s tujino nam je omogočilo, da kar zadovoljivo surovinski oskrbo. Nismo pa uspeli pokriti vseh drugih deviznih obveznosti in tako prenašamo v leto 1984 večje kratkoročne devizne dolge kot kdaj koli doslej. Še posebno je problem devizne likvidnosti zaostren v Železarni Jesenice.

Se na enem področju smo bili v Slovenskih železarnah tudi v letu 1983 razmeroma neuspešni, in sicer pri uresničevanju svojih razvojnih načrtov. Predvidevali smo namreč velik porast naložb, stvarna poraba sredstev za te namene pa je realno celo nazadovala v primerjavi s prejšnjimi leti.

Kljub skromni investicijski potrošnji pa smo v Slovenskih železarnah lani na račun večjih zalog, anuitet in združevanj sredstev porabili vso tekočo akumulacijo, pa tudi precejšnji del finančnih rezerv iz prejšnjih let. Poslovno leto smo zato finančno zaključili dokaj oslabiljeni, kar se neposredno sedaj odraža v bistveno poslabšani likvidnosti. V zadnjih mesecih imamo tako še resne težave pri pokrivanju svojih tekočih obveznosti.

Navedena poslovna gibanja so se seveda odražala tudi v poslovanju Interne banke.

OBSEG POSLOVANJA INTERNE BANKE

O poslovanju Interne banke v lanskem letu smo tudi to pot pripravili številne podatke, ki so priloženi delegatskemu gradivu. Formalno so tabele izdelane na že ustaljeni način.

Sintetično se obseg poslovanja finančnih organizacij odraža v bilanci sredstev. To prikazujemo v tabeli IB-1. Iz nje lahko razberemo, da se je bilančna vsota Interne banke v teku lanskega leta povzpela na 7.104 milijone dinarjev in je bila za 54 % višja kot na začetku leta. Porast bilančne vsote je tudi nekoliko večji, kot smo ga predvideli z letnim načrtom. Po tem kriteriju bi torej smeli reči, da je bilo poslovanje Interne banke lani uspešno.

Zal pa se ne bi smeli zadovoljiti s tem, kje je Interna banka lani svoje poslovanje predvsem povečala. Letni načrt je namreč predvideval močan porast naložb, medtem ko naj bi kratkoročno poslovanje po obsegu celo nazadovalo. Zgodilo se je ravno obratno. Obseg naložb IB se je sicer povečal glede na stanje na začetku leta za 32 %, vendar je ta porast skromnejši od načrtovanega. Obseg kratkoročnih naložb pa se je povečal kar za

60 %, čeprav načrt, kot rečeno, tega sploh ni predvideval. Tudi pri pogodbem poslovanju načrt ni bil uresničen, in sicer predvsem na strani naložb, medtem ko se je obseg združenih sredstev pogodbenega poslovanja zelo približal znesku, ki smo ga načrtovali.

Največji pomen pripisujemo seveda investicijski potrošnji znotraj SZ. Načrt je predvideval, da se bo v letu 1983 za te namene preko IB zagotovilo 814 milijonov dinarjev sredstev, od tega 584 milijonov sredstev A (združujejo jih članice iz svoje akumulacije) ter 230 milijonov sredstev skupnosti za jeklo. Stvarna poraba pa je znašala 389 milijonov dinarjev (48 % načrta), od česar odpade na sredstva A 286 milijonov dinarjev ter na sredstva skupnosti za jeklo 103 milijone dinarjev. Pa še to naj dodamo, da je bil pretežni del teh sredstev izkoriščen v mesecu decembru, kar pomeni, da v teku leta delovne organizacije niso imele potreb po sredstvih za investicije, ki se jih zagotavlja preko Interne banke.

Investicijska sredstva so bila koriščena za naslednje naložbe:

Železarna Jesenice	din
— jeklarna 2	300 milijonov
Železarna Ravne	
— jeklarna	44 milijonov
Železarna Štore	— jeklovlek
	25 milijonov

Veriga Lesce	
— oprema	20 milijonov
Skupaj:	389 milijonov

V lanskem letu je steklo tudi združevanje sredstev potrošnikov jekla za razvoj slovenske črne metalurgije. Skupno je bilo v Interni banki združenih 428 milijonov dinarjev teh sredstev, ki pa so bila železarnam dana na razpolago šele v januarju letos. Le za naložbo v RMK Zenica je bilo v II. polovici lanskega leta porabljenih 40 milijonov dinarjev.

Precej je Interna banka lani posredovala tudi dolgoročnih kreditov za osnovna in obratna sredstva. Dvema svojima članicama je odobrila 115 milijonov kreditov na podlagi vezave (Železarna Štore 96 milijonov dinarjev ter Veriga 20 milijonov dinarjev). Precej kreditov je odobrila tudi iz sredstev, ki so bila sicer na podlagi posredovanja posameznih članic pridobljena pri zavarovalnicah.

In ne nazadnje je bila Interna banka tudi lani aktivna pri izdajanju garancij, čeprav v nekoliko manjšem obsegu kot prejšnja leta. V zvezi z zagotavljanjem sredstev za investicijske potrebe je bilo izdanih sedem garancij v znesku 282 milijonov dinarjev, poleg tega pa še 20 garancij za zavarovanje investicijskih plačil v znesku 174 milijonov dinarjev.

Kot rečeno, se je po obsegu veliko bolj kot investicijsko lani povečalo kratkoročno poslovanje Interne banke. Vse naložbe tega poslovanja so porastle za 60 %. Razmeroma malo so porastle aktivni kratkoročni krediti (le za 2 %), neprijetno bolj pa naložbe v menice ter naložbe v kratkoročno poslovne terjatve. Interna banka je namreč članicam dajala dodatna sredstva za tekoče potrebe predvsem v obliki neposrednega financiranja poslovnih aktivnosti (skupen izvoz, pridobivanje deviznih

sredstev) ter v obliki eskontiranja menice.

Skupaj je v teku celega leta prešla 3.344 menic v vrednosti 7.138 milijonov dinarjev. Na račun plačil blaga, ki se ga uvaža preko SOZD SZ, je od svojih članic prejela menic v vrednosti 2.485 milijonov dinarjev, na račun neposrednega eskontiranja pa menic v skupni vrednosti 3.716 milijonov dinarjev. Poleg tega so članice z menicami plačevale tudi svoje obveznosti iz naslova kratkoročnih kreditov, iz naslova deviz in podobno. Od prejetih menic je Interna banka del menic (v vrednosti 1.380 milijonov dinarjev) dala naprej v reeskont pri temeljnih bankah oz. pri drugih internih bankah. Nekaj menic je bilo porabljenih za plačila obveznosti Interne banke do domačih komitentov (804 milijone dinarjev), vse preostale prejete menice pa je Interna banka financirala do njihove zapadlosti. Zaloga menic, ki jih je zadržala, je zato bila razmeroma visoka in je v II. polovici leta v poprečju znašala okoli 100 milijonov dinarjev.

Aktivno je Interna banka tudi v lanskem letu delovala na deviznem področju. Preko nje se je namreč financiralo več kot polovico uvoza SZ s konvertibilnega področja. Skupno devizno poslovanje se je tudi lani pokazalo kot uspešno, predvsem pri premoščanju prehodnih deviznih težav, ki se pojavljajo v posameznih delovnih organizacijah.

V zvezi z deviznim poslovanjem se v Interni banki pojavljajo tudi tečajne razlike; k sreči so, gledano solidarno, pozitivne. Do 1. 1. 1983 je skupaj nastali znesek pozitivnih tečajnih razlik za že realizirane posle dosegel vrednost 47.419.607,85 dinarjev, ki se ga je v zaključnem računu razporedilo na vse tri železarne sorazmerno z obsegom konvertibilnega uvoza, brez kompenzacij, ki so ga plačale preko Interne banke v času, ko so te tečajne razlike nastale. Na Železarno Jesenice je odpadlo 18,9 milijona dinarjev, na Železarno Ravne 17,1 milijona dinarjev ter na Železarno Štore 11,4 milijone dinarjev.

Podrobnejše podatke o tem, iz katerih virov se je Interna banka lani oskrbovala s sredstvi ter za katere namene so bila koriščena, najdemo v priloženih tabelah. V tej zvezi naj še posebej opozorimo na tabelo IB-5, v kateri so navedeni konkretni podatki o sredstvih, ki jih združujejo, oz. jih koristijo posamezne članice. Menimo, da teh podatkov ni potrebno posebej pojasnjevati. Rečemo pa lahko, da je Interna banka pri združevanju, oz. nalaganju sredstev skušala čim dosledneje slediti usmeritvam iz svojih planov. Očitno pa to ni bilo vedno mogoče, še predvsem zaradi znatnih težav, ki se v delovnih organizacijah pojavljajo v zvezi z uresničevanjem razvojnih načrtov.

PRIHODKI, DOHODKI IN SKUPNI DOHODEK

Podrobnejše podatke o prihodkih oz. dohodkih najdemo v tabeli IB-3. Iz nje lahko razberemo, da so glede na leto 1983 prihodki IB porastli za 55 % in tudi letni načrt je bil nekoliko presežen. Predvsem so porastli prihodki iz naslova obresti.

Seveda so tudi odhodki večji, kot so bili leto poprej, in sicer so porastli za 50 %. Porast je najbolj izrazit pri pasivnih obrestih, ki tudi sicer predstavljajo pretežni del (95 %) vseh odhodkov Interne banke.

Materialni stroški iz poslovanja Interne banke so glede na leto 1982 porastli za 32 %, sredstva za delovno skupnost pa za 34 %.

Zaradi hitrejšega porasta prihodkov glede na odhodke se je precej povečal tudi skupni dohodek Interne banke. Dosežen je bil v znesku 333 milijonov dinarjev, kar je 60 % več kot leto prej in 19 % več, kot je predvideval letni načrt. Večji prihodki oz. skupni dohodek glede na načrt je predvsem posledica prej omenjenega porasta kratkoročnega poslovanja Interne banke na škodo investicijskih naložb.

V tabeli IB-3 je prikazana tudi razporeditev skupnega dohodka. Tisti njegov del, ki je bil dosežen na račun investicijskega in pogod-

PRIZNANJA SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE ZA LETO 1984

Komisija za odlikovanja in priznanja pri koordinacijskem svetu sindikata SOZD Slovenske železarne objavlja na podlagi 15. člena pravilnika o priznanjih SOZD Slovenske železarne

RAZPIS ZA PODELITEV PRIZNANJ SLOVENSkih ŽELEZARN ZA LETO 1984

V skladu s pravilnikom razpisuje komisija »medaljo Slovenskih železarn« in »plaketo Slovenskih železarn«.

1. »Medaljo Slovenskih železarn« se kot najvišje priznanje podeljuje delavcem SOZD Slovenske železarne:

- za vrhunske dosežke trajnega pomena, ki so odločilno prispevali k uresničevanju družbenoekonomske vloge SOZD Slovenske železarne in njenega splošnega ugleda v družbeni skupnosti,
- za izjemno ustvarjalno ali življenjsko delo v delovni organizaciji oziroma SOZD Slovenske železarne (30 ali več let v Slovenskih železarnah),
- za izjemne rezultate na posameznih področjih dejavnosti pri razvoju samoupravljanja in družbenopolitične dejavnosti,
- za izjemne tehnično-tehnološke dosežke na področju inovacij, gospodarjenja, produktivnosti, kvalitete, razvoja SOZD Slovenske železarne,
- za druge izjemne rezultate v delu in razvoju delovnih organizacij in SOZD SZ.

2. »Plaketo Slovenskih železarn« se podeljuje:

- za različne aktivnosti in dosežke na posameznih področjih dela, inovacijske dejavnosti, družbenopolitične aktivnosti in aktivnosti v samoupravnih organih, društvih in drugih organizacijah,
- za uspešno sodelovanje s SOZD Slovenske železarne pri njihovem razvoju in poslovanju, pri krepitvi samoupravljanja in gospodarskega sistema,
- za trajne rezultate na drugih področjih.

Kandidate za priznanja lahko predlagajo komisiji na osnovi tega pravilnika:

- vsak zaposleni v SOZD Slovenske železarne,
- organizacije združenega dela v SOZD Slovenske železarne,
- družbenopolitične organizacije, ki delujejo v delovnih organizacijah in v SOZD Slovenske železarne,
- društva.

Pisni predlogi za podelitev medalje oziroma plakete Slovenskih železarn morajo poleg naslova predlagatelja vsebovati še:

- ime, priimek, poklic kandidata in delo, ki ga opravlja, oziroma naslov organizacije združenega dela, če je le-ta kandidat,
- vrsto priznanja, za katero se predlaga (medalja, plaketa),
- področje, obseg in uspeh delovanja, zaradi katerega se kandidat predlaga,
- obširna obrazložitev in utemeljitev predloga z dokazili,
- mnenje družbenopolitičnih organizacij.

V letu 1984 bo podeljenih pet medalj in 14 plaket.

Rok za oddajo pisnih predlogov je 30 dni po objavi razpisa v glasilih delovnih organizacij, oziroma najkasneje do 15. junija 1984 na naslov: SOZD Slovenske železarne, splošna služba, Moša Pijade 5, 61 000 Ljubljana, z oznako »priznanje Slovenskih železarn«.

benega poslovanja, se razporeja na članice Interne banke brez obveznosti, da ga ponovno združujejo; izjema v tem pogledu je le skupni dohodek, ki se ga doseže v zvezi s poslovanjem sredstev skupnosti za jeklo. Del skupnega dohodka, ki ga je Interna banka dosegla na račun svojega kratkoročnega poslovanja, pa se tudi razporedi in prenese na njene članice, vendar ga le-te ponovno združijo. Iz naslova skupnega dohodka za leto 1983 naj bi članice združile v rezervni sklad Interne banke 40 milijonov dinarjev, po 27. členu samoupravnega sporazuma o združitvi pa 224 milijonov dinarjev.

DELOVNA SKUPNOST

Na začetku lanskega leta je Interna banka zaposlovala 16 delavcev, na koncu leta pa 18 oziroma dva več. Na novo je pridobila 1 sodelavca v okviru računovodstva, poleg tega pa še administrativnega referenta; pri slednjem je šlo zgolj za nadomestitev delavca, ki je ob koncu leta 1982 prekinil delovno razmerje v Interni banki.

Načrt je sicer predvideval nekoliko hitrejšo naraščanje zaposlenih, kar pa ni bilo uresničeno predvsem zato, ker se obseg del v zvezi z naložbami ni uresničeval skladno s predvidevanji. Tudi v letu 1984 bo Interna banka pri zaposlovanju ravnala nadvse zadržano.

Osebnih dohodkov so v Interni banki naraščali približno enako hitro kot v delovnih organizacijah v povprečju. Ne glede na to pa so se pojavljali problemi v zvezi z uresničevanjem družbenega dogovora, ki ureja delitev.

Po sklepu odbora za delovna razmerja TOZD Energetika z dne 25. aprila 1984 in v skladu s pravilnikom o delovnih razmerjih

PONOVO OBJAVLJAMO PROSTA DELA IN NALOGE

VODJA TOPLOTNE ENERGIJE šifra 3201 U-5 19. kategorija 1 oseba

Pogoji:

ad 1 — Visoka ali višja strokovna izobrazba kovinsko predelovalne ali elektrotehniške usmeritve in tri leta delovnih izkušenj na področju parnih kotlov in parnih turbin s strokovnim izpitom.

ad 2 — Visoka ali višja strokovna izobrazba kemijske, rudarske, metalurške usmeritve, smeri tehnične fizike in najmanj pet let delovnih izkušenj na področju energetike parnih kotlov in parnih turbin s strokovnim izpitom.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v osmih dneh na kadrovske sektor z oznako »za TOZD ENERGETIKA«.

BILANCA SREDSTEV NA DAN 31. DECEMBRA 1983

Opis	31. 12. 1982	31. 12. 1983	IND
AKTIVA			
1. Osnovna sredstva	33.036.373	40.259.867	122
2. Dolgoročne finančne naložbe	2.472.442.364	3.688.344.551	149
3. Kratkoročni krediti in depoziti	1.074.429.101	1.082.110.929	101
4. Druge kratkoročne terjatve	294.336.523	659.731.776	224
5. Ostala sredstva	683.960.737	1.568.608.924	229
6. Sredstva rezerv	45.000.000	65.000.000	144
7. Skupaj (1 do 6)	4.603.205.098	7.104.056.047	154
PASIVA			
8. Dolgoročno združena sredstva	3.345.030.367	5.087.669.666	152
9. Dolgoročni krediti	34.884.867	15.604.657	45
10. Kratkoročni krediti	496.149.678	430.000.000	87
11. Depoziti	306.530.118	335.815.328	110
12. Ostali viri	375.609.998	1.169.966.396	311
13. Združena sredstva rezerv	45.000.000	65.000.000	144
14. Skupaj (8 do 13)	4.603.205.098	7.104.056.047	154

ŽELEZAR

BORCI POGREŠAJO REVOLUCIONARNO PREDANOST PRI REŠEVANJU PROBLEMOM

Konec aprila so se na redni letni konferenci sestali člani občinskega odbora ZB NOV Jesenice. Ocenili so delo in aktivnosti v preteklem obdobju, v razpravi pa so se med drugim dotaknili tudi aktualnih družbenih problemov in se pogovarjali o delu in smernicah za naprej.

V besedah predsednika občinskega odbora Jožeta Ulčarja in nekaterih delegatov je bilo večkrat poudarjeno, da se bodo borci še naprej odločno upirali vsem negativnim pojavom v razvoju naše samoupravne socialistične družbe. Še bolj kot doslej se bodo postavili po robu vsem, ki zavirajo naš razvoj in samoupravno odločanje. Še bolj se bodo borili proti razraščanju birokratizma, neuresničevanja sprejetih sklepov ter še vedno premajhni odgovornosti na številnih področjih. Borci so jasno povedali, da v današnjih težkih gospodarskih razmerah pogrešajo revolucionarno predanost in ostrino, ki je prevečala borce med NOB in pri obnovi ter graditvi porušene domovine.

Borčevska organizacija v jeseniški občini šteje 1.798 članov, ki so združeni v trinajstih krajevnih skupnostih. V tem številu je tudi 61 članov organizacije vojaških vojn invalidov, ki je odsej priključena borčevski organizaciji. Delo je tudi v preteklem mandatnem obdobju potekalo prek občinskega odbora, komisij in predsedstva. Delegati so bili vključeni v organe SZDL, samoupravne interesne skupnosti in družbenopolitični zbor Skupščine občine Jesenice. Kot so ugotovili, so bili izvoljeni delegati aktivni, udeleževali so se sej in se aktivno vključevali v delo. Hkrati pa pri občinskem odboru ugotavljajo, da materialov, stališč in sklepov ne obravnavajo v lastni organizaciji. Delegati so preveč prepustili samemu sebi in lastnim iniciativam.

Na področju podružbljanja, razvijanja in negovanja tradicij NOB so poleg tradicionalnih prireditev, proslav, pohodov in sodelovanja s šolami namenili veliko pozornost obnovi spomenikov in spominskih obeležij, postavili pa so tudi nekaj novih pomnikov naše revolucije. Tako so lani obnovili obeležje na Obranci, kjer so poleg osrednjega spomenika postavili 13 plošč padlim na tem območju. Sedaj manjka še ograja, ki jo bodo postavili spomladi. Za obeležje na Ravnah pripravljajo novo ploščo trem padlim partizanom in dvema žrtvama terorja, ki so padli v bližini. To ploščo bodo vgradili na stolpič pri odcepu za dom, s tem pa bodo tudi zaključili spomeniška dela na Mežakli.

Člani krajevnih organizacij ZB NOV Cirila Tavčarja na Plavžu so začeli s prizadevanji za ureditev spominskega parka na Plavžu. Sredstva še niso zagotovljena, vendar je treba pripomniti, da to ni le naloga krajevnih skupnosti temveč celotne občine. Člani krajevnih organizacij ZB NOV Planina pod Golico pa imajo v načrtu obnovo oziroma nov spomenik.

Brez dvoma bodo pri občinskem odboru ZB NOV morali še večjo pozornost nameniti obstoječim spomenikom in obeležjem, njihovu vzdrževanju in obnovi, kar ne zahteva večjega denarja. Nekateri krajevnih organizacij so se že dogovorile za skrb nad posameznimi obeležji, ki so jo prevzeli v posameznih družbenopolitičnih organizacijah, šolah in društvih.

Poseben jeseniški problem je glavni spomenik pred železniško postajo. Zaradi velikega prometa je kljub občasni čiščenju vedno poln smeti. Dogovoriti se bo potrebno za redno čiščenje. Na področju obnove spomenikov in spominskih obeležij je vsekakor treba še omeniti stalno sodelovanje občinskega odbora z Zavodom za spomeniško varstvo v Kranju.

Precejšnjo pozornost namenjajo tudi socialnozdravstvenemu varstvu borcev. Zaradi visoke starosti borcev, slabšega zdravstvenega stanja in tudi zaradi nizkih pokojnin, ki zaradi hitre rasti cen ogrožajo življenj-

ski standard, je na tem področju dela dovolj.

Komisija za socialno zdravstvena vprašanja redno sodeluje s komisijo za zadeve borcev NOV in vojaških vojn invalidov pri Skupščini občine Jesenice, ki razpolaga z namenskimi sredstvi iz občinskega proračuna za reševanje najnujnejših primerov s priznavalnimi in s prispevki za okrevanje in oddihe. V preteklem letu so stalne priznavalne prejemale 103 borci. Iz naslova priznavalnega je lani desetdnevno okrevanje koristilo 13, desetdnevni oddih pa 43 borcev. Podelili so tudi več enkratnih priznavalnin, predvsem tistim, ki za stalno priznavalno niso imeli pogojev. Ob koncu leta so enkratno priznavalno prejeli borci za severne meje, ki jih je v jeseniški občini še 19. Ostanek sredstev so prejele krajevnih organizacij ZB NOV za sosedsko pomoč. Sedaj je tudi v pripravi dogovor o enotnih merilih za dodeljevanje priznavalnin iz občinskega proračuna. Ta dogovor je zaradi nekaterih pripomb še v osnutku. V razpravi na letni konferenci so nekateri tudi kar z grenkobo v srcu povedali, da so nekateri borcem nevoščljivi za priznavalnine, ki jih prejema.

Prek gorenjske zdravstvene skupnosti je lani koristilo klimatsko zdravljenje v raznih zdraviliščih 98 borcev. O tem, koliko je za letos v ta namen razpoložljivih sredstev, še ni podatkov, po prvem planu pa je za enkrat predlaganih 43 borcev za klimatsko zdravljenje po B programu. Doslej je bilo večkrat precej kritike pri pošiljanju borcev na zdravljenje, češ da vedno eni in isti koristijo te ugodnosti. Sedaj dispanzer za borce pošilja predloge v vpogled. Ob tem je treba reči, da so te kritike največkrat nekonkretne in tudi neosnovane. Osnovni pogoj za pošiljanje na zdravljenje je zdravstveno stanje in vrsta bolezni.

Delo občinskega odbora ZB NOV Jesenice pa je bilo obsežno tudi na drugih področjih. Veliko odgovornega dela je morala opraviti komisija za kadrovska vprašanja, odlikovanja in priznanja, predvsem glede kadrovskih sprememb v občinskem od-

boru oziroma predsedstvu. Komisija je lani obravnavala sedem predlogov za podelitev medobčinskih priznanj. Prejelo jih je pet posameznikov in osnovna šola Gorenjskega odreda Žirovnica. Sedaj bo v kratkem razpis za podelitev letošnjih medobčinskih priznanj in ob tem je treba poudariti, da se krajevnih organizacij ZB NOV ne držijo razpisnih pogojev, saj so utemeljitve pomanjkljive in ne dajejo možnosti pravilne primerjave pri pripravi dokončnih predlogov. Ob tem tudi ugotavljajo, da se pri podeljevanju medobčinskih priznanj ne držijo vse občine dogovorjenega ključa za število priznanj. Medobčinskemu svetu ZB NOV so poslali pripombo s predlogom, da se ponovno dogovorijo za enotni ključ.

Na področju ljudske obrambe in družbene samozaščite še vedno nimajo dovolj izdelanih nalog krajevnih organizacij. Pri tem čaka še posebno veliko dela komisijo za LO in družbeno samozaščito, ki bo morala pomagati krajevnim organizacijam.

V letošnjem letu je poleg tradicionalnih prireditev in proslav planiran tudi zbor brigade France Prešeren ob 40-letnici vdora te brigade na Jesenice, ko je osvobodila prisilne delavce iz barak v Podmežakli. Kot predlagajo, naj bi Skupščina občine Jesenice ob tej priložnosti brigadi podelila domicil. Ker pa ima tudi domicilna enota Jeseniško-bohinjskega odreda ob 40-letnici predvideni zbor na Jesenicah, načrtujejo, da bi bila zbora združena.

Povrnimo se še enkrat k letni skupščini občinske organizacije ZB NOV. V razpravi so se navzoči delegati med drugim tudi zavzeli, naj sedanja državna himna ostane in pripomnili, da se s pripravo nove neupravičeno trošijo prevelika družbena finančna sredstva. O tem problemu so spregovorili borci tudi na vseh letnih skupščinah v krajevnih organizacijah ZB NOV. Kot so menili vsi, vsaj napeva ne bi smeli spreminjati, saj je bila prav ta himna spodbuda v najtežjih dneh naše revolucije, prenekateri borci pa so tudi s tem napevom na ustih umirali.

Delegati na letni konferenci so za novega predsednika občinskega odbora ZB NOV Jesenice izvolili Staneta Križnarja, za sekretarja pa Cirila Šobrila.

J. Rabič

OBRAMBNI DAN Z MITINGOM IN PESTRIM PROGRAMOM

V četrtek, 26. aprila, smo imeli učenci osnovne šole Prežihov Voranc Jesenice obrambni dan. Ob 8. uri smo se zbrali pred šolo. Razvrstili smo se v kolone, nato pa smo v ritmu koračnic strumno prikorakali na prireditveni prostor. Prisluhnili smo učencem 7. in 8. razredov, ki so doživeto predstavili pesmi in skeče z vojno tematiko. Pevci mladinskega pevskega zbora so zapeli nekaj pesmi, člani dramskega krožka pa so popestrili program z recitacijami o pomladi.

Udeležence mitinga je pozdravil predstavnik ZB NOV krajevnih skupnosti Sava Jože Ulčar. Podelil je Gašperjeve bralne značke učencem višjih razredov, ki so prebrali knjigo Karla Prušnika s tematiko NOB.

Predstavnik občinske Gasilske zveze Jesenice je podelil priznanja mladim gasilcem za marljivo delo v gasilskem društvu, ki deluje na naši šoli.

Po končanem mitingu so si učenci od 1. do 4. razreda ogledali vajo tabornikov — članov odreda Jeklarji, v kateri so prikazali postavljanje šotorov.

Po ogledu vaje so učenci odšli na pohode do spominskih obeležij. Na teh pohodih so izvedli vaje iz orientacije, ob spomenikih pa so počastili spomin na padle junake NOB.

Učenci od 5. do 8. razreda so takoj po mitingu v skupinah krenili na ori-

entacijski pohod mimo spominskih obeležij. Med potjo so reševali naloge iz prometne vzgoje, prve pomoči, orientacije, SLO in družbene samozaščite in se preizkusili v streljanju. Ekipe so se pomerile v znanju in hitrosti reševanja nalog.

Naš obrambni dan lahko ocenimo kot zelo uspešen zaradi odlično izvedenega mitinga in zelo dobrih rezultatov, ki so jih učenci dosegli pri reševanju nalog.

Novinarski krožek
OŠ Prežihov Voranc
Jesenice

ZA ULTRAZOČNO RENTGENSKO APARATURO SO DAROVALI:

V mesecu aprilu so za plačilo ULTRAZOČNE RENTGENSKE APARATURE v jeseniški bolnici darovali:

— ANICA SVETINA, Breg 28, Žirovnica — namesto cvetja umrlemu Francu Zupanu — 2.500 din,

— ANICA ŠIMNIC — Jesenice, Tomšičeva 45 — namesto cvetja umrlemu Milanu Cizeju — 1.000 din, — stanovci bloka Cesta revolucije 12, Jesenice — namesto cvetja za Jožico Fakin — 1.000 din,

— REZKA SARAČEVIĆ, Jesenice, Tavčarjeva 1/B — namesto cvetja za Vergles Ilija-Pubija — 1.500 din,

— TOZD Osnovna šola GORENJSKEGA ODREDA ŽIROVNICA — namesto venca na grob očetu sodelavke Cilke Škedelj — 2.000 din.

Skupna vsota zbranega denarja znaša 269.945 dinarjev. Delavci Splošne bolnice Jesenice in uredništvo Železarja se zahvaljujemo za prispevke!

Pridružite se tudi vi in prispevek namesto vencev in cvetja na grob pokojnim ali namesto drugih volil, čestitk in podobno, nakažite na žiro račun: SPLOŠNA BOLNICE JESENICE, št. 51530-603-31205 z navedbo: »namesto venca za tega in tega... darila in podobno.«

DOLFE KREMŽAR
(3. III. 1910 — 25. IV. 1984)

Bil je naš Dolfe! Dobrodušen, nasmejan, silen kot njegove ljubljene gore. Morda je bilo prav knapovsko delo tisto, ki ga je že v mladih letih sililo v naravo, kvišku, visoko, soncu nasproti. Gore, planinstvo, plezanje, reševalna služba, planinsko tovarništvo, to je bil njegov svet, njegova ljubezen, njegovo vse.

Gorski reševalni službi se je pridružil na Jesenicah že 1945. leta. Skoraj 40 let je zvesto in aktivno delal na tem odgovornem in težkem, vendar humanem področju.

Bilo je kmalu po koncu druge svetovne vojne, v kateri je Dolfe kot pogumen borec sodeloval v borbi proti okupatorju za osvoboditev domovine. Dolfe je podiral zidove stare cementarne v Mojstrani, da je dobil opeko za gradnjo nove hiše, ki jo je gradil blizu bivšega železniškega kolodvora. Tam mimo vodi pot v Vrata in tam so hiteli planinci na svoj pohod in gore. Ob sobotah in nedeljah, ko je bil tudi Dolfe prost svojega dela v Železarni, takrat je bilo na poti najbolj živahno.

»Sklonil sem se,« je pripovedoval Dolfe, »ko so hiteli mimo, da ne bi videli solz v mojih očeh, tako hudo mi je bilo, ker nisem mogel z njimi.«

Silen kot njegove gore, toda mehkega srca.

Tudi zadnje mesece, ko je ležal doma bolan, je gledal skozi okno v svoje gore, na Vrtaško planino in Mežaklo.

Kot kača se je vila skupina osmih reševalcev po ozki stezi čez Prag. Na nosilih so nosili ponesrečenega alpinista Bučerja, ki se je ponesrečil v Triglavski steni. Bil je živ, toda od časa do časa je izgubljal zavest zaradi pretresa možganov. Reševalci so vedeli, da je to slab znak. Komaj so ga obdržali na nosilih, na vsem lepem je hotel kar sam naprej.

Čeprav so se pri nošnji menjavali, da se ne bi ustavljali, je nošnja na ozki stezi sila nerodna, zdaj eden visi ob strani, zdaj drugi in včasih en sam obdrži vse moštvo. Stane je tam! »Vsa teža je na moji strani.« Takoj je bil Dolfe na mestu: »Zamenjavaj!« Sploh se ni pustil menjati v moštvo, nosil je vso pot, vedno na najtežjem mestu nosil. In to z lahkoto, kot da nosi prazna nosila. Tak je bil Dolfe. Silen, ne-

trudljiv. Tam, kjer je držal v steni Dolfe, ni bilo treba klini.

Alarm pozimi, v januarju. Trije alpinisti se niso vrnili s Triglava, kamor so se vzpeli po Bambergovu poti. Štirje jeseniški in štirje mojstranski reševalci so odšli v januarski mraz. Dolfe je gasil naprej v globokem snegu proti sedlu Luknji. Sledili so pogrešane alpiniste vso pot. Pogrešani so bivalirali petkrat, zadnjič v steni tik nad Ledenikom, pod vrhom Malega Triglava, le eden je omagal v Kotu, v višini Studenca. Reševalci so iz Vrat prišli do stare italijanske karavle Morbegne, kjer je Dolfe uredil ogromni vojaški štedilnik, zdrbil nekaj drv in zakuril. Prespali so na topli plošči štedilnika, na deskah, ki jih je Dolfe položil na tople železne plošče. Naslednji dan so dobili pri studencu napol živega člana trojice, »Kruha, vrede.« to je bilo vse kar je spravil iz sebe. To je bil njegov šesti bivač, ostala dva sta odšla naprej po pomoč. Nista prišla tisti večer v Mojstrano, tudi onadva sta bila samo malo nižje prisiljena k bivaču, šele ko se je zdanilo, sta odšla naprej. Dolfe je zopet nosil levji delež pri nošnji.

Tako so se vrstile akcije, druga za drugo in v njegovi dolgi reševalski karieri jih je bilo mnogo. Tako v Špikovi grapi pri Leskovarju in Eignerju, v Prislojniku pri Herlecu, v Špiku pri Uršičih in še in še, leto za letom.

Izkazal se je tudi v delovnih akcijah, pri izgradnji bivačkov, pri izgradnji zavetišča GRS v Črnem vrhu, pri vseh opravilih na Vršču, pri vseh neštetih vajah GRS, sodeloval je kot instruktor s Stanetom Koblarjem v Bovcu in celo v Makedoniji in Bosni. Nemogoče je zajeti vse njegovo plodno delo, saj je bilo vse njegovo življenje posvečeno goram in reševanju.

Čeprav te bomo pogrešali Dolfe, boš ostal med nami. Tvoj nasme, tvoja dobrodustnost, vsa tista vedno optimistična preprostost, vse to ne more umreti, to ostane. Z desetletji dela vtisne človek pečat svojih dobi.

Dolfe, bil si pravi planinski in reševalski tovariš in kot tak boš ostal vedno med nami.

GRS
JESENICE

NA ORIENTACIJSKEM POHODU

Vsako leto spomladi imamo obrambni dan, oziroma športni dan z obrambno vsebino. Na njem preizkusimo svojo obrambno pripravljenost, kajti tudi usposobljeni moramo biti usposobljeni za delovanje proti morebitnemu sovražniku.

Učenci osnovne šole Karavanških kurirjev NOB smo na Lipcah izvedli orientacijski pohod. Razdelili smo se v skupine — ekipe. Še pred startom smo streljali z zračno puško. Pri tej nalogi smo si lahko pridobili največje število točk. Dosegli smo kar lepe rezultate, saj je strelstvo na naši šoli zelo uspešna dejavnost. Pri krožku pridno vadimo in na raznih tekmovanjih dosegamo tudi uspehe.

Naša prva kontrolna točka — K1 — je bila namenjena orientaciji. Določali smo azimut in vsak učenec je moral prepoznati nekaj topografskih znakov. K 2 je bila le zato, da smo se prepričali, če gremo po pravi poti. Tam se je moral podpisati le vodja vsake ekipe. Na naslednji postaji smo odgovarjali na vprašanja o požarni varnosti, na K 4, pa smo dobili še vprašanja o prometu. Nato nas je pot peljala mimo pokopališča in če-

belnjaka. Tam smo zavili desno — v hrib. Še prej pa smo šli mimo orientacijske točke K 5. V bližini smo zagledali osamljeno hišo, mimo katere smo odšli do Iskre. Pot smo nadaljevali ob mladih brezah, mimo katerih smo prišli do mesta, kjer smo razstavili in sestavili puško M 48. Odgovarjali smo tudi na vprašanja. To je bila tudi naša zadnja postaja pred ciljem, kjer smo opravili še test iz prve pomoči in pokazali še nekaj teoretičnega znanja.

Menimo, da so taki športni dnevi potrebni, saj smo vsako leto za kakšno izkušnjo bogatejši.

Lidija Kamenšek in Mateja Sedej
literarni krožek OŠ Karavanških kurirjev NOB Koroška Bela

MLADI IZ ŽELEZARNE POMAGALI V PRIPRAVAH PRVOMAJSKE PROSLAVE

Pri organizaciji prvomajske proslave na Poljanah so tudi letos tako kot prejšnja leta sodelovali člani stalne MDB »Železar«. Brigadirji so izvedli na Poljanah tri delovne akcije, in sicer so urejali prireditveni prostor in pešpot ter nalagali mize in klope.

Skupaj so na teh akcijah prostovoljno opravili 186 ur.

ZK

PREGANJANJE NEŠKIH PRISELJENCEV Z GORENJSKE

(IZ ROKOPISA ZA KNJIGO »KRIK V DRAGICI«)

Polde je bil dva dni v Begunjah, nato pa tri mesece v zbirnem taborišču za izgnance v Goričanih skupaj s starši. Zanje se je zelo zavzel blejski župan Paar, zato jih niso poslali v taborišče v Nemčijo, temveč na delo na Koroško. Polde je delal v rudniku, oče pa pri nekem mizarju. Bili so svobodni, za delo so dobivali plačo, le vrniti se niso smeli.

Franc Bijol (šofer) je bil le mesec dni v partizanih. Dvajsetega aprila je šla skupina partizanov v prehranjevalno akcijo na Blejsko Dobravo. Na tej poti so padli v nemško zasedo. Tedaj so padli: Franc Bijol, Peter Pristov-Drago iz Mevka (gorjanska vas) in mitraljezec Pik z Dolenjske. Franc Primožič iz Zasipa, Polde Pernuš z Bleda in še neki borec pa so bili ranjeni.

OD KOD SO PRIŠLI NEMŠKI PRISELJENCI?

V gorjanskih vaseh so in še vedno govorijo in pišejo samo o Besarabcih. Le za Pichlerja v Zasipu vedo, da je bil iz Velikoveca.

Za naseljevanje Nemcev na Gorenjskem je bil pristojen urad pooblaščenca državnega komisarja za utrjevanje nemštva na Bledu.

Politika preseljevanja in naseljevanja je bila v rokah esesovcev. Državni vodja SS Heinrich Himmler (1900-1945) je ob začetku vojne imel pod seboj dvanajst esesovskih uradov. Leta 1939 je postal državni komisar za utrjevanje nemštva in pristojen za množična izganjanja nemških ljudi in za nemško kolonizacijo v zasedenih deželah. V glavih nacističnih teoretikov in operativcev so se pod Himmlerjevim vodstvom porajali blazni načrti. Tako kot so bila prva nemška koncentracijska taborišča namenjena Nemcem, protinacistom, tako so »sladico« preseljevanja in naseljevanja najprej na svoji koži občutili Nemci. Po državnem sporazumu med Italijo in Nemčijo leta 1939 se je od preko 214.000 Nemcev v Južni Tirolski in Kanalski dolini skoraj 195.000 prostovoljno prijavilo za preselitev iz Italije v Nemčijo. Akcija je tako hitro stekla, da so že v letu dni preselili 50.000 oseb, največ na Tirolsko in sploh po vsej Avstriji.

Po načrtu iz leta 1940 naj bi pregnali več milijonov Čehov in na ta prostor naselili Nemce. Do srede 1943. leta so naselili preko 5300 nemških družin iz Besarabije, Južne Bukovine in Južne Tirolske.

Po napadu in zasedbi Poljske so Nemci sklenili državne pogodbe z Estono, Letono, Sovjetsko zvezo in Rumunijo o preselitvi Nemcev iz Bele Rusije, Galicije, Besarabije, Severne in Južne Bukovine, Dobruže, iz Letonske in Estonske.

V dveh mesecih, od septembra do novembra 1940, so iz Besarabije v vprežnih vozni in avtomobili preselili preko 90.000 oseb. Od romunskega mesta Galac so jih z ladjami po Donavi pripeljali do Zemuna, od tam pa razpršili na vse strani (najprej po taboriščih).

V nemškem načrtu je bilo, da bodo po vojni popolnoma izselili vse ljudi s Krima, polotoka v Črnem morju.

Dokler so se še ukvarjali z mislijo, da bi z Gorenjske izgnali 60.000 prebivalcev, so načrtovali, da bi tod naselili Nemce iz Južne Bukovine, tisoč kočevskih Nemcev, Nemce iz Luserna in Persentala ter sedmih občin na Južnem Tirolskem. Najbolj pa preseneča, da so hoteli na Gorenjskem naseliti preko štiri tisoč Nemcev iz Bosne.

Gauleiterju dr. Friedrichu Rainerju Nemci iz Bosne niso bili preveč všeč in je akcijskemu štabu v Berlinu predlagal, naj na Gorenjskem naselijo čim več družin iz Besarabije in Južne Bukovine.

Nimam namena razčlenjevati vseh mogočih norčavih načrtov nacističnih fanatikov, zato se vrni mo na Gorenjsko. Načrt, da bi že leta 1942 ustanovili nemško kolonijo na Kamniškem je spodletel, ker so v povabljene nemške družine zavrnile ponudbo. Verjetno so bile obveščene o razmerah na Gorenjskem. Pomembno pa je, da vemo to, kar je na podlagi ohranjenih dokumentov zapisal dr. Tone Ferenc v svoji knjigi Nacistično raznarodovalna politika v Sloveniji v letih 1941-1945, str. 697:

»Zato se je dr. Kürbis, ki je v tem času postal vodja I. glavnega oddelka (delo z ljudmi) in pozneje vodja naselitvenega štaba v že omenjenem akcijskem štabu na Bledu, v nasprotju z dotedanjo prakso načrtovanja nemške kolonizacije na Gorenjskem v sporazumu z Rosenbergerjem lotil sestavljanja novega načrta nemške kolonizacije na Gorenjskem, ki ga je prilagodil takratnim razmeram. Ta načrt je predvideval naseljevanje v obliki ježa. Na Gorenjskem naj bi najprej nastale tri kolonije v obliki ježa: prva na območju med Radovljico in Jesenicami s postojanko v Gorjah, druga v prostoru med Škofjo Loko in Šmartnim pod Šmarno goro s postojanko v Šmartnem in tretja med Domžalami in Homcem s postojanko v Dobu. S temi bolj ali manj strnjanimi kolonijami naj bi dosegli to, da bi neka skupnost kolonistov sama skrbela za svojo osebno varnost in da bi hkrati pomenila oviro za terensko organizacijo OF, ki se razpreza po vsej Gorenjski, je pisal.

Vsaka od teh treh postojank naj bi se torej ob partizanskem napadu »spremenila« v ježa in sama zavračala napadalca ...

Najprej je dr. Kürbis novembra 1942 začel snovati kolonijo na območju Gorij pri Bledu. Menil je, da so varnostne razmere v radovljiškem okrožju najbolj ugodne, da je v štiri kilometre oddaljenem Bledu močna nemška policijska postojanka in da je v Gorjah zelo aktivna orožniška postaja, ki lahko zavrne partizanske napade s Pokljuke ter se je zato odločil, da začne najprej ustanavljati to kolonijo. Po predhodnih pripravah je 9. februarja in 9. marca 1943 pripeljal tja prvih 19 družin Nemcev in Južne Bukovine, ki so se bili prostovoljno prijavili za naselitev na Gorenjskem. Nastanili jih je v hiše Slovencev, ki so jih bili nacisti julija 1942 izgnali v Nemčijo. Tem prvim

naseljencem bi se moralo tiste dni pridružiti še 19 družin ...»

Nikjer besede o Besarabcih; toda tu je govora le o priseljencih februarja in marca 1943. V Pretnarjevo hišo na Poljšici pa se je dejansko naselil Besarabec z družino in to oktobra 1942. Po njem so potem Gorjanci imeli vse priseljence za Besarabce.

IZJAVA DR. RAINERJA O NEMŠKEM PRISELJENCU V GORJAH

Na sojenju v Ljubljani leta 1947 je gauleiter dr. Friedrich Rainer v zvezi z nemškimi priseljenci izjavil:

»V začetku leta 1943 je bil v smeri od Bleda proti Gorjam napaden nek nemški policijski avto in ubita neka oseba. Blizu tega napada je stanoval nemški priseljen kmet, ki so ga partizani isti dan napadli, streljali skozi okno in metali bombe, vendar ni bil ubit. O tem me je obvestil radovljiški Kreisleiter Hochsteiner in dodal, da hočejo vsi nemški priseljenci iz tega kraja zbežati. Sam sem se s Hochsteinerjem odpeljal tja, da bi videl, kako je s temi naseljenci. Ko sem prišel tja, sem videl, da so bili ti ljudje kulturno in rasno daleč bolj zaostali od domačinov. Priseljenci so mi pripovedovali, da jih domačini ošabno gledajo, da hočejo z njimi govoriti in iz teh razlogov hočejo proč. Hochsteinerju sem rekel, naj jim dovoli odhod in naj se s temi naselitvami preneha ...»

Ni kaj reči, laskava ocena za značaj in inteligenco Gorjancev. Žal je bila izrečena od človeka, ki se je na to spomnil šele v zaporu. Dokler je bil na oblasti, je »uradno« imel drugačno mnenje.

V arhivu sem prebral tudi Himmlerjevo navodilo, podpisano februarja leta 1942 o politiki naseljevanja Nemcev na Gorenjskem. Zaradi različnih virov, kdo naj bi bili »izvojlenci«, je obvestil šefa civilne uprave, da bodo po vojni lahko vsi Nemci vložili prošnjo, da se za stalno naselijo na Gorenjskem in si pridobijo bodisi posest, obrtno delavnico ali kakšno vilo.

Franc Paar, jeseniški hotelir, ki je bil vsa štiri leta vojne nemški župan na Bledu in je pred nekaj leti umrl v Piranu, je v preiskavi po svoji izjavi, da je poleti 1942 prišel na Bled znameniti esesovski voditelj komandosa Otto Skorceny (1908-1975). Posebno znan po tem, da je septembra 1943. leta rešil interniranega Benita Mussolinija z Gran Sasso d'Italia v Abruzzih. Paar in Skorceny sta bila vsa noč na banketu, na katerem je bila vsa gestapovska in general-ska elita na Bledu. Med pogovorom na tem banketu je Skorceny izrazil željo, da mu blejska občina dodeli parcelo za zidavo letoviške hiše na Bledu. Pogovarjali so se tudi o tem, da bo prišel iz Berlina znan arhitekt, ki bo izdelal načrt nadaljnjega turističnega razvoja in sploh ureditve Bleda.

Med vojno so se širile govorice, da bo po vojni na Pokljuki Göringovo lovišče, lovski čuvaji in oskrbniki pa najbolj zaslužni raztrganci.

V knjigi bodo sledili opisi preganjanja nemških priseljencev iz Mošenja, Lesc, Lancovega, Koritnega in drugih krajev. Bralce prosim, da uredništvu Železarja (ali meni) sporočijo, če so opazili kako napako v objavljenem odlomku iz rokopisa, da se napaka ne bi ponovila.

Sprecher Siehe, es leuchtet die Schwelle von Baldur von Schirach
Sprecher Vom Weihnachtsbaum
Chorlied Flamme empor
Sprecherin Es war einmal ...
Chorlied In dunkler Stunde
Sprecher Das hohe Lied der deutschen Mutternacht von Th. Scheller
Chorlied Kindlein mein
Sprecher Vom Weihnachtskind
Chorlied Es ist ein Reis entsprungen
Sprecher Der toten Soldaten Heimkehr von Thillo Scheller
Sprecher Von deutscher Weihnacht
Entzünden des Lichterkranzes
Scharlied Hohe Nacht der klaren Sterne
Sprecher Führergedanken, Worte von Dr. Josef Goebbels
Lieder der Nation
Gestaltung Oberstudienrat Dr. Franc Koschier

Ljubljana, to je novi svet. O tem niti sanjati ne znaš, če nisi bil tam. Čeprav sredi razburkanih časov!

To samo mimogrede: Po koncertu so mladce usmerili v neznano četrt mesta na prenočitve. Neka uniformirana trojka jih je spremljala. Bili so menda študentje glasbene akademije iz Nemčije. Preveč je imel »gajsta« v kosteh. Končno se pojavi vodič od sinoči. Tudi on je bil SS-ovec. A čisto drug tip. Poznal se mu je, da študira glasbo.

Zdaj so šele ugotovili, da stojijo pred močno zastraženo stavbo. Vojašnica je bila. Zjutraj pa je šele tiško! Ugotovili so, da so prenočili v SS-kasarni. Untersarfrirer je vdrl v sobo in kričal in žvižgal, meneč da ima svoje podrejene pred sabo, ki jim bo sedaj pošteno podžgal. Ko se je zmota pojasnila, je bil poparjen. Mladci so mu zapeli tisto »In dunkler Stunde«. Skušal je biti človek, pa mu ni uspelo. Preveč je imel »gajsta« v kosteh. Končno se pojavi vodič od sinoči. Tudi on je bil SS-ovec. A čisto drug tip. Poznal se mu je, da študira glasbo.

VALENTIN POLANŠEK

118

ROMAN

KRIŽ S KRIŽI

— Užitek je doživeti tako pristno petje v tem tako nemuzikalnem času! je dejal za slovo, ko je po zajtrku privedel dijake spet v hotel Miklič. Miklič, je pomislil dijak, ali je tukaj bila tista učiteljica doma, ki je za časa Schuschnigga poučevala v trgu?

Čez dan so imeli prosto. Nekaj denarja so jim razdelili. Bile so lire. Spet so padale pikre na konto Mussolinija.

Porazgubili so se po dvojkah in trojkah v bližnje ulice kolodvora. Zijala bi prodajali in kaj kupili, a kaj ...

Dijak se je skoraj zaletel v črni plašč SS-ovca. In ga spoznal. On pa njega. Bil je zadnji učitelj iz domače grape. Odkar je bil nastavljen na Gorenjskem, je imel možnost, da se popelje z uniformo v Laibach pa kupi kaj, kar tisočletni rajh že dolgo ni več imel.

Sop lir je stisnil dijaku.

Dijak pa jih je nekaj razdelil med Ponta in Walterja.

Res so odkrili trgovino, pa nakupili nekaj drobnarij: česalnike, žepna zrcala, svinčnike, beleznice, rezglednice, spominke.

Lepi dan je pokvarila sirena. V hotelskem zaklonišču se je še pojavil dedec, ki je za pfenige prodajal koščke čokolade. Fantje bi ga kmalu izpraznili, ko ne bi takoj na licu mesta močno dvignil ceno ... in samo za lire.

Celo soboto, 9. decembra 1944, je dijak preživljal v mrzličnem pričakovanju. Zvečer gredo v opero!

On prvič!

Prijatelj Karel pa je bil že poprej tukaj, ko so junija prvič peli po ljubljanskih vojaških lacareti.

In Karel je videl »Carmen«. Koliko mu je pripovedoval o tem. Pa prepeval slavno Torerovo arijo!

Skupaj sedita v operni hiši in študirata program Massenejeve opere »Manon«. Dijak bere med drugim: »Musikalische Leitung Dr. D. Švara, Spilleitung C. Debevec, Manon Lescaut V. Heybal, Chevalier Des Grieux Janez Lipušček, I. Gardist F. Langus, II. Gardist I. Mencin ... pa še: E. Barbič, A. Jančar, V. Janko, M. Sancin, M. Dolničar, A. Perko ... in: Chorleiter: S. Hubad ... Kstume: D. Kačer ...

Dijaku se je zdelo, da je že celo večnost v čisto drugem svetu. Tukaj so velika slovenska imena. Tukaj diha nekaj, česar ni na Koroškem ne v Kranju. Tukaj je vplivala nanj neka sila, da je že davno pozabil, da nosi na sebi modrikastočrno hajot uniformo, ki je namenjena za gala-izhode in posebne nastope. Zunanost tukaj v ljubljanski operi ničesar ni štela. Tukaj je vladal neki genius loci, ki je izbrisal vso plehko vsakdanjost bodisi ob vojaških dogajanjih bodisi po občečloveški tegobi.

Sedel je tako, da je videl tudi orkester v globini pred odrom. Same nepoznanosti! Strmel je! Dobesedno zijal! In kulise! In nastopajoči! Kod se jemljejo? Se pojavijo in spet zginejo kot sanjske podobe! Orkester jim spleta čudovita krila, da sfrlijo v nedogled in brezčasje. Očarljivosti so tako vseobsegajoče, da gledalec-dijak ne živi več v zdajšnjosti! Prsi mu odpre sopranistkino gostolenje, srce se mu široko razcvete ob tenorjevem snubljenju! Samo eno je: Ljubezen in čar in melodije in življenje!

(Dalje prihodnjič)

ČLOVEK IMA TAKOJ KAMEN V ROKI

»Vi norec, ali sploh veste, kdo so ti ljudje?« sem slišal Gabra, tega ostudnika.

»Če so ljudje, potem je popolnoma vseeno, kdo so,« sem odgovoril Gabru. Pa reci oče, če nimam prav: Če so ljudje, potem je čisto vseeno, kdo so. Če bi bili ljudje, bi ukazali temu valputu Gabru, da samo en človek ne sme nositi tako težke in nerodne mize. Če pa ne bi bili ljudje, potem bi pa vprašali Gabra, kateri norec nosi mizo. Oče, poljubil bi tvoje stare, po potu smrdeče noge, samo da bi se lahko vrnil k tebi v zelene hribe. Veš, tudi smrad po znoju je gori v hribih drugačen.

Resk, je naredilo! Seveda odrgnil sem spet zid, ker sem tako divjal proti drugemu nadstropju, vendar se nisem ustavil, kljub temu, da je valpet Gaber rjovel nekje za menoj.

V drugem nadstropju sem treščil mizo na tla, se nato vzravnaval in ostro pogledal one tri tovariše. Tudi valpet je prisopal in kričal: »Nezašlišano kakšna predznost in koliko škoda je že napravil na sveže prepleškanem stopnišču, nezaslišano. To se mora kaznovati, takšno dejanje!«

»Tovariš Gaber, zakaj pa ta človek sam nosi mizo?« je vprašal eden od trojice.

»Veste, tovariš tehnični, Žužek je bolan, Kramar pa na dopustu. Torej je od trojice nekvalificiranih delavcev prisoten samo ta, pa še tega bolje, da ga ne bi bilo, saj ste slišali, kako je pobesnel.«

»Dobro, dobro, tovariš Gaber, ko boste opravili to delo, se zglasite pri meni v pisarni!«

Ko bo on opravil delo, oče, si slišal — ko bo on opravil delo, ne jaz, ampak on, tovariš Gaber.

Vetrič, zapihljal v mojo vročo glavo. Vame lepo pihljal, da me boš hladil, ampak butni z vso močjo v te brezčutneže in jih dvigni tako okoli dvesto metrov nad zemljo. Toda nikar jih ne trešči takoj na zemljo. Nekaj časa jih pusti lebdeti z glavo navzdol, da bodo videli smrt in spoznali svojo majhnost in bednost pred velikim in zadnjim trenutkom življenja. Potem jih pa varno vrni v naročje matere zemlje. Saj vem vetrič, da ne bodo potem nič boljši. Vem, celo hvalili se bodo, da so gledali smrti v oči. Takole sem razmišljal, oče in trojica je odšla, toda ostal je valpet Gaber.

»Tole se za vas ne bo dobro končalo,« je rekel valpet.

»Tole se zame najbrž res ne bo dobro končalo,« sem zamišljeno odgovoril. »Vrgli ste mizo ob tla, ravno pred naše vodilne uslužbenke. Oni so videli, kakšen je vaš odnos do družbene lastnine in navsezadnje tudi do predpostavljanih, saj ste kričali nanje in name.«

»Vsak mesec bi lahko razbil eno mizo, pa bi še vedno koristil podjetju, ker sem tako prekleto slabo plačan za svoje delo. Tudi zid bi lahko odrgnil enkrat na mesec, pa bi imelo podjetje še vedno korist. Sedaj pa molčite, gospod Gaber, ker mi potrpljenje lahko poide. Zavedati se namreč morate, da je danes tudi nekvalificirani delavec že precej osveščeno bitje!« Zgrabil sem mizo in si jo zadel na ramena ter se začel vzpenjati proti

tretjemu nadstropju.

Gaber je molčal, toda še vedno je stopal za menoj. Seveda, moral je opraviti delo!

Ko sem stopal po stopnicah navzgor, sem čutil, da še vedno krvavim. Čudno se mi je zdelo, da sem se tako ravnal. Kri se je ustavljala prav pri začetku spodnjih hlač. Spodje hlače so jo torej vpijale, da ni kapljala na tla. Toda krvavel sem tudi znotraj! Da oče, to je šele bilo krvavenje, to znotraj, veš. To je bila ena sama velika sramota, ki jo je povzročil dogodek s to mizo. Vsega me je bilo divje sram: svojega položaja, svoje osebe, svojega življenja. Na tiste, ki so bili krivi tega mojega sramu, sploh nisem pomislil. Pozabil sem celo valpta Gabra.

Toda v tistem, ko sem najbolj trpel, sem se spomnil na nek najin razgovor nekega večera, ko sva sedela zunaj na klopi. Takrat si me vprašal, če kaj slišim? Odgovoril sem ti, da slišim sovo, ki se je ravno takrat oglasila nekje v gozdu. Ti pa si dejal, da moram slišati molk, ne pa sove. Rekel si, da če slišiš molk, potem se nauči razmišljati, da je v molku neka modrost, da je v molku neka praresnica. Vprašal sem te, kakšna je ta modrost in praresnica, pa si mi odgovoril, naj se do tega spoznam na dokopljem sam. Oče, odkar sem šel od doma, še nisem imel priložnosti poslušati molk. Toda po teje mizi in po temle valputu bom že našel čas, da bom večkrat poslušal molk. Čuden patron si ti, oče? Si v tem tvojemu molku našel tisto tvojo mirnost, skoraj spokojnost. Si se sploh kdaj v življenju razburil? Saj se mi v tem hipu sploh ne zdiš resnično človeško bitje, ampak nekakšna srebna meglica. Si sploh resničen, oče? Toda že moraš biti, saj imam še danes v nosu smrad tvojih prepotenih nog, kadar si prišel z dela in sem ti sezuval gumijaste škornje. Rad sem te imel in bi ti tudi noge umil, če bi ti dovolil.

Šli smo v tretje nadstropje. Rekel sem šli, kajti slišal sem »tistega valpta Gabra, da je hodil za menoj.«

Nadaljevanje

O MAČEHOVSKEM ODNOSU DO STANOVANJ

V 16—17. številki Železarja je bil 26. aprila objavljen prispevek Dušana Dragojeviča z naslovom »Stanovanje naše veliko bogastvo«. Prispevek je sicer zanimiv, vendar pa vsebuje več trditev in vprašanj, ki so brez vsakršne osnove. Da je to res, bom skušal dokazati s tem prispevkom.

Ko avtor govori o pripravi problemske konference, navaja, da je pripravljali razgovor izvenel v zahtevi, da je na tem področju treba narediti red. S tem se verjetno ne strinjam samo jaz, pač pa še veliko občanov. Treba bo narediti red, vprašanje pa je, kdo ga bo naredil. Avtor navaja tudi državljansko dolžnost do družbene lastnine, oziroma da se stanovanjci v jeseniški občini do stanovanj obnašajo mačehovsko. Kaj je imel avtor črta konkretno v mislih, ne vem. Škoda, da tega ni napisal. Tega, da bi nekemu Biro za urbanizem in stanovanjsko poslovanje z denarjem iz skupnih sredstev popravil okvaro, ki bi jo stanovalec povzročil iz malomarnosti, še nisem slišal. Še tiste napake, ki so posledica višje sile, ali malomarne gradnje, popravlja včasih kar nekaj let (primer dr. Grubišiča). Mislim, da bo dovolj, če navedem le dva primera, kako »mačehovsko« se stanovanjci obnašajo do stanovanj kot naše skupne lastnine.

Stanovalec na Cesti maršala Tita 75 (stavba je bila zgrajena med prvimi po vojni), je odstranil iz kuhinje pločevinasto pomivalno korito, pritrjeno na steno. Za SVOJ denar je kupil dvojno pomivalno korito z omari, dal temu primerno urediti vodovodno inštalacijo in zamenjal pipo. Pri zadnjem točkovanju stanovanj pa so mu zaradi tega zvišali točkovno vrednost stanovanja in s tem stanarino. Torej bo zato, ker je vložil v družbeno stanovanje svoj denar, kar dvakrat kaznovan. Prvič je del osebnega dohodka porabil za skupne namene, v prihodnje pa bo plačeval tudi višjo stanarino. Prav v tej stavbi so skoraj vsi stanovanjci vložili v posodobitev stanovanja precej svojega denarja, zato so se na novo točkovanje stanovanj tudi pritožili. Vprašanje pa je, kako bodo uspeli.

Drug primer se bo marsikomu zdel neverjeten, vendar je resničen. Sodelavec, zaposlen v TOZD Vzdrževanje v Železarni, je po svoji babici dobil na Hrušici staro (pred vojno zgrajeno) stanovanje. Sam sem ga videl, zato lahko trdim, da je bilo popolnoma dotrajano in neustrezno za bivanje. Vesel, da je za svojo družino našel streho nad glavo, je naredil »čudež«. Nakupil je gradbeni material, zavijal rokave in začel z delom. Popolnoma sam je predelal stanovanje, kupil kompletno opremo za kopalnico in WC ter prizidal manjšo sobico. Za to je pred leti porabil 100.000 din. Ko so ob neki priložnosti prišli na ogled predstavniki stanovanjske skupnosti, se niso mogli načuditi, kaj vse je sam investiral in naredil. Hoteli so vedeti, kdo mu je napravil ustrezni načrt in drugo. Kaj dodati k temu? Če se bo kdaj izselil iz tega stanovanja, mu nihče ne bo vrnil niti dinarja od tega, kar je sam vložil v adaptacijo stanovanja. Ali je to tisti »mačehovski« odnos do stanovanj, ki ga omenja avtor prispevka? Nobena skrivnost ni, da skoraj vsa popravila v stanovanjih plačujejo stanovanjci z lastnim denarjem (seveda poleg stanarine), menjajo bojlerje, štedilnike, kopalne kadi, WC školjke in drugo. Zato je tem bolj čudno, kam odteka denar, namenjen za amortizacijo.

Avtor članka nekeje v sredini ponovno govori o malomarnem odnosu stanovanjcev do družbene lastnine (ne vem, kdo mu je dal pravico do posploševanja), saj trdi, da s tem povzročamo nemalo popravil, ki zahtevajo družbeni denar. Kje je torej denar, ki ga je treba od stanarin odvajati v amortizacijski sklad? Stanovanja, ki jih kupijo delovne organizacije za svoje delavce, plačajo z denarjem, katerega odvajamo DELAVCI v združenem delu od SVOJEGA osebnega dohodka. Ni še dolgo tega, ko smo prav železarji v jeseniški občini prispevali v ta sklad nekaj odstotkov več denarja kot delavci v ostalih delovnih organizacijah. In ko prosilec, ki je vrsto let čakal, končno dobi stanovanje, ga čaka »veselo« presenečenje. Plaćati mora soudeležbo, nemalokrat v višini celotnega osebnega dohodka. Kje bo dobil denar, je njegov problem. Ko končno vplača tudi to vsoto, ga čakajo v stanovanju gole stane. Za to, kje bo spal in kahal, seveda nikogar ne boli glava.

Kar zadeva stanarine in stanovanjski fond, bi rad omenil še naslednje. Dokumentirano lahko dokazem, da prav prebivalci SR Slovenije plačujemo najvišje stanarine v Evropi glede na osebni dohodek. Tudi trditev, da ni denarja za gradnjo novih stanovanj (oziroma ga je premalo), je neutemeljena! V SR Sloveniji je bilo v letih do danes privarčevanega toliko denarja od »stanovanjskega

dinarja« da bi s tem denarjem lahko zgradili 1.860.270 dvoipol sobnih stanovanj, torej po eno stanovanje za vsakega prebivalca SR Slovenije, vstevši dojenčka!

Razpravljalci za okroglo mizo, o čemer piše Dragojevič, so kritično spregovorili tudi o neplačevanju stanarine v jeseniški občini. Ta problem je prisoten tudi v drugih krajih in občinah, saj je znano, da samo v Ljubljani stanovanjci dolgujejo STANINVESTU kar nekaj milijard starih dinarjev. Ponovno si upam zapisati, da se bo število neplačnikov stanovanj še povečalo. Ob napovedani »odjugi« cen in s tem padanju življenjske ravni občanov bo lista neplačnikov vsak mesec daljša. To sem trdil že pred leti, ko je bilo v občini le 63 neplačnikov. Moja predvidevanja so se žal uresničila. Danes jih je okoli 160! Res je, da bi morali za takšne stanovanjce, ki ne zmorejo plačila, najti ustreznejša, cenejša stanovanja, vprašanje pa je, kje dobiti takšna stanovanja. Starih stavb je vse manj (saj jih vsako leto nekaj porušimo), občanov, ki bi radi šli v cenejša stanovanja, pa vse več. Postavljam tudi vprašanje, zakaj prav na Jesenicah gradimo tako draga stanovanja (kvadratni meter pet do šest starih milijonov).

Verjetno obstaja tudi cenejša gradnja, s katero bi bili stanovanjci prav tako zadovoljni. Tu se torej vrtno v začaranem krogu.

Predlog, da se določena dela in naloge med BUSP in stanovanjsko skupnostjo opredelijo bolj natančno, je dober. Tako bomo stanovanjci vsaj vedeli, v čigavo pristojnost kaj spada. Seveda pa ne bi bilo prav, da se zaradi tega poveča število zaposlenih na tem področju, saj že ob sedanjem številu dobrih del denarja »požrejo« osebni dohodki zaposlenih.

Na koncu prispevka je Dušan Dragojevič zapisal tudi podatek, da v jeseniški občini deluje hišna samouprava le v 207 hišah. Glavni vzrok za to je verjetno v tem, da so pri uveljavljanju zahtev oziroma pravic posameznih stanovanjcev glede popravil in odprave napak na stanovanjskih objektih in stanovanjih celo hišne samouprave brez moči. Tem organom bo treba dati več pooblastil in pravic, pa bo tudi število aktivnih hišnih svetov vedno večje.

Kolikokrat sem v svojih prispevkih že zapisal, da stanovanje ni nikakršen luksuz, pač pa eden temeljnih pogojev za to, da bo delavec v združenem delu dobro in uspešno opravljal delovne naloge. To še marsikomu ni jasno.

Janko Fon

Prejemniki letošnjih priznanj OF in srebrnih znakov ZSS jeseniške občine (foto I. Kučina)

DELOVNA IN PRAZNIČNA SOBOTA ČLANOV DRUŠTVA INVALIDOV JESENICE

V soboto, 12. maja, čaka člane Društva invalidov Jesenice veliko dela in obveznosti. Dopoldne se bodo delegati najprej ob 10. uri zbrali na letni skupščini društva, popoldne pa bodo imeli proslavo mednarodnega dneva invalidov. Delegati bodo razpravljali o delu društva v preteklem letu, o programu za letošnje leto, o statusu društva, izvolili bodo nov izvršni odbor in predsednike komisij. Imenovali bodo poverjenišтва v krajevnih skupnostih in podelili jubilejne plakete društva.

Delegati so že prejeli obsežno gradivo za razpravo, tako o izvršenih nalogah kot tudi predlog programa za nadaljnje delo. Društvo invalidov Jesenice je konec lanskega leta štel 1.353 članov, od tega je 827 invalidov še zaposlenih. Delo društva poteka predvsem na naslednjih področjih: organizacijskem, socialno-humanem, rekreacijskem ter kulturnem in izletniškem. Lanskoletni program in tudi del letošnjega so člani v celoti realizirali. Nekaj problemov imajo le pri organiziranju aktivov zaposlenih invalidov v organizacijah združenega dela. Doslej so uspeli organizirati dva aktivna: v Železarni, ki združuje 483 članov in v Gradisu — TOZD Jesenice, kjer je včlanjenih 16 invalidov.

Lani so imeli več sej izvršnega odbora in komisij poverjeništev v krajevnih skupnostih. Na sestankih so obravnavali in reševali organizacijske naloge, veliko pozornosti pa so namenjali problematiki članstva. Tako so obravnavali primere socialno ogroženih članov, govorili so o prejetem invalidnin, o nizkih pokojninah, o klimatskih in zdraviliških oddihih, rekreaciji, izletništvu in športu.

Iz poročila je razvidno, da je v okviru društva vse leto potekala obsežna in pestra dejavnost, predvsem na področju športa, rekreacije in izletništva. Invalidi športniki so nastopali predvsem v kegljanju na asfaltu, streljanju, šahu in balinanju, društvo pa je tudi organiziralo več področnih tekmovanj po koledarju zveze za rekreacijo in šport invalidov Slovenije, letos pa tudi že drugo pokalno tekmovanje invalidov Slovenije v veslalomu.

Pestra je bila tudi izletniška dejavnost ter klimatska letovanja. Ob

tem je treba poudariti, da so bili izleti, letovanja in oddihi invalidov zelo skrbno organizirani. Večino stroškov so udeleženci krili sami, društvo je prispevalo le minimalna sredstva.

Tudi program dela društva za letošnje leto, ki so ga že začeli uresničevati, je pester in izredno bogat. Vsaka pobuda in ideja na letni skupščini bo dobrodošla, že sam predlagani program pa zagotavlja, da se bo zavzeto delo članov Društva invalidov Jesenice nadaljevalo tudi v prihodnje.

Po sobotni delovni letni skupščini pa člani Društva invalidov Jesenice popoldne pripravljajo tudi proslavo ob mednarodnem dnevu invalidov, ki ga invalidi praznujejo prvo pomladansko nedeljo. Tokrat so se člani dogovorili, da proslavo pripravijo skupaj z letno skupščino. Proslava se bo začela ob 16. uri v delavskem domu Julke in Albina Pibernik na Javorniku.

J. R.

JAPONSKA

V osrednjem tehničnem laboratoriju, ki deluje v okviru železarne Koshima in pripada japonski železarski družbi Sumitomo Metal Industries, je prišla v letošnjem marcu obratovati poskusna naprava za proizvodnjo grodja po SC postopku, ki ga je razvila ta družba. Osnova tega postopka je redukcija železovih oksidov in odstranjevanje reduciranih nečistoč iz železa v dveh različnih napravah. Pri tem uporabljajo kot glavno gorivo premožev prah. Prve poskuse s tem postopkom so pričeli izvajati že ob koncu leta 1980, vendar zaenkrat druge podrobnosti o njem še niso znane.

PROSLAVA OB MEDNARODNEM DNEVU INVALIDOV

Društvo invalidov Jesenice vabi vse člane in občane na proslavo MEDNARODNEGA DNEVA INVALIDOV, ki bo v soboto, 12. maja, ob 16. uri v delavskem domu Julke in Albina Pibernik na Javorniku.

Kulturni program na proslavi bodo izvajali:

- pionirska folklorna skupina DPD Svoboda France Mencinger Javornik-Koroška Bela,
- moški pevski zbor »Vintgar« Blejska Dobrava,
- folklorna skupina Društva upokoencev Javornik-Koroška Bela,
- recitatorji osnovne šole Karavanških kurirjev NOB Koroška Bela.

Slavnostni govornik bo podpredsednik občinskega sveta Zveze sindikatov Slovenije — Jesenice Engelbert Brun, pokrovitelj proslave pa je občinski svet zveze sindikatov Slovenije — Jesenice.

Vsi udeleženci bodo dobili jubilejno značko »15 let Društva invalidov Jesenice«.

ODZIV PREBIVALCEV KS PLANINA POD GOLICO NA PROSLAVO OB DVOJNEM PRAZNIKU

Nekam neprijetni občutki te obdajajo ob napol prazni dvorani, ko se bliža ura, ki je bila določena za začetek proslave, še posebno, če na prejšnjih prireditvah odziv ni bil tako slab. In potem se začetek za nekaj minut preloži, ansambel zaigra nekaj pesmi, da se ne bi še tistih nekaj zbranih dolgočasil. Po petnajstih minutah odlaganja se proslava prične. Brez vsake volje zdrdraš sebi odmerjen tekst in komaj čakaš, da bo vsega skupaj konec.

Tako nekako je zgledala proslava, ki je bila v soboto, 28. aprila, v Planini pod Golico. Namenjena je bila 27. aprilu — dnevu OF in prazniku dela — 1. maju in jo je v celoti pripravila osnovna organizacija ZSMS Planina pod Golico.

Tudi sama sem članica mladinske organizacije v tej krajevni skupnosti in sem bila med tistimi, ki smo se kar precej trudili, da bi proslava čimbolj uspela.

Do nedavnega mladinska organizacija skoraj ni delovala. In vedno smo poslušali kritike in opazke starejših: mladina ne dela, mladina ni aktivna... čeprav se nikoli ni nihče

vprašal, zakaj ne dela, zakaj je mladina nezainteresirana...

In kje so bili ta večer vsaj predstavniki družbenopolitičnih organizacij? So sedeli doma in občudovali Košnikovega ata? Smo postali sužnji televizijskih sprejemnikov? Smo postali nedovzetni do nekega kulturnega dogodka, pa čeprav bolj skromno pripravljene, vendar vsaj z dobrim namenom? In tudi obvestilo, da bo po proslavi igral ansambel OZON, ni pritegnilo krajanov.

Mladini ni dovolj, da jim krajevna skupnost odobri le denarna sredstva, potrebna ji je predvsem moralna podpora.

Aleksandra Klinar

DOPOLNITEV INFORMACIJE, OBJAVLJENE V 12. ŠT. ŽELEZARJA, »DOLŽNIKI STANARIN V OBČINI«

V navedeni informaciji je pomotoma izpadel podatek, da so objavljeni le tisti dolžniki, ki so dolžni za stanarino po stanju 31. decembra 1983.

Ta pomotoma izpadli podatek je pomemben zlasti zaradi tega, ker so bili dolžniki objavljeni 29. marca 1984. Iz tega izhaja, da niso upoštevani tisti, ki so postali dolžniki ali plačali svoj dolg po 1. januarju 1984.

Samoupravna stanovanjska skupnost občine Jesenice

UČENCI OŠ TONE ČUFAR SMO SE POMERILI V ZNANJU

V aprilu je bil utrip v osnovni šoli Tone Čufar Jesenice zares deloven. Potekala je vrsta zahtevnih tekmovanj in na vseh srečanjih je bilo potrebno pokazati trdno znanje.

TEKMOVANJE MLADIH FIZIKOV

Na šolskem tekmovanju je 5. aprila pomerilo svoje moči 27 učencev iz 7. in 8. razredov, na regijsko tekmovanje v Radovljice pa smo poslali dve ekipe. Sedmošolce sta zastopala Miro Varek in Andrej Beden, osmošolce pa Sindi Vladikovič in Dušan Čergič.

TEKMOVANJE ZA VEGOVO PRIZNANJE

Mladi matematiki od 4. do 8. razreda so reševali zahtevne naloge. Kar 128 učencev je 11. aprila sedlo k reševanju nalog. Vegovo priznanje je osvojilo 72 učencev.

21. aprila je bilo občinsko tekmovanje v osnovni šoli na Koroški Beli. Udeležilo se ga je 14 najboljših matematikov iz 6., 7. in 8. razreda.

Srebrno Vegovo priznanje so prejeli: Samo Podlogar, Borut Novak, Blaž Pesjak, Egidij Glavič, Karla Bertalančič, Sabina Crnkčič, Sindi Vladikovič, Dušan Čergič in Meta Koritnik.

TEKMOVANJE KEMIKOV

Na tekmovanju kemikov se je 19. aprila pomerilo 61 učencev 7. in 8. razredov.

25. aprila pa je bilo občinsko tekmovanje kemikov v osnovni šoli Tone Čufar. Udeležilo se ga je 24 učencev naše šole. Na regijsko tekmovanje, ki bo 26. maja v Kranju, se je uvrstilo deset učencev. Za nas bo pomembno tudi republiško tekmovanje 31. maja v Ljubljani, saj smo se prijaviли z raziskovalno nalogo.

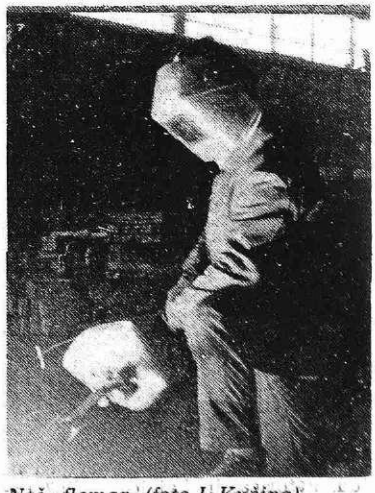
TEKMOVANJE VESELOŠOLCEV

150 učencev od 3. razreda dalje je 23. aprila reševalo zanimive, šaljive, zavite naloge iz vseh učnih področij. Veliko znanja so si pridobili in ga na šolskem tekmovanju tudi dokazali. Na občinsko tekmovanje, ki bo 12. maja, se jih je uvrstilo 34.

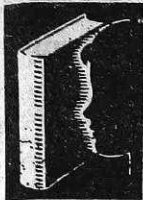
Vsi učenci, ki so tekmovanje že zaključili, zaslužijo priznanje za vestno delo, vsem tistim pa, ki bodo tekmovali še v naslednjih dneh, želimo kar največ sreče in dobre volje.

Na naši šoli je živahno tudi v teh dneh. Poleg navedenih tekmovanj potekajo tekmovanja tudi na športnem področju.

Lijana Trontelj
OŠ Tone Čufar Jesenice

Naš »flemar« (foto I. Kučina)

NOVOSTI NA POLICAH JESENIŠKE KNJIŽNICE

Emmanuelle ARSAN: **Emmanuelle**. Drž. založba Slovenije 1984.

Iz zbirke **Dotik** — to naj bi bila naša inačica **Erotikona** — sem izbral za poskušno roman, ki ga poznam že po filmski izvedbi. Temu ali onemu se bo morda zdelo zamalo, da priporočam knjigo, ki jo je težko jemati resno, — glede na to, da velja ta rubrika za »priporočilno«. Vendar sem že večkrat poudaril, da v njej določene kategorije bralcev opozarjam na knjige, ki so — ali pa ki niso — zanje.

Pravzaprav se podajam v nekakšno pustolovščino: lahko bi izpadlo, da hvalim plehkost, obscenost in sprijenost; ali pa, nasprotno, da se delam spodobnega, da sem človek dvojne morale, — če bi vihal nos nad tem kratkim in pogumnim (kot je pač pogumen ta krašni novi svet) romanom.

Mogoče sploh ne gre samo za roman, pač pa za novo miselnost, bolj rečeno za novo moralo, ki se teoretično bori za uveljavitev, medtem ko si je v praksi že kdaj izborila svoj prav. Gre za sodobno inačico epikurejstva, za moralo uživanja. Neateri so prepričani, da gre dejansko za potrošniško moralo.

Velik del romana opisuje Emmanuelleina vesela (in po svoje tudi otožna) doživljaja v dvoje: z moškimi in ženskami, dekleti in dečki. Pravzaprav, če sem čisto natančen: za zadnjo kategorijo populacije (za dečke) gre šele v finalu romana, in tu ne gre več za doživljaje v dvoje.

No, kar se dogaja, se dogaja z mojim tihim pristankom. Emmanuellein mož namreč v pogovoru s prijateljem jasno in razločno izjavlja, da ga kaj takega ne bi prav nič motilo.

Ne vem, ali je iz povedanega dovolj jasno, da ne gre za obnavljanje pikantnih situacij, ki si ga je v prejšnjih časih dovoljevala za naš okus hinavska dvojna morala prednamcev. Avtorica si je za svoje eksibicije izbrala eksotično okolje: vse razen uvodnih sekvenc, ki potekajo v potniškem letalu, se dogaja v Bangkoku. Odmik v daljne kraje seveda ni naključen. Erotika, ki nam jo je tu dovoljeno sodoživljati, je zares (tj. v praksi) dosegljiva le za nekakšno elito. Tuji strokovnjaki (kar je Emmanuellein mož) pa so v Siamu vsakor privilegiranci. Pa ne gre samo za premožnost in za družbeni status: junakinja in njeni partnerji (in partnerke) so, kar zadeva zdravje, lepoto, mladost in še nekatere duševne lastnosti (domiselnost in pogum), nekakšni izbranci. Občasno je treba seveda plačati davek demokratičnemu čutu bralcev, zato se spet in spet govori o erotiki kot o bistveni človeški zmožnosti, ki dremlje v slehernem izmed nas, ki pa jo bo treba šele zbuditi in razviti. Le kdaj se bo to posrečilo vsem? Nemara takrat, ko bomo vsi postali (?) tako lepi, mladi in pogumni, kot je Emmanuelle?

Vidim, da sem tokrat zastavil malo preveč ujedljivo. Mogoče bi bil moral vzeti za izhodišče moto, ki ga je avtorica povzela po Nietzschejevem **Zaratustri**: »Svetujem vam nedolžnost čutov«. Ta izrek poznam že od prej, vedno se mi je zdelo, da ga le napol razumem. Kako je s tem, se mi je odprlo ob branju **Emmanuelle**. Je že tako: še tako jasno izrečena misel nam ostane neprozorna, dokler je čisto človeško ne dojamemo. Torej, odgovor, ki nam ga sugerira Emmanuelle — pisateljica je junakinji izzvalno nadela svoje lastno ime — je nekako tale: nedolžnost čutov — to je nekaj takega, kot če povzdigneš spermo (kar zadeva poetičnost) na raven cvetnega prahu; nekaj takega, kot če znaš doživeti **lingam** in **joni** (tu sem skorajda prisiljen uporabiti hinduistično izrazoslovje) tako poetično kot nagelj ali narciso. Ali se je iz pričujočega romana mogoče nazvati te **nedolžne** miselnosti? Res je to čisto mogoče. Hkrati pa se izkaže, da je za dober roman sama nedolžnost le premalo.

Res je namreč, da vsebuje **Emmanuelle** razen erotike komaj še kaj. Konec koncev je erotična književnost »stara kot svet«, vendar **Biblije** — ker vsebuje Salomonovo Visoko pesem — ne moremo primerjati z **Emmanuelle**: pač zato, ker vsebuje dosti bolj celovito človeško izkušnjo. Večina starejših erotičnih romanov (in le-ti se ravno v tem ločujejo od pornografskih?) vsebuje poleg »erotike« še marsikaj drugega. Prav zato so lahko zgrajeni na nasprotjih, iz katerih se poraja napetost. Prva polovica tega romana pa te napetosti sploh ne pozna, najljepši opisi sokantnih dejanj postajajo malce dolgočasni. Ščasoma se je začela dolgočasiti tudi avtorica, in kaj je začela? Poskrbel je za to, da se m...

(junakinjino) Željo in med izpolnitev te Želje vrine ovira.

V drugem delu se nedolžni roman spremeni v vzgojni. Junakinja dobi učitelja, ki ji bo razodel bistvo erotike: ki jo bo vpeljal v skrivnosti te vede, ki jo bo naučil, da se je za doseg užitka treba odrekarati, da je treba hoditi po zavutih poteh. Zdaj seveda ne gre za odrekanje v imenu odtujene morale, pač pa v imenu erotike same. Kako in kaj? Gotovo je med bralci te rubrike dosti takih, ki ne želijo, da bi jim kdo to skrivnost prehitro izdal.

Prav tako pa nisem pri volji, da bi dal odgovor na vprašanje, ali gre tu le za lahkotno in skorajda plehko preigravanje znanih viž, ali za »slavolok človeku, osvobojenemu iz nekdanjih spon« (o čemer govori spremena beseda). No, če že moram, bom priznal, da se bolj nagibam k temu,

da mi je ta knjiga in ideologija, ki se v njej razodeva, predvsem odsev ali pa vzporednica porabniške miselnosti. V okviru porabništva nam namreč kar naprej sugerirajo, da take rekoče »moramo« uživati tu in zdaj. To »prepričanje« izzveni iz skoraj slednje reklame.

Ob tem mi prihaja na misel, kar sem bral o starih kitajskih navadah: Kitajcem je bila nekoč bogata, učinkovita in obilna spolnost takorekoč zapovedana. Zapovedano je bilo, veliko in intenzivno uživati. Prav zabavno je slišati oz. brati, po kaj so takrat hodili možje k prostitutkam in ljubicam: hodili so se kajpak spočit in uživati v kulturnih vrednotah. Zdi se mi, da pisateljica **Emmanuelle** o tem problemu še ni utegnila premisliti.

Marko Hudnik

ZGLEDNA SOSEDSKA KULTURNA MANIFESTACIJA

V petek, 4. maja, so v razstavnem salonu DOLIK na Jesenicah odprli osmo »interclub« razstavo fotografij članov kluba prijateljev narave »Naturfreunde« Beljak — Villah in članov foto kluba Andrej Prešeren Jesenice. Krajsi koncert je ob otvoritvi izvajal instrumentalni trio Glasbene šole Jesenice: violinist Franc Čelesnik, flavtistka Barbara Mikola in pianistka Maja Komel.

Po prvi skupni medklubske razstavi fotografij članov foto kluba Andrej Prešeren iz Jesenic in kluba prijateljev narave Beljak-Naturfreunde Villah smo imeli pred seboj jasne cilje gojiti zgledne sosedske kulturne stike. In resnično, iz leta v leto raste kvaliteta razstavljenih fotografij in se krepijo medsebojni stiki. Tako je ta kulturna prireditelj postala že tradicionalna in se izmenoma izvaja eno leto na Jesenicah, naslednje leto pa v Beljaku.

Letošnja osma medklubska razstava v salonu DOLIK je izjemno bogata in kvalitetna. Avtorji obeh foto klubov so upodobili človeka v različnih okoljih in razporejenih, pri športu, delu in v prostem času. Fotografije domačih avtorjev nikakor ne zaostajajo za deli gostov iz sosednje Avstrije.

Iz sosednje Avstrije so za razstavo poslali 42 fotografij sedmih avtorjev, odbranih pa je bilo 28 fotografij sedmih avtorjev. Foto klub Andreja Prešerna je prispeval 84 fotografij petnajstih avtorjev, odbranih pa je bilo 50 fotografij petnajstih avtorjev.

Avstrijski foto klub zastopajo: Kurt Batschinski, prof. Li Baudisch, Kurt Binder, Josef Gatterer, Hervig Koller, Hannes Scheffich in Andreas Tenczer. Jeseniški klub pa: Sandi Novak, Jani Novak, Ivko Gregori, Andrej Palovšnik, Branko Čušin, Slavko Tarman, Vitomir Pretnar,

Alojz Mulič, Janez Žnidar, Franci Sluga, Branko Urh, Andrej Malenšek, Adi Fink, Franci Črv in Jaka Čop.

Žirija iz Kranja v sestavi: Tone Marčan — mojster fotografije, Marko Aljančič in Marjan Kuček, oba kandidata mojstra, je razdelila nagrade takole:

Zlati plaketi sta prejela Kurt Batschinski in Adi Fink, srebrni Andreas Tenczer in Vitomir Pretnar ter bronasti plaketi prof. Li Baudisch in Janez Žnidar.

Ker je žirija pri zadostnem foto gradivu uporabila dokaj gosto ocenjevalno sito, so razstavljene fotografije na visoki tehnični ravni. Mladi člani foto kluba Andrej Prešeren mnogo obetajo.

Tako si člani sosednjih foto klubov uspešno izmenjujejo mnenja o novih poteh fotografij, novih tehnikah in kompozicijskih načelih. Tradicionalno sodelovanje s fotoamaterji iz Beljaka je postalo ena od posebnosti našega mesta.

Franci Črv je ob tej priložnosti prejel častno plaketo foto kluba iz Beljaka za dolgoletno plodno sosedsko sodelovanje.

Naj kot posebnost omenimo, da po programu celotni stroški razstave, razen žirije in priznanj, bremenijo razstavljeni salon DOLIK, ki je tudi sodeloval pri organizaciji razstave.

Slavko Tarman

SREČANJE NAJMLAJŠIH FILMSKIH USTVARJALCEV SLOVENIJE NA JESENICAH

Združenje filmsko vzgojnih delavcev Slovenije, Zveza kulturnih organizacij Slovenije, Foto kino zveza Slovenije, Zveza kulturnih organizacij Jesenice in jeseniška filmska skupina Odeon organizirajo jubilejno dvajseto srečanje najmlajših filmskih ustvarjalcev Slovenije, ki bo od 21. do 23. septembra letos na Jesenicah.

Za jubilejno srečanje so Jesenice izbrane zaradi tega, ker je bilo prvo srečanje najmlajših filmskih ustvarjalcev Slovenije prav v jeseniški občini, in sicer aprila leta 1965 v Mojstrani in na Jesenicah. Letos na Jesenicah praznujejo tudi 25 let začetak amaterskega filma v Železarskem izobraževalnem centru.

Srečanje mladih slovenskih filmskih ustvarjalcev bo potekalo od 21. do 23. septembra v Centru srednjega usmerjenega izobraževanja (ZIC) in v osnovni šoli Karavanskih kurirjev NOB na Koroški Beli. V petek, 21. septembra, bo otvoritev srečanja in srečanje mladincev, v soboto, 22. septembra, bo video delavnica za mladince, katero bo vodila Nuša Dragan, sledila pa bo projekcija pionirskih filmov. V večernih urah bo svečana otvoritev dvajsetega srečanja s kulturnim programom jeseniških osnovnošolcev, navzoče bodo pozdravili predsednik organizacijskega odbora srečanja Branko Alt, predsednik Skupščine občine Jesenice Franc Brelih in predsednik Združenja filmsko vzgojnih delavcev Slovenije Tone Rački. Podelili bodo nagrade in priznanja, predvajali izbrane pionirske filme in prikazali pregled dvajsetletne ustvarjalnosti, v Planini pod Golico pa bo srečanje mentorjev z žirijo. V nedeljo, 23. septembra, bo srečanje pionirskih ustvarjalcev z žirijo, predvajanje filmov gostov iz tujine in pogovor z njimi ter zaključek srečanja.

Na jubilejnem XX. srečanju najmlajših filmskih ustvarjalcev Slovenije

je lahko sodelujejo s filmi pionirji do 14. leta in mladinci do 19. leta starosti kot člani krožkov ali klubov posamezno ali skupinsko. Število prijavljenih filmov ni omejeno. Filmi so lahko posneti na normal 8, super 8 ali 16 mm filmski trak in opremljeni z zvokom na magnetofonskem traku s hitrostjo 9,5 cm/sekundo ali s tonko magnetno sledjo. Video trakovi morajo biti posneti v sistemu VHS ali VCR.

Filme je potrebno poslati najkasneje do 13. septembra letos na naslov: ZVEZA KULTURNIH ORGANIZACIJ SLOVENIJE, Kidričeva 5, Ljubljana, kjer jih bo pregledala strokovna žirija.

A. Kerštan

Med otvoritvijo bism »interclub« razstave fotografij v razstavnem salonu DOLIK (foto B. Blenkus)

PODROČNO SREČANJE MLADIH PEVSKIH ZBOROV GORENJSKE 11. MAJA OB 18. URI V GLEDALIŠČU NA JESENICAH

Jutri, v petek, 11. maja, bo ob 18. uri v dvorani amaterskega gledališča Tone Čufar na Jesenicah prvo srečanje mladih pevskih zborov Gorenjske v organizaciji Zveze kulturnih organizacij Jesenice. Predstavili se bodo:

OTROŠKI PEVSKI ZBOR OSNOVNE ŠOLE TONE ČUFAR JESENICE, zborovodkinja Marija Reichman (40 nastopajočih):
— Aleksander Lajovic: DEDEK SAMOROG
— Marjan Vodopivec: CIBAN JE ZASPAN
— Radovan Gobec: ČIRA ČARA

OTROŠKI PEVSKI ZBOR OSNOVNE ŠOLE PETER KAVČIČ ŠKOFJA LOKA, zborovodja Sašo Zagoršek (50 nastopajočih):
— narodna: JAZ MAM PA KONČA
— makedonska ljudska: KALEŠ BRE ANDJO
— Radovan Gobec: KRESNIČEK IN SVOBODA

OTROŠKI PEVSKI ZBOR OSNOVNE ŠOLE PREŽIHOV VORANC JESENICE, zborovodkinja Stanka Mencinger (50 nastopajočih):
— Jakob Jež: AH
— Egi Gašperšič: LEPOPIS
— Peter Lipar: DEZEK

MLAJŠI MLADINSKI PEVSKI ZBOR OSNOVNE ŠOLE TONE ČUFAR JESENICE, zborovodkinja Mira Mesarič (55 nastopajočih):
— Pavel Šivic: ZAJČEK
— Emil Adamič: IZPRAŠEVALNICA
— Radovan Gobec: POSTOJ KURIRČEK

MLADINSKI PEVSKI ZBOR OSNOVNE ŠOLE PREŽIHOV VORANC JESENICE, zborovodja Roman Ravnič (50 nastopajočih):
— Oskar Dannon: KOZARA
— Matija Tomc: NA VRTU MI JAVOR ZELEN
— C. B. Agnestig: DONNA DONNA

MLADINSKI PEVSKI ZBOR OSNOVNE ŠOLE JANEZ MENCINGER BOHINJSKA BISTRICA, zborovodkinja Cilka Novoselec (88 nastopajočih):
— Rafko Fabiani: MI SMO POMLAD
— Ciril Pregelj, priredil Janko Ravnik: KUKAVICA JE KUKALA
— J. Žnidar: BOHINJSKA

MLADINSKI PEVSKI ZBOR OSNOVNE ŠOLE SIMON JENKO KRANJ, zborovodkinja Draguška Vlašič (75 nastopajočih):
— Bardos Lajos: CANATEMUS
— Marij Kogoj: ZVONČKI
— Radovan Gobec: MLIN

MLADINSKI PEVSKI ZBOR OSNOVNE ŠOLE PETER KAVČIČ ŠKOFJA LOKA, zborovodkinja Pavla Grahek (62 nastopajočih):
— Radovan Gobec: ZAPOJMO PESEM
— Jože Leskover: EJ, TOPLA POMLAD
— Radovan Gobec: MI

MLADINSKI PEVSKI ZBOR OSNOVNE ŠOLE PROF. DR. JOSIP PLEMELJ BLEJ, zborovodkinja Alenka Špenko (80 nastopajočih):
— Jakob Jež: MI SMO MLADINA
— Jani Golob: ŠEL BOM
— Vladimir Dordevič: VEČE VRANA

MLADINSKI PEVSKI ZBOR OSNOVNE ŠOLE JOSIP BROZ TITO DOMŽALE, zborovodkinja Metka Fichler (60 nastopajočih):
— Zoltan Kodaly: AVE MARIA
— gorenjska, priredil M. Kokol: ZAGORSKI ZVONOVI
— Václav Felix: KAJ JE TO MIR

ŽIROVNIŠKI OKTET ZA PRAZNIKE NA POLJSKEM

Sindikata tovarne Veriga Lesce s Poljaki že več let sodeluje tako po tehnični kot tudi po rekreativni strani. Člani kolektiva Linodrut iz Zabrzeja že dalj časa letujejo v počitniškem domu v Crikvenici.

Linodrut je tovarna za predelavo žice in zaposluje čez dva tisoč delavcev. Poleg vlečene žice izdelujejo tudi žične vrvi. Veriga iz njihovega programa redno kupuje čiščeno valjano žico, in sicer za določeno količino nepomirjene žice daje svoje izdelke: vijake, verige in odkovke. V zadnjem času teče menjava tudi z deli za pnevmatiko.

Tudi rekreacijska izmenjava teče z obeh strani. Razlika je le ta, da Poljaki letujejo na morju na enem mestu, naši obiski pa so v obliki ekskurzij, ki vključujejo obisk tovarne, Krakova in njegovih muzejev, rudnika soli Wieliczka in še posebej enodnevni obisk v Osviecinu (Auschwitz) in Brzezinki (Birkenau).

Tudi za praznik OF in za 1. maj smo organizirali tako ekskurzijo. Ker je časovno sovpadala s praznikom, smo hoteli dati več poudarka obisku taborišča. Zato je tovarniški sindikat predlagal, da z njimi potuje tudi oktet DPD Svoboda France Prešeren, ki naj bi prispeval svoj delež k svečanosti.

Potovanje je trajalo pet dni. Po celodnevni vožnji smo prispeli v dom tovarne, ki stoji v turističnem smučarskem območju blizu Wisle v vasi Lipowa. Po večerji je bila obvezna »vaja« in priprava programa za naslednje dni.

Najprej je bil na vrsti ogled Krakova, posebej še njegovega gradu Wawel, kjer so pokopani vsi poljski kralji. Grad in muzeji so odprti vse dni, pa je kljub temu prava gneča.

Povsod so vodiči s skupinami ljudi, kjer lahko slišiš vsemogoče jezike. Preseneči pa človeka zanos in navdušenje, ki ga Poljaki gojijo do svojih kraljev in do svoje zgodovine nasplo. Prav lepo je zadonela slovenska pesem in grajskem dvorišču, obkroženem z vencem poslopij.

Še isti dan popoldne smo se odpravili v Wieliczko, kjer je star rudnik kamene soli. Ta rudnik je zanimiv tako po sestavi soli kot tudi po umetnosti. Ko smo se spuščali po stopnicah 135 m globoko, smo naleteli na celo vrsto kipov, izklesanih v stenah soli, ki so prava umetnina. Vse te kipe, oltarje in prizore so izdelovali v stoletjih razni rudarji, zaporniki in umetniki. Škoda je le, da vlaga počasi načenja kipe, ki izgubljajo svojo obliko.

Posebej moram omeniti veliko cerkev, ki je v globini 120 metrov. Prirejena je tako, da se lahko uporablja za glasbena snemanja. Ima fantastično akustiko, kar smo tudi preizkusili; zares je enkratna.

Rudnik še vedno izkorišča, vendar soli ne kopljejo več, ampak proces teče po novem postopku z raztapljanjem soli. V rudnik dovajajo vodo in jo nato, ko se nasiti, črpajo na površino in s pomočjo izparevanja pridobivajo sol. Zanimiv pa je zdravilni pomen rudnika. V globini 260 metrov je posebna bolnica za astmatike. Kura traja šest tednov, tako da bolnik preživi v rudniku vsak dan osem do deset ur. Zdravljenje je dokaj učinkovito in je bolnica ves čas polno zasedena.

Naslednji dan smo si ogledali tovarno. Ogled smo zaključili s prijateljskim srečanjem in pevskim nastopom v dvorani podjetja. Zadnji dan ekskurzije smo obiskali taborišča Osviecin in Brzezinka, kjer smo z vodilcem prehodili najznačilnejše prostore in objekte. Na dvorišču smrti smo imeli kratko komemoracijo z nastopom okteta v počastitev žrtev taborišča. Prav tako pa smo posebej počastili tudi spomin na naše internirance v posebnem jugoslovanskem paviljonu s položitvijo venca in žalostinkami.

Ekskurzija je bila izredno zanimiva kljub dolgi vožnji in raznim obveznostim in se je lepo vključila v počastitev praznikov.

Franc Legat

PLANINA POD GOLICO V MESECU NARCIS. . .

V teh začetnih majskih dnevih je v Planini pod Golico na pogled vse po starem. Trebijo travnike, popravljajo kozolce, čistijo okolje in kot kaže vitez, v Planini pod Golico ni nobene nerazvite glade programa MESECA NARCIS. Pa vendar — marsikaj pripravljajo tako skupine kot posamezniki.

Predsednik krajevne skupnosti Stanko Klinar ni pokazal dvoma, da ne bi programa, ki so si ga zastavili, tudi izpeljali. Največ skrbi je po njegovih besedah glede izbora »miss narcis« 20. maja. Vendar je dodal, da tako, kot je bilo lani, ne bo nikdar več. Krajevna skupnost želi in upa, da bodo prireditve dobro uspele in da bodo prav te spodbudile vaščane, da bodo ustanovili turistično društvo. V izpeljavo programa »meseca narcis« vlagajo dosti truda.

Ali je to res? Bodo v Planini pod Golico resnično pripravili v tem mesecu nekaj dobrih programov in pokazali nam vsem in vsem izletnikom v maju tisto, kar narcisa v turističnem pogledu zasluži?

Čez dober teden — torej prihodnjo nedeljo, bodo v Planini pod Golico ob kulturnem programu prikazali nekaj domačih kmečkih opravil, ne bo manjkalo zabave in razvedrila. Začetek bo ob 14. uri, vendar bodo za goste skrbeli že nekaj ur prej, tako da ne bo nikomur dolgčas.

Največ obiskovalcev v mesecu narcis pričakujejo 20. maja. Prebivalci krajevne skupnosti bodo storili vse, da bodo obiskovalci »izvolitve miss narcis« zadovoljni. Upajo, da bo lepo vreme, sicer bodo morali to prireditev prestaviti na naslednjo nedeljo. Vprašujete seveda, če narcise bodo. Te bodo, že zdaj so poganki na Plavškem rovtu kar veliki, od Prihodov navzgor tudi že poganjajo, le od hotela naprej so komaj zaznavne. Torej narcise bodo, čeprav je vreme dokaj muhasto. 20. maja bodo prebivalci Planine pod Golico pripravili povorko kmečkih voz, narodnih noš, pare z narcisami, dovolj bo kulturnega programa in med tem bodo svojo udeležbo za »miss narcis« prijavljale obiskovalke. Dovolj bo glasbe za ples, dovolj drugega razvedrila, tako da ne bo nikomur dolgčas.

Seveda bo 20. maja spremenjen promet, da bo vas Planina pod Golico neovirano lahko uprizorila »praznik narcis«.

Večer pred tem dogodkom si bodo domačini in seveda tudi tisti, ki bodo takrat v Planini pod Golico, na diapozitivih ogledali »lepote Slovenije«, ki jih bo pričaral Stane Tavčar iz Kranja.

V soboto, 26. maja, se bodo domačini pomenkovali s planinci o vodenju turistov in izletnikov na vrhove Karavank. To naj bi bil uvod v vodniško službo, ki jo prav gotovo zaradi vse večjega obiska tega dela Karavank v tej gorski vasi potrebujejo.

Takoj naslednji dan, torej v nedeljo, 27. maja, naj bi bil skupinski pohod na Golico. Ko se bodo planinci in izletniki vrnili z Golice, bi se zaplesali in se poveselili ter tako zaključili »mesec narcis«.

Kljub vsemu pa se bodo majski dnevi, ali »narcisni dnevi« potegnili še v junij. Saj bo, kot vse kaže, 3. junija na Golici otvoritev nove planinske kočice Planinskega društva Jesenice. Ob tej planinski slovesnosti bodo domačini iz Planine pod Golico uprizorili del domače igre »Goliški plazovi«. To bo, kot vse kaže, enkratna priložnost videti gledališko delo 1.550 m visoko. Hkrati pa bo to za Planinsko društvo Jesenice nepozna-

ben otvoritveni dogodek, ki se ga bodo planinci spominjali še dolgo.

Tak je, na kratko povedano, program »meseca narcis« v Planini pod Golico. Seveda bi bilo prav spregovoriti o celotnem področju narcisnih polj tudi o Plavškem in Javorniškem rovtu, saj si vsi trije kraji takorekoč

podajajo roke. To bodo letos storili mladi pohodniki, ob »dnevu mladosti«, tako kot vsako leto na Pristavi, vendar z upanjem, da bodo v krajih, skozi katere potujejo, pripravili kulturne programe. V prihodnje bo verjetno največja naloga turističnega društva in vseh, ki se s turizmom ukvarjajo, da narcisna področja izkoristijo za večji turistični ugled podnožja in vrhov Karavank.

Silvo Matelič

PIONIRJI IN MLADINCI RADIOAMATERJI USPEŠNI »V LOVU NA LISICO«

V soboto, 28. aprila, je na Pristavi nad Jesenicami zelo uspešno potekalo tekmovanje mladih radioamaterjev v »lovu na lisico«. Na tekmovanje so prišli pionirji in mladinci radioklubov iz Besnice, Gorij, Ilirske Bistrice, Kranja, Vrhnike in Jesenic.

Pri pionirjih so se na prva tri mesta pri iskanju skrite radiooddajne postaje uvrstili: 1. Leon Rolih, 2. Andrej Bergeč — oba RK Ilirska Bistrica, 3. Matjaž Guzelič — RK Vrhnika; Pri pionirkah je nastopila Metka Japelj z Vrhnike in dosegla zelo dober čas iskanja;

Pri mladincih so bili prvi trije: 1. Tomaž Bergeč — RK Ilirska Bistrica, 2. Sebastijan Slivnik — RK Gorje, 3. Peter Celarc — RK Vrhnika;

Uvrstitev ekip:
Pionirji: 1. RK Ilirska Bistrica, 2. RK Vrhnika, 3. Jesenice, 4. RK Besnica;

Mladinci: 1. RK Gorje, 2. RK Vrhnika.

Udeležence tekmovanja so na začetku pozdravili in jim ob koncu za uspeh čestitali Janez Vehar, predsednik radiokluba »Železar«, Ciril Šoberl, sekretar občinskega odbora

ZZB NOV Jesenice in Branko Blenkuš, predsednik sekcije vezistov NOV za Gorenjsko.

Tekmovanje, ki je potekalo v počastitev dneva OF in praznika dela, je organiziral radioklub »Železar« Jesenice, pobudnik in pokrovitelj prireditve pa je bila sekcija vezistov NOV za Gorenjsko. Organizator je podelil diplome za uvrstitve, pokrovitelj pa priznanja Skupnosti vezistov NOV Slovenije klubom z najboljšo udeležbo.

Čeprav je tekmovanje potekalo v dokaj težkih razmerah, delno po snegu in nekaj časa med sneženjem, so bili vsi zadovoljni. Tekmovalci so obljubili, da bodo še prišli, organizatorji pa, da bodo v prihodnje pripravili prireditev nekoliko kasneje, ko bo tu narava odeta v bel plašč dehten narcis.

B. B.

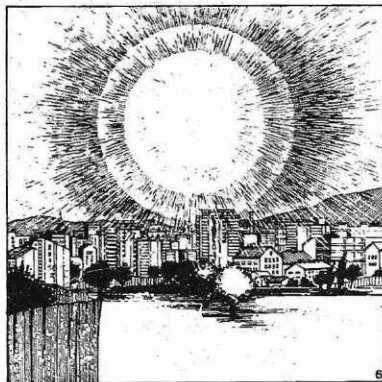
TEKST: J. KACIN
RISBA: J. TROBEC

NNNP 84

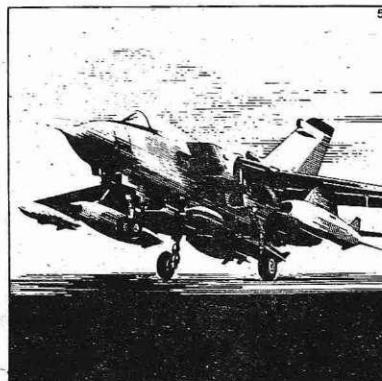
RADIOLOŠKA, BIOLOŠKA IN KEMIČNA ZAŠČITA

4. ATOMSKO (radiološko), KEMIČNO IN BIOLOŠKO OROŽJE sodi v skupino OROŽJA ZA MNOŽIČNO UNIČEVANJE. Strahotne posledice obeh atomskih bomb se vedno opozarjajo človeštvo. To je prisililo večino vlad, da skušajo z medsebojnimi dogovarjanji zmanjšati možnost njihove uporabe. V ORGANIZACIJI ZDRUŽENIH NARODOV so bili podpisani posamezni sporazumi, vendar uporabljeno kemično orožje dokazuje, da TEORIJA IN PRAKSA še NE HODITA SKUPAJ.

6. TOPLOTNI UČINEK, ki bi trajal do 20 sekund. Napovedal bi ga SLEPEČ BLISK, ki nas bi takoj začasno zasleplil. Praviloma ne bi pustil trajnih posledic na oči. Velika količina energije, ki se sprosti ob eksploziji, omogoča nastanek zelo visokih temperatur, ki povzročajo POŽARE in deformirajo posamezne objekte.

5. ATOMSKO OROŽJE bi do ciljev na našem ozemlju prinesle RAKETE, LETALA ali ARTILERIJSKE GRANATE. Prihod BOMBNIKOV in BREZPILOTNIH LETAL — MANEVIRNIH IZSTRELKOV lahko v CENTRIH ZA OPAZOVANJE IN OBVEŠČANJE spremljamo, ALARMIRAMO enote protizračne obrambe in prebivalstvo napotimo v ZAKLONIŠČA. Pri uporabi RAKET in GRANAT pa bo ATOMSKA EKSPLOZIJA za nas presenečenje in izgube verjetno večje. Njeno delovanje bi TAKOJ občutili kot:

7. Pri ljudeh in živalih bi toplotni učinek povzročil OPEKLINE. Te so najmočnejše na nezaščitenem odprtem prostoru in neposredni bližini središča eksplozije. Takošnje zaklanjanje za primerne objekte, v takimenovano SENC, močno zmanjšujejo stopnjo opeklin. Zaradi zahtevnega zdravljenja sodijo opekline med najnevarnejše poškodbe; ki jih je v vojni še težje zdraviti.

Nadaljevanje

Mladinski pevski zbor OŠ Prežihov Voranc, ki ga vodi Roman Ravnič, na slovesnem zaključku XI. MFAF (foto A. Kerštan)

REŠITEV KRIŽANKE IZ 16. — 17. ŠTEVILKE ŽELEZARJA

Plast, osteologija, Beograd, nos, hiša cvetja, dona, Aachen, TK, Erede, EK, diadem, rod, Titanic, streme, ksilit, Alitalia, odpis, Altona, rek, Vejle, Erna, mer, JNA, gon, Raas, Lear, epoleta, Avar, NT, JS, Rice, aralija, Biel, Ivo, ulica, Benetke, ranjak, notar, Camoes, Al Bano.

V torek, 8. maja, je komisija, ki so jo sestavljali: Lilijana Kos, Darja Bernik, Diana Huseinbašić in Dare Bradaškja, izžrebala nagradne križanke. Prejeli smo 105 križank, komisija pa je izvela 23 rešitev, da je dobila 10 pravih.

600 din prejme JOŽICA TRILLER, Prešernova 30, Jesenice; 400 din prejmeta SONJA DROBNJAK, Titova 71, Jesenice in FRANČ ZUPANČIČ, RTA-RD; po 300 din prejmejo: ROMANA JAKOPIČ, OŠPČ, SEO-TKR, AVGUST KARBA, OOP Javornik in OSMAN ZUKIČ, Titova 3, Jesenice; 200 din prejmejo: STANE LUKS, SEO, JELKA DELOPST, Industrijska 12, Jesenice, MATEJA KUNŠIČ, Tomšičeva 25, Jesenice in PETER FINZGAR, RTA — Remontne delavnice. Čestitamo!

Nagradenci, zaposleni v Železarni, bodo prejeli nagrade 15. junija ob osebnem dohodku, nagradenci izven Železarne pa 15. junija po pošti.

VIZ JESENICE — TOZD Osnovna šola
16. december Mojstrana

objavlja prosta dela in naloge čistilke.

Delo se združuje za nedoločen čas s polovičnim delovnim časom. Kasneje bo možnost polne zaposlitve.

Poskusno delo traja šest tednov. Prijave sprejema TOZD OŠ 16. december Mojstrana v roku osem dni.

Osnovna šola Gorenjskega odreda Žirovnica in osnovna šola Polde Stražišar Jesenice

razpisujeta prosta dela in naloge svetovalnega delavca (logoped, socialni delavec)

za nedoločen čas s polno delovno obveznostjo. Delo združuje na obeh šolah.

Pogoji: končana ustrezna kadrovska šola. Začetek opravljanja nalog je predviden za 1. september 1984.

Kandidati naj prijave pošljejo v osmih dneh na osnovno šolo Gorenjskega odreda Žirovnica.

Prijavljeni kandidati bodo pisno obveščeni o izidu izbire.

TURNI SMUK S KREDARICE

Triglavske pogorje je naše najboljše območje za razvoj turnega smučanja. Celotna, z debelo snežno odejo prekrita pobočja vrhov, kotlin in globač, ob bohinjskih hribih do Luknje in Tamarja, bi v zimskih in zlasti v lepih spomladanskih dnevih lahko sprejemala na tisoče smučarjev, da bi se naučili bogastva narave, čistega zraka, toplega sonca in smučarskih dobrot.

Medtem ko se celo v vodstvu Planinske zveze Slovenije čisto sliši, da množičnost med planinci že dosega tako razsežnost, ki presega zmogljivost našega gorstva, se premalo zavedamo časa dveh tretjin leta, ko zlasti Julijske Alpe samevajo. Razvoj turnega smučanja ima zato na razpolago ogromen prazen prostor, kjer bi se brez naložb lahko plodno razvila zdrava telesna kultura.

Turno smučanje sedaj pri nas života in še ni doseglo niti predvojnega ravni. Glavni vzrok so zaprte planinske postojanke, brez katerih se visokogorsko smučanje ne more gojiti. Za razvoj turnega smučanja so poleg naravnih danosti potrebni tudi drugi pogoji, v prvi vrsti možnosti prenočevanja in organizirano spodbujanje skupnih pohodov in smukov. Sedanji skupinski izleti v zasnežene gore naj bi bili skromen začetek za stalne organizirane smučarske pohode in množične smuke.

Letošnje izredno ugodne snežne razmere, ko je še na začetku maja smučarske proge možno speljati do dolinskih ravnin, so za turno smučanje posebno primerne. V tem je bil tudi razlog, da je Planinsko društvo Ljubljana-matica sprejelo pobudo za organizacijo prvega množičnega smuka od lani, 17. septembra, odprtega, posodobljenega in povečanega Triglavskega doma na Kredarici do Krme. Ta izlet turnega smučanja je bil izveden v soboto, 5. maja, ko so se pohodniki iz Radovne vzpenjali na Kredarico in v nedeljo, 6. maja, ko so se na smučeh vračali v dolino in šele pred Gornjo Radovno sneli smuči.

Pri organiziranju prvega turnega smuka s Kredarice je bilo nekaj zmešnjave. Prvič zaradi zamenjave s triglavskim smukom, ki je že več let organiziran z izhodiščem s Staničevega doma in drugič zaradi upornega napovedovanja slabega vremena že od konca aprila, ki naj bi zajelo zahodne kraje in s tem Julijske Alpe. Vremenskim prognozerjem se je v soboto končno grožnja, na škodo pohodnikov na Kredarico, le uresničila. Hitro poslabšanje vremena je mnoge odvrnilo že doma, nekatere med potjo, mnogo pa je bilo tudi takih, ki so prišli že na pol poti in so se iz Zgornje Krme ali nižje vračali v dolino. Naslednji dan, v nedeljo, 6. maja, ko so se prebudili v jasnem pomladanskem dnevu, so svoj »umik« verjetno obžalovali.

li. Žal pa je lahko bilo tudi vsem, ki bi lahko šli, pa so ostali doma, saj priložnost zamujena, ne vrne se nobena.

Prvi organizirani turni smuk s Kredarice v Krmo je bil dodatno pomemben. V petek, 4. maja, ob 15. uri in pet minut so požrtvovalni mojstrski planinci, alpinisti in gorski reševalci tovarišu Titu v čast in spomin na vrhu Triglava izobesili državno zastavo. Isti gorniki so z zastavicami od Radovne mimo lovske kočice v Zgornji Krmi do Kredarice markirali smer pohoda in smučarskega povratka. V nedeljo so zopet skrbeli za varnost udeležencev turnega smuka v Krmo. Vsi ti, ki stalno opravljajo humano, nevarno in naporeno gorsko reševalno nalogo z edinim nadomestilom izpubljenega zaslužka, so vredni, da jih imenujemo. To so: Janez Brojan, Janko Azman, Jernej Brežan, Stane Koller, Martin Čufar, Rajko Lotrič, Jože Martinjak, Borut Miklič, Dušan Polajnar, Miha Smolej, Franci Teraš, Mirko Teraš in Branko Pečar. Ti junaki visokih gorskih sten in previsov bodo pomembno vlogo igrali tudi pri prenosu mladinske štafete palice z vrha Triglava 11. maja in pri triglavskem smuku 20. maja. Njihova prisotnost pomeni preprečevanje nesreč.

Prvi turni smuk s Kredarice je za nami. Vsi, zlasti tisti, ki so pred smučanjem v dolino zjutraj obiskali vrh Triglava, so se več kot zadovoljni vračali na domove. Kljub temu, da jim je v soboto pri zopet ponagajal dež, so v nedeljo doživeli največ, kar gorski svet v tem času lahko da. Le okrog 50 jih je letos uživalo na tem turnem smuku. Enkratna objava v »Delu« ni mogla seznaniti vseh zainteresiranih, PD Ljubljana-matica pa tudi ni opravila vsega, kar bi kot organizator morala. Nekaj je opravil tudi strah pred plazovi. Res da so v soboto z Draških vrhov in Toča igrali svojo mogočno melodijo, vendar je smer, po kateri je potekal turni smuk, že tolikokrat preskušena, da se jih ni potrebno bati.

Triglavski dom je vzor med visokogorskimi postojankami, saj v njem vsak gornik tudi sredi zime dobi ugodno zavetišče. Metereolog Janko Rakar je gospodar doma in skupaj s sodelavci Frenkom in bratom Gartnerjem izven glavne sezone skrbi, da so vsi obiskovalci Triglava primerno postreženi. Sodoben Triglavski dom, zgrajen s prostovoljnimi prispevki, s tem, da skozi vse leto gosti svoje obiskovalce, plodno vrača vložen sredstva. Postojanka na Kredarici že spodbuja gornštvo v vseh letnih časih in pospešuje turno smučanje, slediti ji bodo morale tudi druge. Organiziranje turnih smukov in smučarskih pohodov že pomeni delež pri razvijanju turnega smučanja, zato jih je potrebno pomnožiti.

Gregor Klančnik

ŠOLSKO IN OBČINSKO TEKMOVANJE MLADIH MATEMATIKOV BLEDE 1984

V petek, 13. aprila, smo imeli v osnovni šoli na Bledu šolsko tekmovanje mladih matematikov za bronasto Vegovo priznanje. Tekmovalo je 65 učencev: 24 iz šestih, 27 iz sedmih in deset iz osmih razredov. Najboljši so si priborili bronasto Vegovo priznanje.

Ti učenci so se lahko 21. aprila pomenili na občinskem tekmovanju mladih matematikov za srebrno Vegovo priznanje, prav tako na Bledu. Tekmovanja se je udeležilo 120 učencev iz Gorij, Bleda, Lesc, Radovljice, Lipnice in Bohinja. Tekmovalo je 40 učencev iz šestih, 40 iz sedmih in 40 učencev, osmih razredov. Tretjina učencev je poleg že priborjenih bronastih Vegovih priznanj osvojila še srebrna priznanja. Najboljši učenci, predvsem iz sedmih in osmih razredov (Edi Vovk, Katka Smolej, Daniel Soklič in Grega Urh), pa se bodo 19. maja v Ljubljani pomenili na republičnem tekmovanju za zlato Vegovo priznanje.

Zdenka Pold, 8. b
OŠ prof. dr. Josipa Plemlja
Bled

ŠIMENC V VODSTVU

Na letališču v Lescah je v teku tretje evropsko prvenstvo v jadralnem letenju za klubski razred. Po svečani otvoritvi 2. maja je 29 tekmovalcev iz sedmih držav: CSSR, Finske, Italije, Švedske, Švice, Zvezne republike Nemčije in Jugoslavije krenilo na prvo tekmovalno nalogo — hitrostni prelet v trikotniku Lesce — Kranjska gora — Novo mesto — Lesce v skupni dolžini 256 km. Vsi tekmovalci so dobro štartali in poleteli s štartne točke na letališču na višini 2.000 metrov, ki je tudi največja višina, dovoljena za letenje. Brez težav so fotografirali Kranjsko goro in poleteli do Krvavca. Od tam naprej proti Novemu mestu pa se je pričela baza oblakov močno spuščati in tudi jugozahodni veter se je zelo okrepil. Trgal je termična dviganja in tekmovalci niso uspeli pridobiti višin za nadaljevanje leta. Kar devet jih je pristalo na novomeškem letališču, ostali pa med Ljubljano in Novim mestom.

Najuspešnejši je bil Šved Mats Olsson, ki je preletel do Ljubljane in pristal v Stegnah. Najboljša Jugoslavana sta bila Ivo Šimenc in Miha Thaler, ki sta pristala na sosednjih njivah pri Žužemberku na Dolenjskem in se uvrstila na osmo mesto z zaostankom 100 točk za zmagovalcem.

Drugi tekmovalni dan je obetal več uspeha pri doletu na cilj. Pričakovati je bilo, da bo večina tekmovalcev opravila ne preveč zahtevno nalogo — hitrostni prelet cilj — povratek na lomljeni črti Lesce—Krvavec—Podkoren—Krvavec—Lesce, v skupni daljini 175,2 km. Kar sedemnajst tekmovalcev je uspelo obleteti Krvavec na povratku na dokaj varni višini, ki je vsem po izračunih zagotavljala dolet na letališče v Lescah. Žal se je v izredno kratkem času vreme spremenilo. Močni tokovi hladnega zraka s pobočij Zaplate, Storžiča in Kriške gore so tekmovalcem pobrali vso rezervno višino in samo osmim je uspelo z veliko težavo prileteti do ciljne črte na letališču. Ostali so pristali na njivah in travnikih

med Golnikom, Tržičem in Brezjami tik pred ciljem. Zahodnonemškemu tekmovalcu Klausu Ohlmanu pa je uspelo prileteti celo do Zupuz, vendar je poškodoval letalo in odstopil od nadaljnjega tekmovalstva.

To je bil uspešen dan za Jugoslavane. Med osmimi uspešnimi so bili kar štiri naši. Zmagal je Nemeč Claus Triebel, ki je prevzel tudi vodstvo po dveh dneh, drugi pa je bil Janez Stariha, ki je preletel pot z največjo povprečno hitrostjo 84,35 km na uro. Triebel je zmagal pred Stariho za 10 točk zaradi izenačevalnega faktorja. Po aerodinamičnih lastnostih je namreč njegovo letalo nekoliko slabše, kar mu je preneslo prednost. Tretji je bil Ivo Šimenc z 19 točkami za prvim, kar mu je v skupni razvrstitvi pomagalo na četrto mesto, Starihi pa na peto mesto. Med uspešnimi sta bila še Miodrag Gatolin in ožjko Starovič.

Tretji tekmovalni dan je bil najuspešnejši za vse. Izredno lepo vreme z visoko bazo kumulov je omogočilo, da je tekmovalna komisija določila hitrostni prelet po »slovenskem trikotniku« od Lesc prek Maribora in Novega mesta nazaj do Lesc v skupni dolžini 307 km. Kar 23 tekmovalcev je uspelo opraviti nalogo. Najhitrejši je bil Leščan Ivo Šimenc s hitrostjo 83,36 km na uro, s čimer si je pridobil 34 točk prednosti pred Stepanekom. Tudi v skupni razvrstitvi je Šimenc prevzel vodstvo pred Stepanekom s samo 17 točkami prednosti, kar je minimalna prednost. Razen Staroviča so do letališča in ciljne črte prileteli vsi Jugoslavani, med prvo deseterico pa se jih je uvrstilo kar pet: 4. Črtomir Rojnik, 7. Vlado Pfajfar, 8. Živa Franc in 10. Janez Stariha, ki je s tem napredoval na četrto mesto v skupni razvrstitvi.

Tekmovalje bo trajalo do sobote, 12. maja, vsak dan od ugodnem vremenu za letenje, zaključek in podelitev priznanj pa bo v nedeljo, 13. maja, ob 10. uri dopoldne.

L. M.

JUTRI ŠTAFETA MLADOSTI V NAŠI OBČINI

Štafeto mladosti bomo v naši občini sprejeli jutri, 11. maja, ob 15.10 od mladih iz Radovljice na Poljanah pri gostilni Lasan.

Na Blejsko Dobravo bo prišla ob 15.13, kjer bo ob 15.16 kulturna prireditev pred osnovno šolo.

Pot bo štafeta nadaljevala do Podmežakle, kjer bo osrednja občinska prireditev v športni hali s pričetkom ob 15. uri, in potem skozi Jesenice do Koroške Bele, kjer bo pri spomeniku talcev ob 15.56 kulturna prireditev. Naslednji postanek bo pri OŠ Gorenjskega odreda v Žirovnici, kjer bo kulturni program ob 16.15. Nato jo bodo mladi ponesli do Rodin in jo ob 16.30 na križišču pri gostilni predali mladim iz Radovljice.

OK ZSMS Jesenice

IZLET NA NANOS

V nedeljo, 29. aprila, smo se mladi planinci, kdor se ni ustrašil slabega vremena, zbrali na železniški postaji na Javorniku, da se odpeljejo na dvodnevni izlet. V vlakcu smo zbijali šale in skozi okno ogledovali zasnežene travnike. Že pred Ljubljano pa snega ni bilo več in smo si kar oddahnili. Prestopili smo na vlak za Postojno. Iz Postojne, kjer je naletaval sneg, smo se z avtobusom odpeljali do Razdrtega. Tam nas je pozdravil precejšen veter, a je sijalo sonce.

Odločili smo se za daljšo, a lepšo južno pot prek Pleše na Nanos. Pogled v dolino nas je spodbujal, da smo se počasi, toda vztrajno vzpenjali. Proti vrhu nam je včasih kar zmanjkalo sape, saj smo se komaj upirali močni burji. Tudi okoli deset cm novega snega je zapadlo, da je bil izlet bolj zimski kljub zadnjim aprilskim dnevom. Na vrhu Pleše smo v daljavi zagledali TV stolp. Kar bolj veselo smo zakoračili po ravnini in v pol ure smo že bili v Vojkovi koči. Najprej smo se malo okrepčali, se vpišali v knjigo, nato pa smo šli k stolpu in se razgledali po vipavski dolini.

V koči je bilo tudi precej drugih planincev, zato smo se komaj podrenjali na skupnih ležiščih. Noč smo preživel precej živahno, saj je bila na drugi strani ležišč precej vesela družba. Vstali smo zgodaj in najprej ugotovili, kakšno je vreme. Veter je še bolj močno zavijal okoli vogala. Po obilnem zajtrku smo se odpravili po drugi poti v dolino. Naš cilj je bil Predjamski grad, zato smo krenili proti vzhodu skozi bukov gozd na rob Nanosa. Sneg je bil suh in pot že shojena, pa smo kar hitro napredovali. Na tem vzhodnem pobočju izvirja tudi Nanošica. Prišli smo v vasio Strane. Pri cerkvi raste močna zelo stara tisa, saj so jo zasadili leta 350.

Po dobri uri hoje prek valovitih senožeti smo prišli v Smihel, nato pa v Predjamo. Sredi apnenčaste stene čepi kot orlovo gnezdo Jamski grad, čigar zgodovina sega v srednji vek. Zidan v živo skalo je takrat predstavljala nepremagljivo trdnjavo. Vodička nam je povedala, da se je leta 1485 tja zatekel uporni vitez Erazem Leuger in napadal potujoče trgovce. Šele po enoletnem obleganju in služabnikovi izdaji je se posrečilo tržaškemu glavarju Ravbarju usmrtiti Erazma, ki je baje pokopal pod veliko lipo pri cerkvi. Sedaj je v gradu muzej, kjer smo videli predmete iz rimske dobe, ki so jih našli pod gradom. Žal je jama zaprta, ker je preveč blatna.

Po ogledu smo odšli po cesti do vasi Bukovje, kjer smo počakali avtobus za Postojno. Že med potjo nas je ujel dež, vendar smo bili nanj že pripravljeni. Med vožnjo proti domu smo večkrat pogledali skozi okno, kako dežuje, mi pa smo se suhi in na tistem spet zabavali.

Mateja Rupar

PRVI TURNIR V TENISU NA KRESU

Sekcija za tenis pri TVD Partizan Javornik-Koroška Bela je organizirala prvi turnir v tenisu. Tako se je uradno začela nova sezona, za katero je že narejen razpored zasedenosti teniških igrišč, nedelja pa je rezervirana za razna tekmovalja. Na prvem turnirju so nastopili predvsem člani sekcije, ki so uredili igrišča. Naslednji turnir pa bo odprtega tipa.

Na prvem turnirju so bili igralci razdeljeni v dve skupini:

REZULTATI I. SKUPINE: Jakšič : Oblak 7:5, Fartek : Jakšič 0:6, Jakšič : Tokić 6:2, Babič R. : Jakšič 3:6, Oblak : Fartek 0:6, Tokić : Oblak 6:1, Oblak : Babič R. 3:6, Fartek : Tokić 3:6, Babič R. : Fartek 6:3, Tokić : Babič R. 6:4.

REZULTATI II. SKUPINE: Svetina : Kambič 6:2, Kežar : Svetina 0:6, Svetina : Valter 6:3, Kambič : Kežar 7:6, Valter : Kambič 4:6, Kežar : Valter 7:6.

FINALE: Svetina : Jakšič 2:0 (6:2, 6:1). Končni vrstni red: 1. Svetina, 2. Jakšič, 3. Kambič, 4. Tokić, 5. Kežar, 6. Babič, 7. Oblak, 8. Fartek, 9. Valter itd.

baj

V SOBOTO NA JESENICAH 17. PETEROBOJ

V soboto, 12. maja, bo koordinacijski svet ZSMS Železarnice Jesenice organiziral že 17. tradicionalni športni PETEROBOJ. Na peteroboju bodo poleg ekipe Železarnice Jesenice sodelovale še ekipe: Save iz Kranja, Donita iz Medvoda, Steklarne iz Hrastnika in Feralita iz Zalca.

Športniki iz petih delovnih organizacij se bodo pomerili v moški konkurenci v naslednjih panogah: malem nogometu, rokometu, odbojki, šahu, namiznem tenisu, ribolovu, streljanju in kegljanju na asfaltu, v ženski konkurenci pa v kegljanju na asfaltu, streljanju, namiznem tenisu in pikadu.

Tekmovalja se bodo odvijala v športnem parku v Podmežakli, kjer bo mali nogomet, kegljanje, šah in pikado. Pri OŠ Tone Cufar na Plavžu bo rokomet, v dvorani ŽIC odbojka, v TVD Partizan Jesenice bo namizni tenis, streljanje bo na strelišču strelske družine Triglav na Javorniku in ribolov v Blejskem jezeru.

Otvoritev peteroboja bo ob 8.30 na nogometnem igrišču v Podmežakli. Peteroboj med železarnicami iz Jesenic, gumarji iz Kranja, kemiki iz Medvoda, steklarji iz Hrastnika in kovinarji iz Zalca je že sedemnajsti zapored (vsako leto v drugem kraju). V tem času so bile stekane prijateljske vezi med delavci teh petih delovnih organizacij, ki jih bomo na sobotnem PETEROBOJU še okrepili.

ZK

PRVENSTVO ŠSD GORENJSKE REGIJE V NAMIZNEM TENISU

Po lepo uspelem občinskem prvenstvu šolskih športnih društev v namiznem tenisu, je bilo na Jesenicah v izvedbi namiznoteniškega kluba Jesenice in v sodelovanju z OZTK Jesenice izvedeno tudi prvenstvo gorenjske regije v namiznem tenisu za šolska športna društva. V dvorani TVD Partizan na Jesenicah se je zbralo nad 50 učencev in učenk, ki so si pravico do nastopa na regijskem tekmovalju priborili na občinskih prvenstvih. Zastopane so bile jeseniške osnovne šole Prežihov Voranc in Tone Cufar, kranjske OŠ Lucijan Seljak in France Prešeren, OŠ Koprski odred iz Krži in OŠ Polet iz Bistrice pri Trzinu. Na tekmovalju se je pokazala premoč igralcev jeseniških šol, ki so osvojili vsa prva mesta, ker vsi sodelujejo v jeseniškem namiznoteniškem klubu.

Tekmovali so ekipno, posamezno in v dvojicah, za dečke in deklice. Po dve prvouvrščeni ekipi in po osem posameznikov ter po štiri dvojice so si pridobili pravico nastopa na republiškem finalu, ki bo letos prav tako na Jesenicah v mesecu

maju. Prvi trije v vsaki disciplini so prejeli medalje OZTK Jesenice, obe prvouvrščeni ekipi dečkov in deklic pa sta prejeli tudi pokal.

V skupini učenci ekipno je zmagala ekipa OŠ Prežihov Voranc I (Pajk-Džukič) pred ekipo OŠ Lucijan Seljak in ekipo OŠ Prežihov Voranc III (Nemanič-Smitran). Tudi pri ekipah učenk je zmagala ekipa OŠ Prežihov Voranc (Markez-Smolej) pred ekipo OŠ Tone Cufar (Avdič-Koselj) in ekipo OŠ Prežihov Voranc II (Samar-Zupančič).

V skupini učenci posamezno je bil zmagovalac Mario Pajk (OP PV) pred Goranom Džukičem (OP PV) in Sebastijanom Jenkom (OS LS). Zmagovalka med učenkami je Barbara Markez (OP PV) pred Radjo Avdič (OS TC) in Nino Teran (OS EP). Najboljša dvojica učencev je bila Ferbežar-Demšar (OS PV) pred dvojico Pajk-Džukič (OS PV) in dvojico Posedi-Nemanič (OS LS-PV). Zmagovalna dvojica pri učenkah pa je bila Avdič-Koselj (OS TC) pred dvojico Markez-Smolej (OS PV) in Teran-Babnik (OS EP).

MLADI RADOVLJIČANI USPEŠNI NA MEDNARODNEM PLAVALNEM MITINGU V SPITALU

Plavalni klub Radovljica se je odzval vabilu iz Avstrije in poslal na pot 20 tekmovalcev. Tekmovalje je za prvo klubsko selekcijo povzročilo spremembo programa naporega kondicijskega treninga, tekmovalci pa so dobili letos prvo priložnost, da pomerijo moči s klubskimi vrstniki iz Avstrije, Italije, San Marina in Zahodne Nemčije. Za drugo ali perspektivno selekcijo pa je bil to prvi nastop v mednarodni areni in nagrada za uspešno zaključen zimski del priprav na plavalno sezono.

Množica 250 tekmovalcev se je zbrala v pokritem mestnem bazenu 30. aprila v opoldanskih urah. Tekmovalni vrvež, tuja govornica, neobičajni startni pogoji (v posameznih disciplinah so v skupini plavalci tekmovalci približno enakih sposobnosti ne glede na starost) niso zmedli mladih tekmovalcev, ki so dosegli že prvi dan dobre rezultate. Po končanem tekmovalnem delu smo se Avstrijem zahvalili za prijazno vabilo in nastanitev ter sprejem vodstva pri mestnem županu. Hitro smo popravili domačo hrano in se napotili k počitku, da smo bili naslednje jutro ob osmi uri spočiti ponovno v lepem špitalskem plavalnem bazenu, pripravljeni za nadaljevanje tekmovalja. Tudi tokrat so tekmovalci opravili poprečno po dva nastopa (startnina za en nastop je bila 200 din) in skupaj s trenerjema vedro razpoloženi pričakali razglasitev rezultatov.

Tekmovalne dosežke so priredili ovrjednili po treh kriterijih. Za najboljši dosežek v vsaki disciplini so pripravili pokale, po trije najboljši predstavniki posameznega letnika so prejeli odličja, po trije najboljši tekmovalci v posamezni disciplini pa diplome.

Radovljičani nismo kos najboljšim v posameznih disciplinah, pač pa smo osvojili šest odličij za najboljši dosežek po letnikih (od skupno 48 podeljenih): dve zlati (Miha Potočnik in Saša Robič za letnik 1974), eno srebrno (Anita Praprotnik za letnik 1971) in tri bronaste (Matjaž Vovk za letnik 1971, Polona Rob za letnik 1973 in Petra Grahovac za letnik 1974) ter 56 diplom za posamične dosežke do tretjega mesta. Uvrstitve tekmovalcev so ponovno dokazale, da se najmlajši lahko enakovredno kosajo z vrstniki, žal pa kasneje zaradi slabih materialnih pogojev treninga (treningi večinoma v kratkih hotelskih bazenih od oktobra do junija) in omejenih finančnih sredstev vse bolj izgubljajo stik z najboljšimi.

Pregled najboljših dosežkov tekmovalcev iz Radovljice:

Članice: Zdenka Maček — 2. mesto 100 m hrbtno 1.13.4; mladinci: Aleš Reber — 2. mesto 100 m prsno 1.18.2, Sifart Jure 200 m hrbtno 2.29.6, Jani Janč — 1. mesto 100 m delfin 1.09.8; starejši pionirji: Primož Bizjak — 1. mesto 100 m hrbtno 1.14.1, Matjaž Vovk — 1. mesto 200 m prosto 2.30.3, Anita Praprotnik — 1. mesto 100 m prosto; mlajši pionirji »A«: Saša Dvorsak — 2. mesto 100 m prsno 1.38.2, Vesna Vidmar — 3. mesto 100 m prsno 1.40.5, Primož Zadravec — 1. mesto 200 m prsno 3.19.3, Polona Rob — 1. mesto 200 m hrtno 2.52.4, Urša Praprotnik 100 m prosto 1.13.1, Staša Melink — 3. mesto 100 m prosto 1.14.2; mlajši pionirji »B«: Miha Potočnik — 1. mesto 100 m prosto 1.15.8, Saša Robič — 1. mesto 100 m hrtno 1.27.0, Petra Grahovac — 1. mesto 100 m prsno, Katka Zadravec — 2. mesto 200 m hrtno 3.30.7.

M. R.

KLUBSKO PRVENSTVO SKAKALCEV

TVD Partizan Žirovnica in smučarski klub Bled sta zadnji praznični dan skupaj pripravila klubski tekmi svojih tekmovalcev vseh starostnih razredov. Tekma se je odvijala v prekrasnem sončnem vremenu na deset in štiridesetmetrski skakalnici na Pokljuki. Po tej skupni tekmi je bil izračunan vrstni red letošnjih klubskih prvenstev SK Bleda in Žirovnice — Jesenic ter občinskega šolskega prvenstva radovljjske občine. S tem je bila tudi uradno zaključena zimska sezona za skakalce.

Prvaki Žirovnice — Jesenic so po posameznih starostnih kategorijah:

Mlajši cicibani: Sandi Anžič iz Begunj, starejši cicibani: Ludvik Košelnik iz Žirovnice; mlajši pionirji: Marjan Gašperin iz Begunj, starejši pionirji: Borut Vovk iz Lesc; člani, oziroma veterani: Stanko Baloh iz Žirovnice.

Prvaki SK Bled so: mlajši cicibani: Samo Vidic; starejši cicibani: Aleš Poljanec; mlajši pionirji: Primož Triplat, vsi z Bleda.

Občinski šolski prvaki radovljjske občine so: Vidic in Poljanec, oba osnovna šola Bled, Gašperin OŠ Radovljica in Vovk OŠ Lesc.

Skupni vrstni red:
Mlajši cicibani: 1. Vidic (Bled), 2. Anžič (Begunje), 3. Kajdiž (Žirovnica), 4. Rozman (Radovljica), 5. Bukovec in Zupan, 7. Pravičič, 8. Trček, 9. R. Pravičič (vsi Beg.), 10. Prešeren (Žirovnica);

ZAKLJUČENA REKREATIVNA DEJAVNOST V TELOVADNICAH IN NA KEGLJIŠČU

Vse sodelavce v delovni organizaciji Železarna Jesenice obveščamo, da je s 25. majem zaključena organizirana rekreativna aktivnost v telovadnicah in na kegljišču v Podmežakli.

Ponovno bomo organizirali rekreativne aktivnosti v dvoranah jeseni in vas o tem pravočasno obvestili.

MG

TRIGLAVSKI TURNIR SMUK V IZVEDBI GORNJESAVSKIH PLANINSKIH DRUŠTEV

Obveščamo vse, ki se želijo v naši organizaciji udeležiti letošnjega 15. spusta od Staničeve kočice pod Triglavom skozi Krmo, da bomo spust izvedli 20. maja v jutranjih urah.

Obe koči — Staničeva pod Triglavom in Kovinarska v Krmu, bosta zasilno oskrbovani od petka dalje, kar pomeni, da bo mogoče prenočiti in se okrepčati z enolončnico in čajem.

V primeru lepega vremena pričakujemo velik obisk, tako da prenočitvene zmogljivosti Staničevega doma ne bodo zadoščale in bo del udeležencev moral pre spati na Kredarici.

Organiziran odhod udeležencev bo v soboto, 19. maja, ob 6. uri zjutraj iz Krme. Orientacijsko zahtevna mesta pri vzponu in spustu bodo označena z zastavicami. Pristop traja od pet do sedem ur, odvisno od snežnih razmer in telesne pripravljenosti. Vzpona v poznih dopoldanskih urah zaradi močnega sonca ne priporočamo. Starešim odsvetujemo udeležbo otrok, posebno če niso utrjeni. S prevelikimi napori jih bomo le odvračali od hribov.

Ugotavljamo, da se število neizkušenih planincev s pomanjkljivo opremo povečuje. Zato opozarjamo udeležence, naj imajo nepropustno (zimsko!!!) obuvanje in ogrinjalo, dva kompleta volnenega perila, rokavice, kapo, temna očala in zaščitno kremo za obraz.

Preklic turnega smuka inčasne otvoritve obeh koč bo v primeru neugodnih snežnih razmer objavljen po radiu Ljubljana in radiu Triglav — Jesenice do vključno 17. maja.

Gornjesavska planinska društva

Jože Ambrožič

Na letališču ALC Lesce je v teku tretje evropsko prvenstvo v jadralnem letenju za klubski razred (foto L. Mesarič)